ISSN 1308 - 4887
Yıl 5 • Sayı 20
Haziran 2015

esiad yaşam

ege sanayicileri ve işadamları derneği

EGE SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
1992
23.
2015
23. GURUR YILI

TÜRKİYE'NİN SEÇİM HEYECANINA EKONOMİK VAATLER YÖN VERİYOR

Vera Luz

Işıltısı

Çok yakında

Konak Pier'den sonra

Alsancak'ta

Vera Luz

MÜCEVHERAT

KONAK PIER AVM

Atatürk Caddesi No.19 Z-27

İzmir - Türkiye

T. +90 232 441 01 04 - 441 01 91

www.veraluz.com.tr

İzmirliler sanal market'e

Tek tık'la market kapında

adepo.com

der.

. Kapıda ödeme

. Ücretsiz teslimat

. Aynı gün teslimat

Sanalmarket Sanalmarket Sanalmarket Available on the App Store

esiad içindekiler

esiad yaşam

YIL 5 • SAYI 20 • HAZİRAN 2015

ESİAD ADINA SAHİBİ
Mustafa GÜÇLÜ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Ferit KORA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Göksel UÇAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
İ.Hakkı KESİRLİ

YAYIN VE DANIŞMA KURULU
Ahmet S.TÜKEL, A.Nedim ATİLLA, Ayşe TATARİ, Bülent ZARİF, Av.Banu VARDAR TOSUNOĞLU, Devrim ÇUKUR, Dilek GAPPİ, Fadıl SİVRİ, Gaye YÜKSEL, Mehmet Bülent SAĞEL, Nihat DEMİRKOL, Okan Sezer, Reşat KUTUCULAR, Selim TÜRSEN, Sıtkı ŞÜKÜRER, Yücel ÖZTÜRK.

BU SAYIDA YAZI VE FOTOĞRAFLAR
Alpay SÖNMEZ, Aykut USLUTEKİN, Deniz ÇABA, Elvan DEMİRKAN, Dr. Yasemin FATİH AMATO

YAPIM
Shift - İzmir
Hürriyet Bulvarı 10, Kat:7
35230 Montrö İzmir
Telefon 232.446-3509 • 446-3510

BASKI
Metro Matbaacılık Ltd. Şti.
Yahya Kemal Beyatlı Caddesi 94,
Begos 3.Bölge 35400 Buca İzmir
232.290 3311

22 Mayıs 2015 tarihinde basılmıştır.

YÖNETİM YERİ
Şehit Fethi Bey Caddesi 55,
Heris Tower Kat 8, 35210 İzmir
Telefon 232.483 8833 • Faks 232.483 3525
info@esiad.org.tr • www.esiad.org.tr

ESİAD Yaşam, Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği yayın organıdır. Dergide yer alan görüşler yazarlara ait olup, ESİAD'ın görüşlerini yansıtmaz. İzinsiz alıntı yapılamaz.

10 2015 seçimleri ve sonrasındaki ekonomik beklentiler

26 Şükrü Tül'ün ardından...

30 Savunma Sanayiinda İzmir'in payı

80 Tarihi yapılarda restorasyon

36 BASİFED İş Zirvesi

40 Duayen:
Bülent S. Sarper

44 Türkiye'nin en büyük fuar alanı:
Fuar İzmir

48 Konfeksiyon, tekstil ve yan sanayi
Ülke ekonomisindeki rolü hakkında

52 Salim Kadıbeşegil:
"Varolma stratejisinin yanı başında itibar yönetimi duruyor"

58 Kale Grubu Başkanı ve CEO Zeynep Bodur Okyay ile
Türkiye ve İzmir ekonomisi üzerine

70 Şehir otelciliğinde İzmir

74 İzmir tarih projesi: TARKEM

84 Islak mendil temizler mi?

• SAĞLIK 79 • SANATÇI 86 • MÜZİK 90 • VİZYONDAKİLER 93 • LEZZET AVCILARI 94 • YAZAR 95 • SİNEMA 96 • MODA 100 • OTOMOBİL 102 • DENİZCİ 104 • SUDOKU 106

64 Kurabile evleri ile Cesky Krumlov

santes ılıca beyazevler

Yazlar geçer, izi kalır..

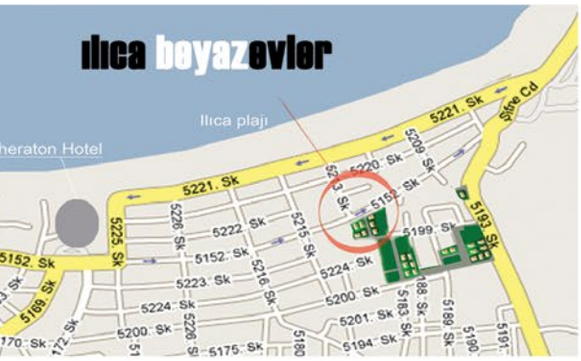

Çeşme'nin incisi Ilıca Plajı'na 200 mt mesafede, Sheraton Oteli'ne 1000 m mesafede bir "rüya evleri" projesi yarattık.

Ünlü Şantiye Evleri'nde yer alan , 730 m²'lik parsellere konumlandırılmış son iki beyaz ev , seçkin aileler ile buluşmaya hazırlanıyor.

Bilgi için: 0 532 012 86 46

ESİAD Yaşam'ın değerli okurları,

7 Haziran Genel Seçimleri yaklaşıyor. Her seçim öncesinde olduğu gibi bu seçimlerde de Yönetim Kurulumuz, milletvekili adaylarını yakından tanımak ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan 4 partiyle seçim öncesi toplantılar yapılmasını planlamış ve bu kapsamda ilk toplantıyı Adalet ve Kalkınma Partisi İzmir 2. Bölge Milletvekili Adayı İbrahim Turhan, ikinci toplantıyı Halkların Demokratik Partisi (HDP) İzmir 1. Bölge 1. Sıra Milletvekili Adayı Ertuğrul Kürkçü, üçüncü toplantıyı CHP Ekonomi Politikaları Genel Başkan Yardımcısı, CHP İzmir 1. Bölge Milletvekili Adayı Selin Sayek Böke ve Maliye Eski Bakanı, ekonomist, CHP İzmir 2. Bölge Milletvekili Adayı Zekeriya Temizel ile gerçekleştirmiştir. Sonuncusunu ise, Milliyetçi Hareket Partisi ile gerçekleştirmek isteğindeyiz.

Her ne kadar seçim döneminin içinde olsak da, ekonominin hala öncelikli konu olduğunu unutmamamız gerekiyor. Partilerin açıkladığı seçim bildirgelerinde ekonomik vaatlerin ön plana çıkmış olması bunu doğrular nitelikte.

Aynı zamanda yaklaşan genel seçim, ülkemiz ekonomisi için önemli bir kilometre taşı niteliğini taşıyor. Seçim sonrası yeni ekonomi yönetiminin kimlerden oluşacağı, istikrar önemli konular olarak karşımıza çıkıyor.

Seçim sonrası ekonomi yönetimi konusunda İzmir özel bir önem taşıyor. Siyasi partiler, iktidara gelmeleri durumunda ekonomi yönetimlerinde rol alacak olası bazı isimleri İzmir'den aday göstermiş durumdalar.

Diğer taraftan, demokratik hukuk devletinin ve insan haklarına saygının önem kazandığı bir ortamda, ülkemizin daha da gelişmesi için herkese sorumluluk düşmekte. Bilindiği üzere, bir coğrafyadaki iş dünyasının gelişmesi o coğrafyanın sosyo-ekonomik ilerlemesine, refahına ve kalkınmasına vesile olmaktadır. Bu farkındalıkla iş dünyası olarak milletvekilleri adaylarımızdan seçildikleri takdirde, sosyal ve kültürel alana yönelik çalışmalara ek olarak, daha çok yatırıma ve iş dünyasının gelişimine olanak sağlayan çabalar göstermelerini bekliyoruz.

Bu düşüncelerle, genel seçimin, centilmenlik ve nezaket sınırları içinde, düzgün rekabetin hakim olduğu şeffaf bir ortamda, toplumda kutuplaşmalara fırsat vermeden, barışa ve demokrasimize katkıda bulunacak şekilde gerçekleşmesini temenni ediyor, bu demokrasi yarışında bütün adaylara başarılar diliyorum.

Saygılarımla,

Mustafa Güçlü
Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği (ESİAD)
Yönetim Kurulu Başkanı

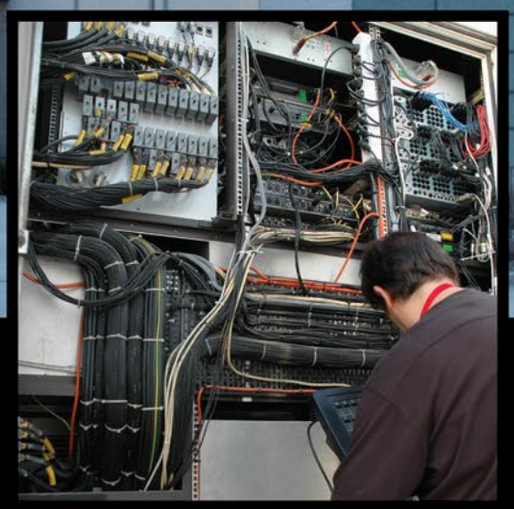

25 yıldır

"Kesintisiz Güç"lü ortağınızız!

Tescom olarak 25 yıldır tek bir gün bile kesintiye uğramayan bir titizlik ve dinamizmle çalışıyoruz.

Ürettiğimiz kesintisiz güç kaynaklarıyla yüz binlerce firmanın elektrik kesintisi, voltaj düşüklüğü gibi sebeplerle zarara uğramalarını önlemekten gurur duyuyoruz.

25. yılımız şerefine açtığımız yeni fabrikamızla ve ilk günkü heyecanla sürdürdüğümüz Ar-Ge çalışmalarımızla daha uzun yıllar hayatı kesintisiz yaşatmaya hazırız.

Tescom

Kesintisiz Güç Kaynakları

www.tescom-ups.com info@tescom-ups.com

Sevgili Esiad Yaşam okurları,

EKONOMİDE DARALMA
Son bir yıl içerisinde dolar kuru tavan yaparak yaklaşık yüzde 26 değer kazandı ve 2,60 – 2,70 TL bandına oturdu. Bu yılın ilk üç ayında işsizlik artarken, son beş yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Büyüme oranları düştü, ihracat ilk üç ayda yüzde 8 geriledi.

Bu olumsuz tablo birçok sektörde iş dengelerini değiştirdi. Önceki yıllara kıyasla daralan talep, düşen kar oranları, artan rekabet koşulları ve ödemelerde yaşanan sıkıntılar, uzayan vadeler olumsuz sinyal veriyor.

Tüm sektörlere baktığımızda en önemli faktör talep daralması olarak görülüyor. Tüketici güven endeksindeki düşüş ve işsizlikteki artış talep dengelerini çok bozdu. Özellikle yakın bölge ülkelerde yaşanan siyasi çalkantılar ile birlikte ekonomik sıkıntılar bu pazarlara yoğun ihracat yapan tüm üreticileri etkiledi.

1 yılda yüzde 26 civarı devalüasyon da bir çok şirketin ödemeler dengesini altüst etti. Bu duruma bağlı uzayan vadeler üreticilere ciddi sıkıntı yaşatıyor.

Bütün bu olumsuz koşullarda firmalar doğru düzgün destek alamadan üretip satmaya çalışıyor.

İZMİR'E TEŞVİK
İzmir yeni yatırımlar konusunda 1. Bölge teşvik kapsamında olduğu için daha da zorlanıyor. 20 dakikada gidilen Manisa 3. Bölge teşviklerinden yararlanıyor. İzmir'deki organize bölgelerde boş arsalarda yatırımlar tamamlanıncaya kadar İzmir'in de 3. Bölge teşvik kapsamına alınması yeni yatırımlar için büyük önem taşımaktadır.

SEÇİMLER VE SONRASI
Kritik bir seçim süreci yaşıyoruz. Seçim sonuçları ile ilgili bir çok tahmin ve yorum yapılıyor. AKP, CHP ve MHP dışında HDP'nin alacağı sonuç merakla bekleniyor. Barajı aşması durumunda dengeler değişecek ve belki de koalisyon gibi değişik varyasyonlar konuşulacak… Bu durumlardan hangisi olursa olsun ekonomide yaşanan durağanlığa acil çözümler bekliyoruz. Seçimler ülkemize hayırlı olsun… Sevgiyle kalın...

Ferit Kora
Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Yayın Komitesi Başkanı

Her çizgisiyle heyecan veren etkileyici tasarım, kendine hayran bırakan muhteşem performans. BMW ruhunu her detayında taşıyan Yeni BMW 1 Serisi hakkında detaylı bilgi, kiralama ve finansal seçenekler Özgörkey Otomotiv'de sizi bekliyor.

Özgörkey Otomotiv Borusan Otomotiv Yetkili Satıcısı ve Yetkili Servisi
Üniversite Cad. No: 66 Bornova - İzmir Tel: (0232) 388 19 90

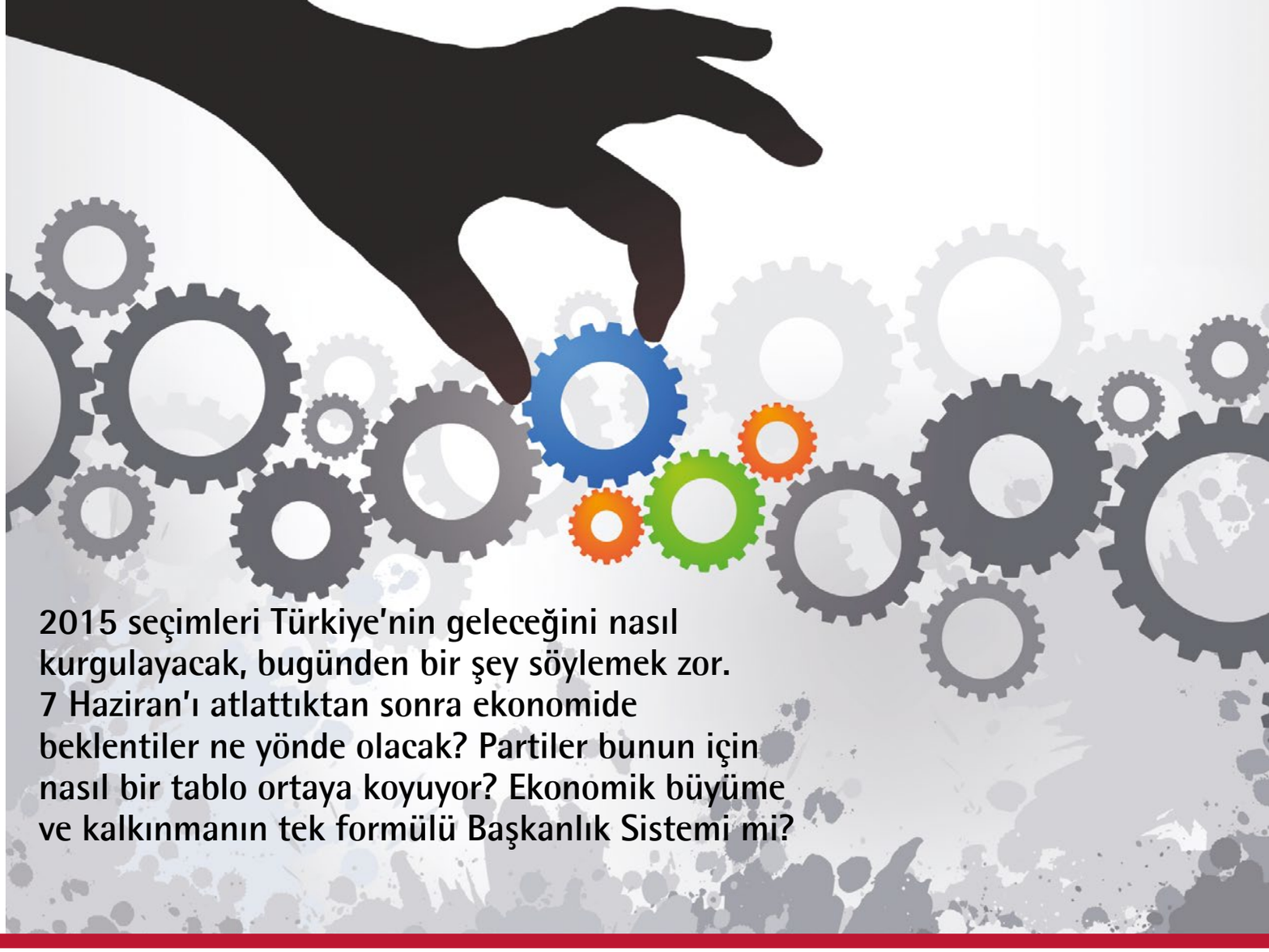

2015 seçimleri Türkiye'nin geleceğini nasıl kurgulayacak, bugünden bir şey söylemek zor. 7 Haziran'ı atlattıktan sonra ekonomide beklentiler ne yönde olacak? Partiler bunun için nasıl bir tablo ortaya koyuyor? Ekonomik büyüme ve kalkınmanın tek formülü Başkanlık Sistemi mi?

New York Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Selçuk Şirin:

"Dünyada gelişmiş ülkelerin tercihi başkanlık değil, parlamenter sistemdir. G20 ülkelerinin yalnızca 5'inde başkanlık vardır"

Deniz Çaba

7 Haziran seçimleri büyük bir yarış ve elbette başkanlık sistemi ile Anayasa değişikliği tartışmalarının gölgesinde yürüyor. Öte yandan iktidarın da kabul edip dillendirdiği üzere bir ekonomik kriz var. Muhalefet partilerinin seçim kampanyalarını ekonomi üzerine kurması da bu yüzden. Peki, ekonomik gelişme ve kalkınma söylemiyle öne sürülen başkanlık sistemi, dünyada böyle bir misyona sahip mi? Yani ekonomik büyümenin anahtarı başkanlık sisteminde mi? New York Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selçuk Şirin ile 7 Haziran seçimlerini ve başkanlık sisteminin ekonomiyle ilişkisini konuştuk.

7 Haziran seçimleri Anayasa değişikliği ve başkanlık sistemi ile ilgili tartışmalarla geçiyor. Siz bu seçimin önemini nasıl anlatabilirsiniz?
Seçimin sonucunu çerçevesi, yani seçimin atmosferi belirler. Ben bu seçimin ifade edildiği gibi anayasa tartışmaları odaklı mı yoksa ekonomik gidişat odaklı mı olacağı sorusunu çok önemsiyorum. Eğer iddia edildiği gibi bu seçim anayasa ve başkanlık seçimine dönüşürse bu durumun AKP'ye yarayacağını düşünüyorum. Eğer ekonomik gidişat odaklı bir seçim atmosferi olursa bu durumun da muhalefete yarayacağını düşünüyorum. O nedenle sorununuzdaki varsayılan çerçeve tartışmaya açık.

Başkanlık sisteminin istikrar ve ekonomik gelişme için gerekli olduğu söyleniyor. Oysa Güney Kore ve Japonya parlamenter sistem ile gelişme yaşamış iki model olarak önümüzde duruyor. Siz ne düşünüyorsunuz?

Bir evvelki sorudan devam edeyim. Eğer bu seçime biz başkanlığı tartışarak girersek ve bu başkanlık tartışması da özellikle Erdoğan üzerinden bir kalkınma argümanına dönüşürse bu sürecin doğal sonucunun AKP'ye oy kayması olacağını düşünüyorum. Bakın geçtiğimiz yıl 3 ay arayla iki seçim yaşadık. İlkinde AKP 44 ikincisinde Erdoğan 52 puan aldı. Bu farkın nedeni iddia edildiği gibi katılım farkı değildir çünkü cumhurbaşkanlığı seçimine AKP tabanı da MHP ve CHP tabanı kadar katılmadı. Bu 3 aylık arada ekonomide de ciddi bir fark yok. 8 puanlık artışın nedeni seçmenlerin Erdoğan'ın başkanlığına olan desteğidir. Kamuoyu yoklamaları seçmenlerin başkanlık sistemine karşı çıkıyor gösteriyor ama bu soyut bir başkanlık sistemine karşı çıkanların oranıdır. Erdoğan'ın daha müreffeh bir Türkiye için başkanlığına destek olanlar çok daha yüksektir. O nedenle başkanlık tartışmasının kendisinin siyasal bir tercihi olduğunu düşünüyorum. Tam da bu nedenle eğer muhalefet Erdoğan'ın başkanlığına karşı bir kampanya yaparsa ben 2015 seçiminde AKP'ye fazladan birkaç puan oy getireceklerine inanıyorum.

Türkiye parlamenter sistemle de gelişmeyi ve kalkınmayı sağlayabilir mi?

Dünyada gelişmiş ülkelerin tercih ettiği sistem başkanlık değil, parlamenter sistemdir. G20 ülkelerinin bile yalnızca 5'inde başkanlık vardır. ABD burada bir istisnadır. Burada yaşadığım için şu kadarını söyleyeyim evet dış politika ve savunma alanlarında ABD başkanının yetkileri çok fazla ama Amerikalıların gündelik hayatına dokunan alanlarda ABD Başkanı bizim sıradan bir ilçe belediye başkanından çok daha yetkisiz.

ABD devlet yapısı Avrupa'daki tek adam rejimlerinden kaçanların kurduğu tek bir kişiyi güçten uzak tutan bir sistemdir. Sistem gücü üç farklı yerde konumlanmıştır. Parlamento yasa yapar, mahkemeler yasaları anayasaya uygunluk bakımından denetler ve Başkan da kabinesiyle devleti idare eder. Bu sisteme kontrol ve denge sistemi denmesi boşuna değil. ABD parlamentosu (ki Senato ve Kongreden oluşur) belli bir çoğunlukla Başkanı bile aşarak yasa çıkartır ama o yasayı mahkeme anayasaya uygun değil diye iptal edebilir. Başkan bütçeyi hazırlar kabineyi seçer ama kongre her birini onaylamazsa eli kolu bağlı kalır. Bakın 100 senator vardır ve isteyen her bir senator herhangi bir yasayı durdurabilir. Muhalefet partisi isterse meclisi çalışamaz hale getirecek güce sahiptir. Bütün bu denge ve balans sistemi sonucu Amerika'da tek bir kişi ya da tek bir parti istediği gibi ülkeyi yönetemiyor. Bizde eğer bu anlamda bir başkanlık olacaksa pek çok parti liderinin Başkan olmak için can atacağını beklemiyorum...

İktidar bir ekonomik krizde olduğumuzu kabul etti. Seçim sonrası ülke ekonomisi ne yöne gider, size göre?

Bence bu seçimde yurttaşların odaklanması gereken konu ekonomidir. Türkiye'de kişi başı milli gelir son 7 yıldır 10 bin dolar seviyesine çakıldı kaldı. Ülkenin 2000'li yılların başında yaşadığı bir kalkınma vardı ama sonrası tam bir hüsran oldu. Aslında bu yaşadığımız 10 bin dolar sendromunun bir adı var: Orta gelir tuzağı. Türkiye bu tuzaktan kurtulmak için yapısal reformlar yapmak zorunda. Hukuk sisteminde, özgürlüklerde ve tabii ki eğitimde ciddi bir yapısal reform yapmadan içinde bulunduğumuz bu ekonomik darboğazdan kurtulamayız.

Partilerin bu seçime ilişkin hedefleri nedir? Niyet okumak mümkün mü?

Türkiye'nin ciddi ekonomik sorunları var. Partiler bu ekonomik sorunları nasıl çözeceklerini ortaya koymalı. Seçmenler de buna bakarak kendi çıkarlarına olan partiyi seçmeli. Biliyorum bu böyle olmuyor ama zaten yüzde 10-15'lik bir stratejik seçmen, ki ben buna ekonomi seçmeni diyorum, sonucu değiştirir. Görebildiğim kadarıyla ekonomiyi en çok öne çıkartan parti CHP bu seçimde. Geçmişteki ulusalcı temalı kampanyalarının aksine CHP bu seçime adeta ekonomiyi tekeline alarak giriyor. AKP eskiden hep kalkınma öncelikli seçim kampanyaları yapardı fakat bu sefer medeniyet tahayyülü daha çok ön plana çıkıyor. MHP'nin Zengin Millet temalı çıkışı da ekonomi odaklı bir işaret vereceklerini gösteriyor. HDP benim beklentimin ötesinde detaylı bir ekonomi programı hazırlamış.

7 Haziran seçimleri, politik ve ekonomik istikrar, refah ve özgürlük beklentisi düşünüldüğünde Türkiye'de en çok hangi vizyona ihtiyacımız var?

Bakın kişi başı milli geliri 3-4 bin dolardan 10 bin dolara çıkartmak inşaatla, turizmle mümkün. Bunu başaran pek çok ülke var. Sıkıntı buradan 20 bin dolar seviyesine çıkmak ve oraya çıkmanın yolu da katma değeri yüksek ekonomiye geçmek. Yapısal reform derken zaten amaç da bu. Eğer bir ülkede rekabeti adil, bilgiye ulaşmayı özgür bir yapıya büründüremez iseniz katma değeri yüksek üretim olmuyor. Yine aynı şekilde yüksek teknoloji kullanabilecek bireyleri okullarınızda yetiştiremeden bu yeni ekonomik düzene entegre olamıyorsunuz. O nedenle ben sürekli konuşmalarımda Whatsapp'in, Twitter'in, Minecraft'ın hikayelerini anlatıyorum. Bakın Whatsapp 53 kişinin beş yılda kurduğu bir şirkettir ve bu şirketin satıldığı gün değeri bizim en büyük 5 şirketimizden daha yüksekti. Türkiye işte bu yarışta yok ve umudum bu seçimde bizim bu yarışa nasıl gireceğimizi tartışmamız. Partiler bu konuda projelerini ortaya koysa, seçmenler buna odaklansa... Tercih bizim.

AK Parti İzmir Milletvekili Adayı

İbrahim Turhan

"Türkiye dünyanın en büyük 10 ekonomisinden birisi olacaksa bunun ön şartı, küresel rekabet liginde ilk 20 ekonomiden biri olmasıdır"

AK Parti İzmir Milletvekili Adayı İbrahim Turhan 2023, 2053, 2071 hedefleri için küresel rekabet liginde ilk 20 ekonomi arasına girmemiz gerektiğini söylüyor. Bugünkü duruma, yani ekonomik büyümedeki düşüşe ise şöyle yanıt veriyor: "Büyümeyi yüzde 4'lük platformun üstüne taşıyacak, 5'e yaklaştıracak neler yapabiliriz diye düşünüyoruz. İşte bu çerçevede de 25 ana başlıktan oluşan 1300 maddelik eylem planı üzerinde sürekli çalışıyoruz. Burada yüksek katma değerli üretimi sağlayacak, istihdam olanakları oluşturacak, Türkiye'yi bölgesel bir finans merkezi ve küresel bir aktör haline getirecek, sermaye piyasalarını derinleştirecek, tasarruf oranlarını arttıracak ve ekonomiye böylece bir ivme kazandıracak adeta ikinci bir atılım hamlesini gündeme getirecek bir program söz konusu olacak."

"OECD, istatistiklerini Türkiye dahil ve hariç diye iki ayrı formatta yayınlıyordu"

İbrahim Turhan, AKP'nin ekonomi vaatlerine geçmeden önce 2002-2015 muhasebesi yapıyor. "AK Parti hükümeti 2002 seçimlerinde iş başına geldiğinde Türkiye, aşağı yukarı 25 yıldır devam eden istikrarsız bir ekonominin içindeydi. Bu istikrarsızlığın en temel belirleyicisi kuşkusuz kamu kesimi açıkları ve bunların sürdürülemez hale gelmiş olmasıydı" diyor: "Bir hatıramı anlatayım: Cenevre Üniversitesi'nde misafir olarak bulunduğum dönemde kantinde arkadaşlarla kahve içiyorduk. O zamanlar NBC diye bir ekonomi kanalı var, burada Pop Quiz diye bir program vardı. Yayın devam ederken yayını kesiyorlar, bir soru soruyorlardı. Soru şu: OECD üyesi olan Türkiye'de ortalama enflasyon yüzde 90'dır. True or false ve reklam arası. Herkes döndü bana baktı, keşke yer yarılsaydı da içine girseydim. Çünkü o dönemlerde OECD, istatistiklerini Türkiye dahil ve Türkiye hariç diye iki ayrı formatta yayınlıyordu. Zira yaklaşık 30 üyesi olan OECD'de Türkiye'nin yüzde 90'lık enflasyonunu bölüp dağıttığınız zaman ortalama bir ülkenin kendi enflasyonunun üzerinde bir rakam ilave etmiş oluyordunuz. Birçok ülkenin enflasyonu yüzde üçler civarındaydı."

"Kaçınılmaz son 2001 kriziyle patlak verdi"

Turhan o dönemde sürdürülemez kamu kesimi açıkları nedeniyle kabus gibi bir dönem yaşadığımızı söylüyor ve ekliyor: "Gerçekten de Türkiye'de o dönemde bütçe açıklarının milli gelire oranı yüzde 14-15'lere kadar yükseldi. 1994 krizinde 4 ay gibi kısa bir sürede Amerikan dolarının 14 bin liradan 40 bin liraya çıktığını hatırlıyoruz. Devlet borçlanmak için sadece 3 ay vadeli hazine bonosunu yıllık olarak yüzde 400 faizle ihraç edebiliyordu. Bankaların çoğunda donuk hale gelmiş, ödenme ihtimali kalmamış krediler yapay olarak bilançolarda yüzdürülüyor ve kaçınılmaz olan son erteleniyordu ki bu durum 2001 kriziyle patlak verdi. Merkez Bankası kırmızı bakiyeye düştü; yani döviz varlıklarıyla, döviz yükümlülüğünü karşılayamaz duruma geldi."

"Artık bütçemizden faiz için ödediğimiz rakam sadece yüzde 10 gibi düşük bir meblağ"

Turhan'a göre ondan sonraki dönemde, yani AK Parti iktidara geldikten sonra yapılan iş bu enkazı ortadan kaldırmaktı. "Çok yüksek bir bedel ödemek zorunda kaldık" diyor Turhan: "Yüz liralık vergi tahsilâtımızın 85 lirası sadece faiz ödemeye harcanıyordu. Sadece vadesi gelen borcumuzu çevirmeye çalışıyorduk ve kamu borcunun ortalama vadesi dokuz buçuk aydı. Yani bir yıl içerisinde bütün kamu borcunun vadesi doluyor ve üç ay da açık kalıyordu. AK Parti'nin 3 Kasım seçimlerinden sonra iktidara geldiği zaman ilk yaptığı şey tahrip olmuş ekonomik yapıyı yeniden istikrara kavuşturmak oldu ve ilk altı yıllık dönem ekonominin istikrara kavuşturulması çalışmalarına odaklandı. Bu dönemde gerçekten borcun milli gelire oranı yüzde yüzlerden yüzde kırklara düştü. Bütçe açıklarının milli gelire oranı en son bu yıl itibariyle yüzde birin de altına düştü. Artık bütçemizden faiz için ödediğimiz rakam sadece yüzde 10 gibi düşük bir meblağdır. Bunun doğal bir neticesi olarak da verimlilik arttı, yatırımlar arttı, ülke büyümeye başladı, vadeler uzadı ve kamu borcunun ortalama vadesi şu anda 76 aya ulaşmış durumda. Dolayısıyla ben büyük bir güven ve inançla söylüyorum ki, Türkiye'de bundan sonra artık bir daha geçmişteki gibi bir kriz çıkma ihtimali ortadan kalkmıştır."

"IMF'ye 5 milyar dolar kredi açma teklifinde bulunacak durumdayız"

Turhan'a göre artık gerek uluslararası finans kuruluşlarında gerekse Türkiye'nin makro ekonomi politikalarının belirlenmesinde çok daha etkili bir durumdayız: "Türkiye 1994 kriziyle kapısına gittiği Uluslararası Para Fonu'yla kredi ilişkisini 2014 yılı itibariyle tamamen kapattı ve bu yıl Türkiye IMF'ye 5 milyar dolar kredi açma teklifinde bulunabilecek duruma

geldi. Öte yandan hem G20 dönem başkanlığını yürüttüğümüz 2015 yılında hem de önümüzdeki yıl küresel finansal düzenlemelerin oluşmasına Türkiye de katkıda bulunuyor."

Ekonomik, finansal, çevresel ve toplumsal sürdürülebilirlik

Turhan ilk iki aşamada, yani istikrarı sağlama ve istikrarı koruma anlamında başarılı bir noktada olduklarını söylüyor. Şimdi sıra üçüncü aşamanın ne olacağını değerlendirmekte. "Çünkü" diyor Turhan: "Sadece istikrarı sağlamaya ve korumaya odaklanarak Türkiye'nin önümüzdeki dönem ihtiyaçlarını karşılamamız mümkün değil. Türkiye'de her yıl 1 milyon 300 bin gencimiz işgücü piyasasına katılıyor. Bu çok önemli bir kazanım aslında. Bu dinamizm ve devinim ülkemizin sağlıklı ve sürdürülebilir bir ekonomik büyümeyi mümkün kılması için ihtiyaç duyduğu bir şey. Birçok ülke yaşlanan nüfus ve işgücü piyasasındaki durağanlıkla boğuşurken bizim böyle bir avantajımızın olması son derece önemli. Tabii bu dinamizmi yönetebilmek için ekonomimizin yeterli iş imkanını üretebilmesi lazım. Bu da ancak ekonomik büyümeyle mümkün olur. Dolayısıyla 2015 seçimleriyle birlikte başlayacak dönemde ekonomi politikalarımızın temel odağı büyüme olacak. Tabii ki büyümenin sürdürülebilir olması ve yüksek kaliteli olması son derece önemli. Bu da ancak yüksek katma değerli ve sürdürülebilirliğin bütün unsurlarını yani ekonomik sürdürülebilirlik, finansal sürdürülebilirlik, çevresel sürdürülebilirlik ve toplumsal sürdürülebilirliği eş anlı olarak birlikte göz önüne alan kapsayıcı, tutarlı politika çerçevesiyle mümkün olabilir."

"Yeni Türkiye küresel ekonomi politik yapıdaki değişim ve dönüşüm üzerine inşa ediliyor"

Bir insan ömrüne sığabilecek en önemli değişimlerden birini yaşıyoruz. İbrahim Turhan tam olarak böyle düşünüyor. Bundan ne kastettiğini ise şöyle anlatıyor: "G7 dünyanın en büyük yedi ekonomisinden oluşan bir platformdu. Bu ekonomiler ABD, Japonya, Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya ve Kanada'ydı. Bugün biz dünyanın en büyük 7 ekonomisini sayacak olsak o 7 ekonomiden dördünü zikretmeyeceğiz. Çünkü dünyanın en büyük 7 ekonomisi artık ABD, Çin, Japonya ve Almanya'nın ardında Rusya, Brezilya, Hindistan gibi ekonomilerden bahsediyoruz. Yani 15 yıl gibi çok kısa sayılabilecek bir sürede dünyanın en büyük 7 ekonomisinden dördünün değişmiş olması küresel ekonomi politikte büyük bir sarsıntının yaşandığı anlamına gelir. Keza bu ekonomi politik değişimin bir başka yansımasını jeopolitik alanda da görüyoruz.

1991'de Berlin Duvarı'nın yıkılışıyla sembolize edilen tek kutuplu dünya düzeni yerini yer yer çatışmalar, gerginlikler ve jeopolitik risklerin temelini oluşturduğu çok merkezli yeni bir dünya düzenine bırakıyor. İşte dünyada bu kadar büyük değişimlerin ve dönüşümlerin yaşandığı bir ortamda kuşkusuz Türkiye'nin de kendi duruşunu, yönelimini ve en önemlisi genel ekonomi politikasını yeniden inşa etmesi gerekiyor. AK Parti'nin Yeni Türkiye diye isimlendirdiği bu dönüşümde yenilik unsuru küresel ekonomi politik yapıdaki bu değişim ve dönüşümdür. Bu yenilenme ve Yeni Türkiye belli sürekliliklerin üstüne inşa ediliyor."

Bireysel mülkiyet hakkı ve piyasa ekonomisi

Turhan'ın anlattığına göre Yeni Türkiye söylemine dahil olan ekonomi politikaları küresel sistemdeki yeni duruma göre yapılandırılıyor. Bir de geçmiş dönemden beri programlarında olan ve devam ettirilmesi gereken süreklilikler var. Bunları dört başlık altında topluyor Turhan: "Birincisi, bireysel mülkiyet hakkının güçlendirilmesi. Bireysel mülkiyet hakkının güçlü olmadığı hiçbir ortamda ekonomik gelişme ve kalkınma söz konusu olamaz. İnsanlar ancak kazandıklarını kendilerine ve kendilerinden sonra gelecek mirasçılarına güvenle aktarabileceklerini düşünürlerse verimli bir çalışma içine girerler. Bunun maalesef kötü bir örneği Fransa'da gözleniyor. Arttırılan vergi oranlarıyla bireysel mülkiyet hakkının güvence altında olmadığı duygusunun hakim olması birçok Fransız işletmesinin kendi ülkesini bırakıp başka ülkelerde kazanç araması gibi netice doğuruyor. Demek ki bireysel mülkiyet hakkı gerçekten çok önemli. İkincisi, piyasa ekonomisinin etkinliğinin arttırılması. Ancak piyasa ekonomisi denince aklımıza kuralsız ve düzenlemelerin olmadığı bir ortam da kuşkusuz gelmemeli. Bizim kendimizi hem entelektüel olarak hem politika çerçevesi olarak buna hazırlamamız çok önemli."

Özel sektör öncülüğünde büyüme modeli

AK Parti'nin geçmişten getirip bugün de devam ettirmek istediği üçüncü bir husus ise, Türkiye'nin yabancı yatırımlar için cazip bir alan olarak dışa açık bir ekonomi olması. Turhan, "Küresel krizin derinleştiği bir dönemde dahi Türkiye dışa açık ekonomi modelinden ödün ver-

medi" derken dördüncü unsura geliyor: "Yine geçmişten alıp geleceğe taşımamız gereken ve vazgeçmememiz gereken bir diğer süreklilik unsuru da özel sektör öncülüğünde büyüme modeli. Ancak bu noktada dünyadaki değişim ve dönüşümün doğru okunması çok önemli. Yani bundan sonra kurumlarımızın mevcut görevlerini, işlevlerini ve yapılarını gözden geçirmeliyiz. Belki bazı kurumlara yeni görevler, yeni işlevler ve bu yeni işlevlere uygun yapılanmalar önermeliyiz. İş ve yatırım ortamımızı mutlak surette iyileştirmeliyiz. Türkiye dünyanın en büyük 10 ekonomisinden birisi olacaksa bunun ön şartı Türkiye'nin küresel rekabet liginde ilk 20 ekonomiden birisi olmasıdır. Küresel rekabet liginde ilk 20 ekonomi arasına giremezsek iş ve yatırım ortamımızı buna uygun hale getiremezsek 2023, 2053, 2071 hedeflerine ulaşmamız gerçekten kolay olmaz."

Devlet nasıl özel sektörün ortağı olur?

Turhan'a göre bütün bu dönüşümleri gerçekleştirirken kalkınma politikalarının da buna uygun şekillendirilmesi gerek. Bu yüzden yeni dönemde devletin rolü eskisinden biraz daha farklı olacak. Turhan, "Yeni dönemde devletin ekonomide üstlenmesi gereken rol üreticilerin yani reel sektörün ortağı olmak olmalı" diyor: "Sadece işleri kolaylaştırmaktan bahsetmiyorum, o zaten devletin yapması gereken bir şey. Özel sektörün ortağı olmalı. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin 8. Sanayi ve Ticaret Şurası'nda başbakanımız ekonomiden sorumlu bütün bakanlarıyla orada idi. Başbakan şunu söyledi: 'Burada 81 ilimizden gelen odalarımızın gündeme getirdiği konuları not aldık, arkadaşlarım çalışmalarını tamamladılar, buradan çıkıp bakanlar kuruluna gidiyoruz. Talep ettiğiniz 8 konuda karar aldık ve iş bitti.' Bu herhalde Türkiye tarihinde bir ilk. Yani toplantı bitmeden kararlar alındı. İşte devletin, özel sektörün ortağı gibi davranması ile kastettiğim bu."

"Büyümeyi yüzde 4'lük platformun üstüne taşıyacak politikalar üzerine çalışıyoruz"

Dışarıdan ekonominin kötüye gittiğine ilişkin, özellikle de büyüme hızının durduğu ve düşüşe geçtiğine ilişkin eleştirilere de yanıt veriyor Turhan. "Yüzde 3 büyüme hızı bizi mutlu eden bir büyüme değil" derken, "ama" diye bir parantez açıyor: "Mesela Latin Amerika ülkelerinde, Türkiye'yi mukayese edebileceğiniz gelişmekte olan ülkelerde ortalama büyüme hızı yüzde 1,3. Avrupa Birliği'nde ortalama büyüme yüzde 1 olduğu zaman bunu kutlanacak bir haber olarak görüyorlar. Çin ve Hindistan'ı dışarıda bırakacak olursanız bütün gelişmekte olan ülkelerin ortalama büyüme hızı 2,3'tür ve bu çok ciddi bir problem. Dünya farklı bir platforma oturdu ve bu platformda Türkiye şu anda her ne kadar mukayeseli olarak çok kötü durumda değilse de biz buna bakıp rehavete kapılma lüksüne sahip değiliz. Yani 'Ne güzel diğer ülkeler 2,3 büyüyor, biz 3 büyüdük, Allah bin bereket versin' demiyoruz. Büyümeyi yüzde 4'lük platformun üstüne taşıyacak, 5'e yaklaştıracak neler yapabiliriz diye düşünüyoruz. İşte bu çerçevede de 25 ana başlıktan oluşan 1300 maddelik eylem planı üzerinde sürekli çalışıyoruz. Burada yüksek katma değerli üretimi sağlayacak, istihdam olanakları oluşturacak, Türkiye'yi bölgesel bir finans merkezi ve küresel bir aktör haline getirecek, tasarruf oranlarını arttıracak adeta ikinci bir atılım hamlesini gündeme getirecek bir program üzerinde çalışıyoruz."

Özel pazar projesi

Peki, ya orta gelir tuzağı? Bu, halledilmesi zor bir mesele. Ne olacak da, tasarruf oranları nasıl artacak da Türkiye bu sorunu halledebilecek? Turhan bu soruya şöyle yanıt veriyor: "Kişi başına milli gelirimiz 10 bin dolar düzeyinde orta gelir grubuna girdik ama bu hakikaten bizi tatmin etmiyor. Bu coğrafyada birliğimizi, bütünlüğümüzü, dirliğimizi koruyabilmek için mutlaka toplumumuzu üst gelir düzeyine taşımamız gerek. Bunun bir kısmı orta ve uzun vadeli çalışmalarla olacak. Mesela insan kaynağımızın kalitesini arttırmak zorundayız. Bu da ancak eğitimle olacak. Öte yandan siyasetin kazandırması gereken önemli hususlardan bir tanesi teknisyen aklı toplum gerçekliğiyle buluşturmak. Borsa İstanbul Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür olarak görev yaptığım dönemde hayata geçirdiğimiz projelerden bir tanesi, özel pazar projesiydi. Başarılı parlak fikirleri başarılı bir projeye, başarılı projeleri de sürdürülebilir bir iş planına dönüştürecek bir mekanizma tasarladık. Dünyada bu konuda en başarılı olmuş yer Silikon Vadisi. Önümüzdeki dönemde bu başarılı girişimcilerimizi Silikon Vadisi'ndeki girişimcilerle buluşturacağız. İkinci aşama, sürdürülebilir iş planını yaptınız ama finansman lazım. Finansmanı banka kredisiyle temin etmeniz mümkün değil; o zaman devreye melek yatırımcı ağları ve girişim sermayesi yatırım ortakları giriyor. Bu mekanizmayı biz tasarladık özel pazarda, bu girişimcileri erken aşama yatırımcılarıyla buluşturuyoruz. Bu, dünyada bir ilk. Sonra, yine kendi kaderlerine terk etmiyoruz onları. Boğaziçi Üniversitesi'yle birlikte kurduğumuz teknoparkımızın bir bölümünü kuluçka merkezi olarak tasarladık. Para kazanmayalım buradan önemli değil dedik ama bu kuluçka merkezleri çok önemli. İşte yapılması gereken şey budur."

Sermaye piyasalarının yeniden yapılanması gerek

"İşadamları borsaya niye uzak duruyorlar?" Diğer soru bu. Turhan, "Bu konu önemli. Çünkü Türkiye'de gerçekleşen finansal işlemlerin yüzde 85'in bankacılık üzerinden gerçekleşmesi çok sağlıklı bir yapı değil" diyor: "Çünkü banka kredisi eninde sonunda geri ödenecek bir borçtur. Genellikle işlerin iyi gittiği zaman herkes size kredi vermek ister, işler kötü gittiği zaman elinizdeki krediyi geri almaya çalışırlar. Mutlak surette sermaye piyasalarını işler hale getirip, şirketlerin yatırım finansmanı ihtiyaçlarını buradan karşılayacak bir çözüm bulmak mecburiyetimiz var. Bunun için de sermaye piyasalarının yeniden yapılanması gerekiyor. Sermaye piyasalarının yeniden yapılandırılması; Borsa, sermaye piyasası kurulu, hazine, Merkez Bankası, hatta Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, Maliye Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının birlikte çalışması gereken bir konu. Önümüzdeki dönemde, 25 başlıktan bir tanesi sermaye piyasalarının derinliğinin arttırılması konusudur. Bunun yurtiçi tasarruflarının arttırılmasıyla çok yakından alakası var. Yurtiçi kurumsal portföyümüzü mutlaka büyütmek zorundayız. Polonya'nın en büyük 5 kurumsal yatırımcısının portföyünde tuttuğu Türkiye sermaye piyasası varlıkları, Türkiye'de bütün kurumsal portföy büyüklüğünden fazla. Bu problemi mutlaka çözmek durumundayız. Onun için de zorunlu bireysel emeklilik sistemine geçildi. Bu sistem, tasarrufları kurumsal portföylerde biriktiriyor."

sarta

Makina ● Tesisat ● Ekipman ● Montaj ● Paslanmaz ve Karbon Çelik

sarta

MERKEZ 10029 SOKAK 1,
A.O.S.B. ÇİĞLİ İZMİR

sarta gayrimenkul

OFİS İZMİR HİLTON CENTER
GAZİ OSMAN PAŞA BULVARI 7,
B BLOK KAT:3 OFİS: 370
www.sartagym.com

CHP İzmir Milletvekili Adayı

Doç. Dr. Selin Sayek Böke

"Bir girişimcinin yatırım yapabilmesi veya mevcut işini sürdürebilmesi için olmazsa olmaz önkoşul istikrar ve güven ortamıdır. Bunun için de hukukun üstünlüğü ve özgürlüklerin teminat altında olması gerek."

CHP ekonomi politikalarından sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Selin Sayek Böke, partinin ekonomi politikalarından sorumlu 15 kişilik grubun içinde. Bir akademisyen olarak siyasette de aktif bir rol üstlenmesinin nedeni, Türkiye'ye dair kaygılarının artmış olması. CHP'nin teklifini kabul etmesi de bu yüzden: "Bilim insanı olarak zaten bir süredir sorunlara çözüm üretme konusunda çalışıyordum. O nedenle partide aktif bir görev önerildiğinde şimdiye kadar kafamı yorduğum bu meselelere, daha etkin ve daha etkili bir şekilde katkıda bulunabileceğim düşüncesiyle kabul ettim." Böke ile hem ekonomideki gidişatı, hem de CHP'nin vaatlerini konuştuk. Elbette İzmir de payına düşeni aldı.

"Demokrasi ve özgürlük olmadan ekonomide başarılı olamazsınız" diyorsunuz. Bunu biraz açar mısınız?

Bir girişimcinin yatırım yapabilmesi veya mevcut işini sürdürebilmesi için olmazsa olmaz önkoşul istikrar ve güven ortamının olmasıdır. Demokrasi, hukukun üstünlüğü ve özgürlüklerin teminat altında olmadığı bir ülkede güven ve istikrarı tesis edemezsiniz. Böyle bir ortamda ne yabancı ne de yerli yatırımcının iş yapmasını bekleyemezsiniz. Yaratıcılık özgür ve güvenli ortamlarda gelişir. Uzun vadeli istihdam yaratıcı yatırım, kuralları iyi ve eşit işleyen, ekonomik araçların siyasi araç olarak kullanılmadığı bir ekonomik düzenle, insanına değer veren bir düzenle mümkün.

Türkiye'de demokratik özgürlüklerin ve istikrarın tesisini yeniden sağlamalıyız. Bunun için öncelikle toplumsal bir barış projesine ihtiyacımız var. Bu barış projesi tek başına yürüyen değil, birlikte yürüyen bütünün bir parçasıdır. Toplumsal barışın olmadığı yerde güven olmaz. Güvenin olmadığı yerde ekonominin hiçbir işe yaramadığını bilen bir zihniyetin yönetimde olması lazım.

İnsanlara iş yaratacaksak, insanlara daha nitelikli bir hayat ve mutlu edecek bir gelecek sunacaksak bunu mutlaka ekonomik reformlarla yapacağız. Yüzyıllardır birlikte yaşamayı başarmış bir toplum olarak barışın olmaması için bir sebep yok. Ama bunu bir siyasi ranta dönüştürüp ülkenin mirasını yemek için bir kesimi kendinden görüp, diğerlerini ötekileştiren anlayışı şiddetle reddediyoruz.

Toplumsal uzlaşının olabilmesi için kuvvetle ayakta duracak bir iradeye ihtiyaç var. Ve bu iradenin de kavga eden bir söylemden uzak olması gerekiyor.

Ekonominin demokratikleşmesi dendiği zaman atılacak çok adım var ama özet olarak yaşamı ve çıkarı ekonomik kararlardan etkilenen sade yurttaşların karar sürecinde söz sahibi olabilmeleri, bu süreçleri şeffaf olarak izleyebilmeleri, kamu tarafından bunun denetlenebilmesi ve sonunda itirazlarını, taleplerini, önerilerini rahatlıkla gündeme getirebilmeleri ve bunun karşılık bulması anlamına gelir.

AKP sürekli olarak ekonomik büyüme rakamları açıklıyor ve ekonomik istikrardan söz ediyor. Türkiye nasıl büyüyor?

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler büyüme değil kalkınmayı hedeflemelidir. Büyüme gelir ya da harcamalardaki artışı, kalkınma ise hem artış hem de iler-

lemeyi ifade eder. AKP döneminde Türkiye üreterek değil borçlanarak büyüme yolunu seçmiştir. Bu tür büyüme uzun süre devam edemez ve muhakkak bir krizle sonlanır. Bugün geldiğimiz nokta budur.

Büyümenin bileşenlerini incelediğimizde ise tablo daha olumsuz bir hal almaktadır. Özellikle 2008 yılından sonra uygulanan yüksek faiz politikası ve aynı dönemde gelişmiş ülkelerde uygulanan parasal genişleme politikaları nedeni ile Türkiye'ye sıcak para girişi artmış ve Türk Lirası aşırı değer kazanmıştır. Bu durum dış ticaret dengemizi olumsuz etkilemiş ve cari açığın artmasına neden olmuştur. Yurtiçinde tarım ve sanayi üretimini cezalandıran bu politikalar sonucunda imalat sanayi ve tarımın milli gelire olan katkısı yıllar itibariyle azalmıştır.

Türkiye'nin uzun dönemli doğal büyüme oranı yüzde 5 civarında. Yüzde 3'ler dolayındaki büyüme oranları işsizliğin daha da artacağı anlamına gelmiyor mu? Türkiye'de iş gücünün artış hızıyla karşılaştırıldığında işsizliğin sabit kalması için en az yüzde 5 büyüme gerekli. Azalması için ise daha fazla büyümesi gerekiyor. Oysa şimdi resmi rakamlara göre 3 milyon 269 bin kişi işsiz. Neredeyse bir o kadar da artık ümidini kaybettiği için veya farklı sebeplerle iş aramayan, ama esasında iş imkânı yaratılsa çalışmaya hazır olan vatandaşımız var. Resmi rakamlar her 10 kişiden 1'inin iş bulamadığını göstermekte, ancak gerçek rakamlar her 6 kişiden 1'inin iş bulamadığına işaret ediyor. Gerçek işsizlik oranı yüzde 16,6. Gençlerimiz için tablo daha da vahim. İş arayan her 5 gencimizden 1'i iş bulamıyor. Türkiye'nin en önemli kaynağı işte bu çok değerli insan kaynağıdır. Siyasetin ve ekonomi politikasının önceliği de bu en değerli kaynağa yatırım yapmak ve istihdam yaratılmasını sağlamak olmalı. Ancak hükümetin bu alandaki karnesi çok zayıf.

> CHP İzmir 2'nci bölge 1'inci sıradan milletvekili adayı olan Selin Sayek Böke'ye göre üreterek değil borçlanarak büyüme yolunu seçen AKP'nin ülkeyi krize götüreceği belliydi. Seçimden sonraki tablo daha da karanlık olabilir.

Bugün iktidarın da kabul ettiği üzere bir ekonomik krizin içindeyiz. Seçim sonrası ekonomik tablo da endişe konusu. Siz ne diyorsunuz?

Türk ekonomisinin son 10 yılına yön veren anlayış, diğer icraatlarında olduğu gibi ekonomide de kolaycılığa kaçmış, kalıcı bir kalkınma modeli yerine sonu hüsranla bitecek bir büyüme modeli seçmiştir. Oysa, ekonomik büyümenin kalıcı olması için yani kalkınabilmek için yapısal reformların hayata geçirilmesi gerekliydi. Türkiye bir kez daha çok kıymetli bir on yılını kaybetmiştir.

Bugün geldiğimiz noktada, Türkiye'de artık bütün ekonomik kararlar siyasi hedeflerle veriliyor. Yağmaya dönüşen bir rant paylaşımı söz konusu. Vatandaş ekonominin günlük politikalarla yönetildiğini anladı ve kimse uzun vadeli planlar yapamıyor. Böyle olunca ekonominin yavaşlaması kaçınılmaz. Bu da işsizliğin artması, borçların ödenememesi gibi sorunların peşpeşe gelmesi demek.

Biz iktidara geldiğimizde bu riskler ortadan kalkacak. Çünkü biz dersimize iyi çalıştık. Ekonomi kadrolarımız ekonominin tıkandığı noktaları tek tek belirledi ve ekonomiyi yeniden canlandırmak için bir program hazırladı. Ayrıca büyümenin kalıcı olması için alınması gereken önlemleri de belirledik. Çünkü bizi AKP'den ayırt eden en önemli şey ekonomiye kısa vadeden bakmıyor oluşumuz. Biz acil önlemlerin yanısıra orta ve uzunvadeli yapısal programla halkımızın karşısındayız.

"Vatandaş ekonominin günlük politikalarla yönetildiğini anladı ve kimse uzun vadeli planlar yapamıyor. Böyle olunca ekonominin yavaşlaması kaçınılmaz"

Türkiye'nin teşvik sisteminin ve teşvik anlayışının değişmesi gerektiğinden söz ediyorsunuz. İstihdam ile ilgili politikalarda da en başta KOBİ'leri geliştirmek var. Bunu nasıl açmalıyız?
Türkiye'de istihdamın yüzde 70'ini KOBİ'ler sağlıyor. KOBİ'leri çağa uyabilecekleri, kendi kendine kayıt içine girme isteği duyabilecekleri bir yapıya kavuşturmak devletin yükümlülüğü. KOBİ'lerin çağa uygun adım atabilmeleri için eşanlı olarak becerileri de arttırmak gerekiyor. O nedenle öncelikle KOBİ'leri çağın gerektirdiği dönüşümde desteklemek gerekiyor. Bugüne kadar Türkiye gelişmiş ülkelerin terkettiği sektörlere talip oldu ve teşvikleri bu alanlara yönlendirdi. Bizim teşvik politikamızda 21. yüzyılın öne çıkan sektörleri öncelikli olacak. Eğitim programımız da teşvik programımızla uyumlu olacak ve bu sektörlerin ihtiyaç duyduğu insan kaynaklarını temin etmeye yönelik olacak.

Tüm bunların yanında KOBİ'lerin finansal kaynaklara ulaşımını da kolaylaştıracağız. AKP hükümeti ekonomiyi özellikle kayıt dışına itti, bu da kayıt içi çalışan KOBİ aleyhine haksız rekabete yol açıyor. KOBİ'lerin finansal sorunlarını çözümlerken, tüm bunları önleyecek ve kayıt içine girmeyi özendirecek sistem getireceğiz.

KOBİ'ler için sıfır faizli kredi de var…
KOBİ'ler şöyle diyeceğiz: "Ödediğin prim ve vergi kadar sıfır faizli kredi kullanabilirsin." Burada bir taşla birkaç kuş vuracağız. Hem KOBİ'leri kayıt içine girmeye teşvik edeceğiz, hem vergiyi arttıracağız hem de KOBİ'nin finans sorununa çözüm getireceğiz hem de haksız rekabeti önleyeceğiz. Krediyi de bugün iyi çalışmayan kamu bankalarını iyi çalışır hale getirerek vereceğiz. Sayıştay raporlarından kamu bankalarının nasıl çalıştığını görüyoruz. Örneğin Halkbank bir KOBİ bankası olarak kurulmuş ama öyle çalışmıyor, yandaş şirketlerin finansörü olarak çalışıyor. Biz öyle yapmayacağız, biz KOBİ'lerin gerçek istihdam ve üretim yapabilmesi için finans kaynağı olarak kullanacağız. Bizim tercihimiz bu yönde olacak.

Sosyal adaletsizliği önemsiyorsunuz. Emekliye iki maaş ikramiye var örneğin. Yine kredi kartı borçlarının yeniden yapılandırılması söz konusu. Bunun için nasıl bir program yürütülecek?
Bu sosyal programları gerçekleştirmek için yaklaşık 60 milyar TL bir kaynağa ihtiyaç var. Türkiye ekonomisinin büyüklüğü orta vadeli programda yaklaşık 2 trilyon lira civarında. Böyle baktığımızda gayri safi milli hasılanın, yani ekonomideki pastanın yüzde 3'ü kadar maliyeti olacak.

Ekonominin tıkandığı bu dönemde de gayri safi milli hasılanın yüzde 3'ü kadar harcama yapmak doğaldır. Zaten BM Ticaret ve Kalkınma Örgütü'nün yaptığı araştırmaya göre, kriz dönemlerinde harcamaları artırarak ekonomiyi canlandırma hamlesi oldukça etkili oluyor. Yani siz bir puanlık harcama yaptığınız zaman bunun çok daha üstünde büyüme sağlayabiliyorsunuz. Bu bakımdan ekonominin mantığına da uygun.

Emeklinin gelirini artırdığınız zaman emekli yaptığı harcamalarla ekonomiye canlılık kazandırır. Yapılan araştırmalar, düşük gelir gruplarının ellerine geçen geliri harcama yüzdelerinin çok daha yüksek olduğunu gösteriyor. Ekonomik büyümenin yavaşladığı yıllarda bu tip sosyal yardımlar etkin talebin sıçratılmasında makro ekonomiye ciddi etkisi olur.

"Bugün Sayıştay raporları meclise gelmiyor. Milletvekilleri iktidarı denetleyemiyor. 100 milyar lira kaynak var en az çarçur edilen" diyorsunuz. Öte yandan bir Kesin Hesap Komisyonu öneriyorsunuz. Bu komisyonun getireceği faydaları nasıl açıklamak gerek?
Biz CHP olarak işbaşına gelirsek konuşmaya açığız. Bugün Sayıştay raporları meclise gelmiyor. Biz vekilleri Meclis'e niye gönderiyoruz? "Bizim adımıza iktidardakileri denetle" diye. Bunu Sayıştay raporları ile yapacak. Ama raporlar

"Mevcut anlayış, milli gelirin iktidar ve çevresindeki bir avuç zümre tarafından yağmalanması politikasına dayanıyor. Ben buna 'ben' ekonomisi diyorum, ben ekonomisinde bir birey ve o bireyin etrafında toplanmış küçük bir grup var ve ekonomiyi kendi menfaatleri için dizayn ediyorlar. Artık benden bize geçmeliyiz."

gelmiyor. Burada da AKP'den farkımız ortaya çıkıyor. Biz, Kesin Hesap Komisyonu kuracağız ve bunun başkanlığını da ana muhalefet partisine vereceğiz. Ana muhalefet partisi bizi yaptığımıza göre denetlesin, halka anlatsın.

Bu tip şeyler toplumsal uzlaşıyı somutlaştırır. Onun için baştan beri çözüm sürecinde masada olalım diye uğraşıyoruz. Çünkü toplumsal uzlaşmada tüm paydaşları bir araya toplamazsanız uzlaşma olmaz. Beş kişinin olduğu yerde iki kişi konuşarak uzlaşıyı yakalayamazsınız.

Artık iş çevreleri de ekonominin geleceği konusunda eskisi gibi huzurlu değil...

Bunun temel nedeni Türkiye'de istikrar ortamının kalkmış olması. Yukarıda değindiğim gibi demokrasi, hukukun üstünlüğü ve ifade özgürlüğü istikrar ortamının olmazsa olmaz ön koşuludur. Çatışmacı ve otoriter tutum ve davranışlar vatandaşı olduğu gibi iş dünyasını da olumsuz etkiler. Yatırımlar ertelenir, alışveriş azalır, ekonomi durgunluğa girer.

İş çevreleri açısından duruma bakarsak CHP ekonomi politikaları ile sermaye sınıfına nasıl sesleniyor?

Şu anki yanlışları, eksiklileri bilimsel bir şekilde analiz edip geleceğe ışık tutabilecek bir ekonomi politikası hazırladık. Mevcut anlayış, milli gelirin iktidar ve çevresindeki bir avuç zümre tarafından yağmalanması politikasına dayanıyor. Ben buna "ben" ekonomisi diyorum, ben ekonomisinde bir birey ve o bireyin etrafında toplanmış küçük bir grup var ve ekonomiyi kendi menfaatleri için dizayn ediyorlar. Bir kere benden bize geçmeliyiz yani biz Türkiye olarak, kapsayıcı bir şekilde karar verebilmeliyiz. Bu ekonomide olmazsa olmazdır.

CHP'nin anlayışında işini dürüstçe yapan insanların haksızlığa uğramaması, vergisini veren, yatırımını yapan girişimcilerin önündeki engellerin kaldırılması, Meslek Kuruluşlarının eleştirilerinden dolayı cezalandırılmaması, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetimin tesis edilmesi ön planda.

Aynı zamanda üretimin kalitesi oldukça önemli bu noktada; devlete düşen görev, insan doğasıyla barışık, değer yaratan bir üretim yapmak için uğraş vermesi. Tabi bu kaliteli üretimin yapılabilmesi için de bizim eğitime ve teknolojiye ihtiyacımız var, fakat örnek vermek gerekirse şu an gündemde olan MEB şurasına göz attığınızda geleceğe dair katma değeri yüksek bir üretim adına hiçbir perspektif göremiyoruz…

Faiz konusuna gelince...

Faiz emir komuta zinciriyle düşmez ya da yükselmez. Faizi ekonominin kendi kuralları belirler. Faiz enflasyonun nedeni değil sonucudur. Merkez Bankası ekonominin ısınmasına ya da soğumasına göre faiz aracını kullanarak ekonominin aşırı ısınması ya da soğumasını önlemekle görevlidir. Ancak hükümetin mali politikaları uyumlu değilse Merkez Bankası'nın tek başına faizlere yön vermesi mümkün değildir. Kurumların işlerini yapabilmesi için ülkenin gerçekten işini yapan bir hükümete ihtiyacı var. Merkez Bankası'nı koruyacak, finans dünyasını ekonominin kendi kurallarıyla işlemesini sağlayacak bir iktidara ihtiyacı var. O hükümet, CHP'nin kuracağı hükümettir. Bizim iktidarımızda Merkez Bankası'nın işini ciddiyetle yapması mümkün olacak, faizi ekonominin kuralları belirleyecek.

"İzmir, Türkiye'nin en çok vergi veren ikinci şehri ama bunun çok küçük bir bölümünü kamu yatırımı olarak geri alıyor"

Selin Sayek Böke CHP İzmir 2. Bölge 1. Sıradan milletvekili adayı olarak İzmir'den de söz ediyor elbette. "Türkiye yıllardır kötü yönetiliyor. İşçi de, emekçi de, akademisyen de, siyasetçi de, sanayici de mutsuz" derken, İzmir'in de bu süreçten payını aldığını söylüyor: "İzmir ne yazık ki işsizliğin en yüksek olduğu illerimizden biri. İzmir'de yapılan bir araştırmaya katılanların yüzde 23.51'i İzmir'in en önemli sorununu, 'yeterli iş imkanı olmaması' olarak tanımlıyor. Gerçekten de Türkiye'nin diğer kentleriyle karşılaştırıldığında İzmir işsizlikte 7'inci sırada. İzmir'in kırsal kesiminde de, geçim kaynaklarının yetersizliği ve yüksek işsizlik oranı dikkat çekiyor. İstanbul, Bursa ve Kocaeli'nden sonar Türkiye'nin en büyük sanayi kenti olan İzmir, Türkiye'nin en çok vergi veren 2. şehri. Buna karşılık ödediği vergilerin çok küçük bir bölümünü kamu yatırımı olarak geri alıyor. AKP iktidarının kıskacında büyümeden ve yatırımlardan yeterli pay alamayan İzmir'in ekonomik pastadaki payı sürekli küçülüyor."

İzmir'de tarım yeniden canlandırılacak

Böke'ye göre İzmir'in tarım arazileri sanayiye ve toplu konutlara terk edilmiş durumda. "Bu yüzden" diyor: "CHP tarım alanında reform niteliğinde çalışmalarıyla tüm Türkiye'nin yanı sıra İzmir'de de tarımı yeniden canlandıracak, modern tarıma dayalı sanayi ile kooperatifçiliği destekleyecek. Böylece özellikle bölgenin kırsal kesimindeki işsizliği büyük ölçüde önleyeceğiz. Bölgenin çiftçisi geçinemediği için yakın il ve ilçelerdeki madenlere inmek zorunda kalmayacak."

CHP İzmir'in liman kenti özelliğini de unutmuyor. Böke, "Asırlardır liman şehri olmuş İzmir'in, deniz ticaretini, ithalat ve ihracat potansiyelini de geliştirmek zorundayız" diyor: "Selanik, Mısır ve Beyrut limanlarının içinde bulunduğu zor durumu göz önüne alırsak bu durumu İzmir Limanı lehine çevirmemiz için eksik olan sadece bu sorunu önemseyecek siyasi irade. Kültürel yapısı çok zengin, sosyal hayatı oldukça gelişmiş İzmir'in lojistikte atılacak kararlı büyük adımlarla önünün çok açık olduğunu belirtmek isterim. Tüm bunları yapabilmek için Türkiye'de iktidarın değişmesi gerekiyor. Halkımız 7 Haziran'da bunu gerçekleştirecek ve biz de vatandaşımızın hizmetinde el birliğiyle çalışacağız."

Maliye Eski Bakanı, ekonomist,
CHP İzmir Milletvekili Adayı

Zekeriya Temizel:

"Her yıl ortalama olarak 40 milyar dolarlık cari açığımız var. Çünkü Türkiye son 12 yıl içerisinde 588 buçuk milyar dolarlık dış ticaret açığı verdi."

Zekeriya Temizel'e göre 7 Haziran'a nasıl bakacağımız AKP'nin iktidara gelmeden önce ve geldikten sonraki ekonomi politikalarını iyi analiz etmekle doğru orantılı. "Bundan 13 yıl öncesini bir hatırlayın" diye söze başlıyor Temizel:

"Bütün dünya Uzakdoğuda Asya kaplanlarını yerlere sermiş, Rusya üzerinden Türkiye'yi de ezip geçmiş, daha sonradan da kriz atlatılmış ve dünyada çok ciddi sermaye transferleri ortaya çıkmış. Müthiş bir para bolluğu var, her taraftan dolarlar akıyor. Herkes yararlanıyor bundan, Türkiye'de yararlanıyor, ciddi bir kaynak geliyor. Hatta öyle bir kaynak geliyor ki oturup da bütçeyle ilgili rakamlar konuşulurken o kadar umursanmıyor bu olaylar. Birçok harcama bütçe dışına çıkartılıyor. Ödeneği olmayanlar dışardan garantili borçlarla yapılmaya başlanıyor. Bu sayede bütçe faiz dışı fazla veriyor. Bunları harcıyoruz, bir yerlere gidiyor bu paralar. Döviz olarak borçlanıyoruz ve bütün borçluların psikolojisi gibi bizim toplumsal psikolojimiz de şöyle: Sanki bu borçları ödeyin demeyecek kimse.

2002 yılından sonra bu olay ciddi anlamda gelişmeye başladı. Türkiye'ye ciddi bir kaynak girişi oldu, sıcak para da girdi, çok az da olsa doğrudan sermaye yatırımları da geldi. Bu arada yoğun şekilde biz inşaat-emlak sektörüne bunları gömmeye başladık, bir de otoyol yaptık. Bu sağladığımız kaynaktan sanayiye hangi payı verdik ya da sanayi bu payı niye istemedi?

"Benim daha önceki bu tür krizlerde ihtiyacım olan ve kullanmam gereken miktar veya kulladığım miktar şu kadardı şimdi niye gelmiyor" demedi. Hatta iç piyasaya dönük üretim yapanlar açısından durum daha da vahimleşmeye başladı. Türk Lirası sayesinde dışarıda üretilen ürünlerin hepsi içeride ürettiklerimizden daha ucuz oldu. Burada 3 dolara ürettiğimiz ürün Çin'den bir buçuk dolara gelmeye başladı. Herkes de bunu getirmeye başladı. Çin'den ne işe yaradığını bilmediğiniz tek kullanımlık diye tanımlayabileceğiniz ürünler için neredeyse 45-46 milyar dolar para ödemeye başladı Türkiye. Hiç sesimiz çıkmadı bunlara."

İktidarın kişiselleştirilmesi

Temizel'e göre Türkiye'nin özellikle 2002'de biten krizden sonra bu kadar rahat bir sermaye akımını sağlamasının nedeni çok net: O andaki bir iktidar değişikliği, Türkiye'deki inanılmaz olumlu ortam ve demokrasi adına bütün Avrupa'da alkışlanmamız oldu. İktidar partisinin lideri Avrupa'ya gittiği zaman halk kahramanı gibi karşılandı. Bu ülkede uygulanan sağlam bir program var dediler. O programdan dışarı çıkılmadı belli bir süreye kadar. Sağlam, yapısal reformlarını gerçekleştirmiş, özellikle finans sistemini ciddi anlamda

güçlendirmiş, bunun için bedel ödemiş bir ülke var ortada.

Bir taraftan bu sisteme güvendiler, bir taraftan da demokrasi geldi dediler. Çünkü söylenen sözler kesin olarak gerçek bir demokrasinin, parlamenter sistemin tanımıydı ve ayrımcılık yoktu. İktidarın kişiselleştirilmesine dönük hiçbir şeye rastlanmıyordu. Avrupa o zaman bu kadar sermaye bolluğuna rağmen hukukta böyle bir noktaya gidileceğini hissetseydi ya da iktidarın büyük bir hızla kişiselleşeceğini ve sadece inşaat, emlak sektörü aracılığıyla rant dağıtılacağının farkına varsaydı, Türkiye'ye böyle bir sermaye akımı olmazdı ama oldu.

Durum 2009 yılında çok net olarak kendisini gösterdi

Temizel, süreci anatırken bu tabloyu 2008 yılında gördüğümüzü söylüyor.

"2006 yılında da hissedildi ama sonuç olarak algılamadık ya da algılamamaya çalıştık. Asıl olay 2009 yılında çok net olarak kendisini gösterdi" diyor: "2009 yılında haziran kararnamesiyle Türkiye'de döviz kazandırıcı işlem yapmayan şirketlerin dövizle borçlanmasının yolu açıldı. Olayımız o zaman başladı. Peki döviz kazanmayacaksanız, döviz kazandırıcı işlem yapmıyorsanız bu borçları neyle ödeyeceksiniz? Üstelik aldığınız bu borçlardan sanayiye de pay vermiyorsunuz. Dolayısıyla Türkiye'nin nereye gittiğini çok somut olarak görüyorsunuz. Bütün bu olayların hepsinde eğer belirli bir süre sonra buralardan çıkacak olan kriz ya da sorunu hissetmeye başladığınız andan itibaren iktidarın kişiselleştirilmesi ve insanlar üzerinde baskı olayı ortaya çıkmaya başlıyor. Türkiye'de bu da olmaya başladı. Bütün bunların sonucunda Türkiye 412 milyar dolar borçlandı. Bu borcun çoğunluğu özel sektörün denildi ama bir devlet hiçbir zaman bakkal dükkanı gibi yönetilemeyeceğine göre, yurttaşlar borçlarını ödeyemediği zaman neyle karşı karşıyaysa devlet borcunu ödeyemediği zaman da aynı şeyle karşı karşıya kalır. Türkiye 2 milyar dolarlık sermaye hareketlenmesiyle krizler geçirdiği zannedilen bir ülke oldu. "

"Her yıl ortalama olarak 40 milyar dolarlık cari açığımız var"

Ama Temizel'e göre hesap zamanı geldi. Türkiye aşağı yukarı bu sene içerisinde vadesi gelenler de hesaba katılırsa 132 milyar civarında bir borç ödemesinde bulunacak: "Her yıl ortalama olarak 40 milyar dolarlık cari açığımız var. Çünkü Türkiye son 12 yıl içerisinde 588 buçuk milyar dolarlık dış ticaret açığı verdi. Yurtdışı mütehitlik hizmetleri, uluslararası nakliyeler, turizm gelirleri vs karşılığını çıkarsanız da 444 milyar liralık da cari açık verdi. Vermeye devam ediyor. Dünyada sermaye hareketlerinin birdenbire durması, bitme gibi bir olay yok ama dünyanın gözünü dikerek baktığı bu ülkede hukuk yeniden geçerli olacak mı? Evrensel hukuk ilkelerine uygun bir hukuk sistemi kurulacak mı? Bunu da güvenilir insanlar uygulayacaklar mı? İlk aşamada buna bakıyor. İkinci olarak bu tür kurumları, yani uluslararası sermayenin temel olarak baktığı kurumları bağımsızlığını koruyor mu? BDDK'sı, Merkez Bankası, hatta menkul kıymetler borsaları, bunlar bağımsızlığını koruyor mu? Bütün bunların hepsini gerçek bir demokrasiye sahip bir iktidar söz konusu olduğu andan itibaren tersine çevirebiliriz."

"Nüfusun yüzde biri servetlerin yüzde 54'üne sahip"

Eğer bu ülkede bu seçimlerden sonra uluslararası sermayenin güven duyacağı bir ortam yaratılmaz ise olay hiç de parlak değil, Temizel için. İnsanlar bu süreç içerisinde borçlanmış, ekonominin büyüdüğü iddia edilmiş ama kalkınmamış bir ülke var önümüzde. "Şu anda servet bozukluğu açısından dünya ikincisi olmuş vaziyetteyiz" diyor Teamizel: "Türkiye'de nüfusun yüzde biri servetlerin yüzde 54'üne sahip. Nüfusun yüzde 10'u da 77.7'sine sahip. Bu 12 yıl önce yüzde 30'lar düzeyindeydi. En azından toplumda bir eşitlik vardı. Bu kadar haksız bir şekilde birilerinin servetler edinmesinin önüne geçiliyordu. Türkiye'nin büyük bir hızla bunu toparlaması lazım. Yeniden güven duyulacak bir iktidara sahip olması lazım."

MHP Genel Başkan Yardımcısı ve
İzmir 2. Bölge 1. Sıra
Milletvekili Adayı

A. Kenan Tanrıkulu:

"İlk 4 yılda Türkiye'yi bölgesel güç yapacağız. İkinci 4 yılda ise küresel güç haline getireceğiz"

A.Kenan Tanrıkulu'ya göre Türkiye ekonomisinde bugün gelinen durum bir sanayisizleşme süreci ile doğrudan ilgili. Tanrıkulu, son 12 yıldır sanayileşmeye gereken önem ve öncelik verilmediği için dibe sürüklendiğimizi anlatıyor: "Türkiye'de sanayi üretimi 2002 yılından bu yana düşüyor. 2002 yılında % 9,4 olan sanayi üretimindeki artış hızı 2009'da % -9,9'a, 2012'de ise % 2,5'e kadar geriledi. İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı son 25 ayın en düşük değerini Mart ayında gördü. Son 12 yılda tarım ve imalat sanayi gibi dış ticarete açık sektörlerimizin GSYH içindeki payı sürekli geriliyor. Bu duruma çözüm sunamayan iktidarın elinde günü kurtaracak malzemesi de kalmadı. 2014'ün Mart ayında 91,7 olan Ekonomik Güven Endeksi, 2015 Mart'ında tarihî bir rekora imza atarak % -15,4 oranında azalışla 74,9'a düştü. Bu durum; ekonomideki zafiyeti ve risk dolu günlerin yaklaştığını gösteriyor. Çünkü bu dramatik düşüşün ardında tüketici, reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörü güven endekslerinin tamamının düşmüş olması yatıyor."

"Dünyada üretim artışının olmadığı hiçbir ülkede başarı yoktur" Tanrıkulu'ya göre AKP'nin 2015 yılı büyüme tahmini de yılın ilk üç ayında çöktü. Türkiye uzun vadeli bir durgunluk dönemine girmiş durumda. Dış ticaret rakamlarına göre ihracat Şubat ayında bir önceki aya göre %-6 oranında azaldı. 12 aylık kümülatif veriler incelendiğinde, Şubat ayı itibarıyla ihracatın yıllık bazda sadece %2,2 artarak son 9 ayın en zayıf performansını sergilediği görülüyor. Tanrıkulu, "Saray'ın neden olduğu yükselen doları dizginlemek için piyasalara her gün dolar satan Merkez Bankası'nın o çok övünülen rezervleri de hızla erimeye başladı" diyor: "Dış ticaretin yavaşladığı, kurların arttığı, üretim ve yatırımda keskin düşüşlerin yaşandığı şu günlerde girişimciler maliyetlerini düşürmek adına işçi çıkarmalarına da başladılar. Dünyada üretim artışının olmadığı hiçbir ülkede başarı yoktur. Türkiye'nin yeni bir ekonomi, istihdam, üretim, ihracat ve büyüme politikasına olan ihtiyacı her geçen gün daha da artıyor. Kaynaklarımızı doğru ve adaletli kullanarak, önceliği insan olan politikalarımızı muhakkak hayata geçirmek istiyoruz."

Bakanlar Kurulu Kararı ile yandaşlara destek

Tanrıkulu'ya göre ekonomideki bozulma, pimi çekilmiş bombaya benziyor,
iktidar giderayak Bakanlar Kurulu Kararı ile yandaşlarının yanı sıra akrabalarına da Hazine desteği sağlıyor. "Son olarak; 28 Şubat 2015 Tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 'Kredi Garanti Kurumlarına Sağlanacak Hazine Desteğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı'na bakıldığında gemicik sahibi olanlar ile turizm sektöründeki adrese teslim düzenlemeler dikkat çekiyor" diyor: "Karar kapsamında Hazine Müsteşarlığı; Küçük ve Orta Boy İşletmeleri (KOBİ), kadın girişimcileri, seyahat acenteleri ve gemi inşa ve/veya gemi işletmeciliği alanında faaliyet gösterenlere para desteği sağlayacak. Biz bunda herhangi bir sakınca görmüyoruz. Ancak burada dikkat çeken; kararda gemi tanımlaması yapılırken 1000 DWT (Detveyt ton) veya 500 GT (Gross ton)'dan başlayan her türlü deniz aracı deniliyor. Özellikle birilerinin çocuklarının gemiciklerini finanse etmek için hazırlanmış bir Bakanlar Kurulu Kararı olup olmadığını önümüzdeki günlerde hep birlikte göreceğiz. Yine kararda seyahat acentesi için Bakanlıktan belge ve Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) üyesi ticari kuruluşlar tanımını yapılarak, 'kredi başvuru tarihinden bir önceki yılda Azerbaycan, Belarus, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Rusya Federasyonu, Türkmenistan ve Ukrayna'dan Türkiye'ye en az 400 bin turist getiren seyahat acenteleri' deniliyor. Kredi limiti ise 100 milyon TL. Grup şirketleri olursa destek 120 milyon TL'ye kadar çıkıyor. Bu ülkelerden bir önceki yıl turist getiren kaç firma bulunuyor? Burada açıkça adrese teslim firma tanımlaması yapılıyor. Neden başka ülkelerden değil de sadece bu ülkelerden ve 400 binin üzerinde turist getirilmiş olması gerekiyor?"

Millî Yolsuzlukla Mücadele Organı

Tanrıkulu'nun en çok üzerinde durduğu konu da rüşvet ve yolsuzluklar. Bu konuda MHP olarak özerk bir şekilde görev yapacak "Millî Yolsuzlukla Mücadele Organı" kurulması, mal varlıklarının şeffaf ve gerçekçi olarak açıklanması, suçlular kim olursa olsun dokunulmazlıklarının kaldırılması, siyasî etik yasasının

vakit geçirilmeden çıkarılması, siyasetin finansmanının açık ve şeffaf hale getirilmesi, seçimlerin izlenmesi ve denetlenmesi, hukukun eşit şekilde üstün olduğu düzenlemeler yapacaklarını söylüyor.

İnovatif projeleri destekleyeceğiz

Ekonomik özgürlüğünü kaybeden bir milletin, politik özgürlüğünü de kaybedeceğini vurgulayan Tanrıkulu, ekonomide illüzyonla halkın gözünün boyanmaya çalışıldığını savunuyor. Ülkede her bebeğin 5 bin 220 dolar borçlu doğduğunu ileri sürerken sözü MHP'nin ekonomi politikalarına getiriyor: "Biz 'Üreten Türkiye ekonomisini kuracağız.' Kaynakları üretime yönlendirerek, 6 milyon işsize de iş sağlayacağız. İktidardaki ilk 4 yılımızı büyük tahribat nedeniyle onarımla geçireceğiz. İlk 4 yılda Türkiye'yi bölgesel güç yapacağız. İkinci 4 yılda ise küresel güç haline getireceğiz. En önemlisi gençlerin inovatif projelerinin ticarileştirilmesini sağlayacağız. Bunun için yeni bir kurum kuracağız. Bu kurum inovatif projeleri destekleyerek yatırıma dönüştürecek. İnovatif yatırımlara girişim sermayesi ve iş melekleri ile destek vereceğiz. Teşvik sistemi bölgesel ve ilçe bazlı olacak. İhtisas OSB'ler, endüstriyel bölgeler bizim zamanımızda yasalaştı. KOBİ'lerin finansmana erişimini kolaylaştıracağız. KOBİ'lere özel Pazar kurarak, KOBİ'lerin büyümesini, işsizliğin bu sayede azaltılmasını, ülkeye katma değeri kazandırılmasını sağlayacağız. Enerjilerini ucuzlatacağız. Nitelikli sanayi bölgelerinde vergi kolaylığı sağlayacağız. KOBİ'lerden makine ve teçhizat alımında KDV almayacağız. KOSGEB kaynaklarını faizsiz kullandıracağız."

Tarım alanları yerine AVM

Tanrıkulu, MHP olarak tarıma da önem vereceklerini söylüyor. Tarım alanlarının daraldığına dikkat çekerek, tarım alanlarının yerlerine AVM, site, rezidans yapmak için imara açıldığını söylüyor: "2002 yılında 41.1 milyon hektar, 2012 yılında 38.3 milyon hektara düşmüş. Tarımdan sanayiye gidilmemiş. Tarımsal araziler, site, AVM, rezidans gösterişli yapılara ayrıldı. Ne oluyor? Tarım ürünleri ithal ediyor. Kınık Poyracık'ta gezerken ithal patates söylediler, dahası ABD'den buğday alıyoruz. Kanada mercimek satıyor, Sudan'dan susam, Çin'den sarımsak, İtalya'dan bakla, Meksika'dan nohut geliyor. Hatta bu ülke saman ithal ediyor. Çiğ süt fiyatları üç beş büyük firmanın tekelinde oluşuyor. Geçen yıl 1 milyon süt ineği verildi. Her verilen teşvik olmuyor. Adam bakamıyor hastalık oluyor, sonunda hepsi kasaba gidiyor. Tarımsal destekler binde 5-7 arasında kalmış. Gübre fiyatları yüzde 300- 500 arasında artmış. Verilen prim destekleri düşük, yükselteceğiz. İzmir'de marka yaratacağız. Biz seçim vaatlerimizi sıralarken mazotu 1.75 Lira dedik. Diyeceksiniz ki birileri 1.50 Lira dedi. Biz bunu yaparken hesap kitap işi yaparak yola çıktık. Bunun arkasında duracağımıza söyledik. Örneğin sulamayla ilgili olarak elektrikten KDV alınmayacak derken biliyorum ki Küçük Menderes havzasının hemen her ilçesinde çiftçinin sulama borcu dünya kadar birikmiş durumda. Tarımsal girdilerimizin KDV alınmayacak diyelim ve bu işi vergisiz burada bitirelim. Vergisiz girdi kullansınlar dedik."

"İzmir'de marka yaratacağız"

Tanrıkulu'ya göre ülkenin en önemli tarım alanlarından biri olan İzmir ve Ege de bu konuda yenik düşürüldü. Dahası İzmir'de sanayi çarkları durdu. Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası'nın İzmir'den İstanbul'a taşınmasıyla ilgili açıklamalarda bulunan Tanrıkulu, VOB'un İzmir'den bir çiçek gibi koparılıp İstanbul'a götürülmesinin içlerinde bir yara olduğunu söylüyor ve bu kurumu İzmir'e geri kazandırılacaklarını ekliyor.

Esnaf ve borç sarmalı

Tanrıkulu'ya göre şu anda esnaf ve küçük işletmelerin de en büyük sorunu borç. "Borç sarmalından çıkış projemizle bu sorunu çözeceğiz" diyor: "Esnaf ve küçük işletme yaklaşımı ile esnaf ve küçük işletmelerin bankalara olan donmuş borçlarını masaya yatıracağız. Banka Sigorta Muamele Vergisi ve Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'ndan muaf olarak, belirli bir faizde anlaşıp borçları uzun süreye yayarak esnafı ve küçük işletmeyi borç sarmalından kurtaracağız."

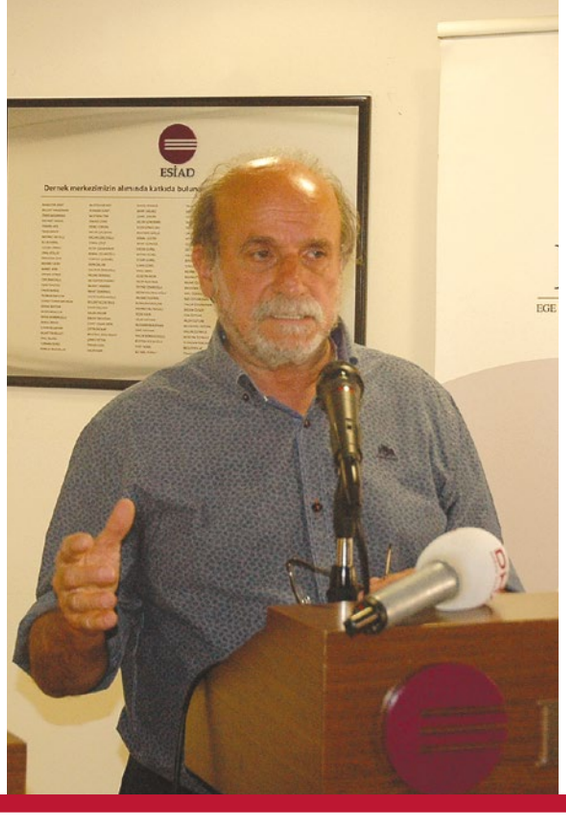

Halkların Demokratik Partisi İzmir Milletvekili Adayı

Ertuğrul Kürkçü:

“Kaynak soranlara en güzel cevap: Askeri harcamaları minimize etmek ve kayıt dışının önüne geçmek”

7 Haziran seçimlerinde en çok merak edilen malum konu HDP’nin barajı geçip-geçemeyeceği. Ertuğrul Kürkçü, “Türkiye’de yaklaşık 4 milyon 900 bin oyu olan bir partinin mecliste temsil edilmeme olasılığının olmasının kendisi bir anomali” derken, kendi yanıtını veriyor: “HDP’nin barajı geçip-geçmemesi şu an Türkiye’nin içinde bulunduğu belirsiz durumla ilgili. HDP barajı geçerse, Türkiye’nin bir sultanlık rejimine tabi olma ihtimali son bulacak. HDP’nin mecliste olması, AKP’nin bugünkü meclis aritmetiğinin değişmesi sonucunda anayasal çoğunluk mevkiinden uzaklaşması anlamına gelecek. Bu da Tayyip Erdoğan’ın Türkiye’yi bir başkanlık rejimine taşıma iradesinin geri dönüşsüz bir biçimde kırılması demek. Ben bunun toplumun büyük bir bölümü tarafından derin bir nefes alışa karşılık geleceğini düşünüyorum. Çünkü bunun tersinin olması herkes için bir kâbus senaryosu.”

Daha dengeli dış siyaset

HDP’nin barajı geçmesi uluslararası arenada da bir sonuç doğuracak. Kürkçü, bu sayede daha dengeli bir dış politikanın benimsenebileceğini söylüyor: “AKP’nin Ortadoğu siyaseti, Suriye’de ortaya çıkan kaotik durum, bu kaotik durumdan kuvvetle beslenen IŞİD, El Nusra ve El Kaide’nin Suriye’de vücut bulmasına imkân veren mezhepçi dış politikanın yerine yeniden Türkiye’nin dengeli bir Ortadoğu politikasına dönmesi mümkün olabilecek. Suriye’de Kürtlerin kendi kendilerini yönetme iradesi üzerindeki basınçlar kırılacağından, Kürtlerin özgürlük mücadeleleri de yeni bir dengeye kavuşabilecek.”

Milli Bakiye sistemi

HDP’nin barajı geçmesi daha dengeli bir parlamento aritmetiğinin de ifadesi demek. Ve daha demokratik bir siyasetin. Çünkü Kürkçü, “Biz parti olarak Siyasi Partiler Kanunu, Seçim Kanunu

> “İlk defa Türkiye’de geçtiğimiz yıl Sayıştay denetiminden geçmeden 2014 bütçesi ilan edildi”

değişmeksizin yeni bir seçim yapılmasına rıza göstermemeye kararlıyız” diyor: “Bizim için en demokratik olanı 1965 seçimlerinde denediğimiz Milli Bakiye sisteminin Türkiye’ye geri gelmesi olabilir. Biz açıkçası koalisyonların bela olarak görülmesinin de tuhaf bir takıntı olduğunu düşünüyoruz. Dünyanın hemen hemen her yerinde pek çok ülke koalisyonlarla yönetiliyor. Tabii ki parlamenter rejim bu dünyada bulup bulabileceğimiz en mükemmel siyasi sistem değil ancak bunun yerine tek adam rejimi gösterildiğinde elbette parlamenter sistemi ıslah etmenin daha önemli olduğunu düşünüyoruz.”

Yerelde yönetim

HDP, halkın kendi kendini yönetme yolunun açılmasını önemsiyor. Kürkçü’ye göre yerelde yönetim anlayışı hem bize yeni bir demokratik kanal açacak, hem de Kürt sorununun çözümünde önemli bir imkan yaratacak: “Türkiye’nin coğrafi ve siyasi bütünlüğünün korunduğu koşullarda farklı dillerin, farklı kültürlerin, farklı ulusal ve etnik kimliklerin bu bütünün tamamlayıcısı olacak şekilde kendi kendilerini kurmalarına imkan verecek olan bir sistem bu. HDP bunun peşinde olacak.”

Çatışmayı önlemek, yeni bir kaynak demek

Kürkçü’ye göre çatışmasızlığın sürmesi Türkiye’nin ekonomisi için de son derece önemli. Barış sürecinin teminatı ise meclis içindeki bir HDP ile daha mümkün görünüyor. Kürkçü, rakamsal olarak durumu örnekliyor: “1999’da Öcalan yakalanıp getirildiğinde, çatışmanın beş yıllığına durduğu tarihte Demirel bu savaşın maliyetinin 89 milyar dolar olduğunu söylemişti. On binlerce ölü ve yaralıyı, biten tarım ve hayvancılığı, göç dalgaları ve işsizliği saymıyorum bile. 2005 sonrasında ise 2013’e kadar sürmek üzere yeniden başladı. Bu süreçte Türkiye’nin askeri operasyon maliyetleri durmaksızın arttı. Türkiye hala dünyanın en büyük silah alıcılarından bir tanesi. Bir milyon kişilik ordu besliyor. Ordu iç güvenlik esasına göre kurulmuş, yurttaşlar üzerinde egemenlik kurma,

olası bir iç savaşa göre konumlandırılmış. Muazzam bir tüketim kaynağı bu. Bütün üretken harcamalar için ayrılabilecek kaynakların önemli bir bölümünün savaşa, güvenliğe ve savunmaya ayrıldığı bir yerde elbette devletin bu kadar zengin olmasına rağmen toplumun bu kadar fakir olduğu tuhaf bir iklim çıkacak ortaya. Biz bunun çok önemli bir yeni kaynak olduğunu düşünüyoruz. Kaynağı nerede bulacaksanız diyenlere en iyi cevaplardan birisi bu: Çatışmaya son vermek, Türkiye'nin askeri ve güvenlik harcamalarını minimize etmek."

"Gerçekten soygun var"

HDP'nin ısrarlı olacağı konulardan biri de kayıt dışı ekonomi. Kürkçü, "Kayıt dışı ekonominin ve kayıt dışı çalışmanın sıfırlanması, kayıt dışı gelirlerin mümkünse vergilendirilmesi üzerine çalışacağız" diyor: "Devlet İstatistik Enstitüsü'nün ve üniversitelerin yaptığı araştırmalar bize gösteriyor ki, aşağı yukarı Türkiye ekonomisinin yarıya yakını kayıt dışı. Toplumun yarattığı zenginlikler kayıt altına alınandan daha fazla ama vergilendirmeye giren, hesaplamaya giren gelirler çok daha düşük. O yüzden sistemi bu anormallikten çıkarabilirsek bir başka kaynak daha ortaya çıkacak. Bu, emek ve sermaye arasındaki ilişkilerin daha demokratik hale getirilmesi açısından da önemli. Bu durumda sendikasız-sigortasız çalışmanın Türkiye'nin ufkundan çıkabileceğini düşünebiliriz. Tüm bunların yanı sıra yeni kaynaklar varsa, toplum çatışmadan çıkmışsa refaha dönük tedbirler bakımından da çok daha fazla kamu kaynağına sahibiz demektir. Bugün Türkiye'ye baktığımızda devletin denetlenemeyen harcamalarının muazzam miktarlara vardığını görüyoruz. İlk defa Türkiye'de geçtiğimiz yıl Sayıştay denetiminden geçmeden 2014 bütçesi ilan edildi. Bu, bilinmeyen bir mali alana girdiğimizi gösterir, bu bilinmeyenler her geçen gün artıyor. Vakıflar aracılığıyla yapılan kamu harcamalarının hesabı bu bütçelere yansımıyor. Örtülü ödenek durmaksızın bir ur gibi şişiyor, buna Cumhurbaşkanı da ortak oluyor. Türkiye'de şu anda eskiden retorik olarak söylediğimiz şey gerçekleşiyor. Gerçekten soygun var. Cumhurbaşkanı devlet parasını kendi partisi için harcarken 'Tabii ki harcayacağım, o benim param' diye açıkça konuşabiliyor. O zaman bütün bunların denetim altına alınmasını sağlayacak bir yeni düzenlemenin kapısını açmalıyız demektir."

Bir Ege Aşığı'nın Şükrü Tül'ün ardından

Nedim Atilla

Üniversitedeki anma toplantısında eski ve daimi dostlarından meslektaşı Remzi Yağcı harika, bir o kadar da çok duygusal bir konuşma yaptı. Onun karşılaştığı akademik zorluklara, haset dolu engellemelere, insanı bezdiren bürokratik saçmalıklara değindi, korkusuzca. Tabii Nilgün Moralı gibi vefakar insanların da hakkını teslim ederek. Öğrencileri dostları çok güzel anılarını paylaştılar. Dedesine olan hayranlığından, ailesine olan bağlılığından, Hellen coğrafyasına ve Yunanca müziklere, Rembetikoya olan tutkusundan bahsedildi. Aydın, İzmir ve Ege aşkı anlatıldı. Öğrenme açlığına, öğretme, paylaşma şevkine, öğrenci şefkatine dikkat çekildi…

*****

Çok alıngandı. Onun alınganlığı ruhsal bozukluktan değil, onunla birlikteyken bozuk sisteme eklemlenen insanların onu kullanmasından ve bilgi kaynaklarını açıklamayışlarındandı. Haklıydı yani. Bilimsel olmayan şişirme işlere, kaynak gösterilmeden yapılan çalışmalara tahammülü yoktu.

*****

Mükemmeliyetçiydi. O yüzden birçok eser bırakabilecekken, ötelediği için çok az basılı eseri kaldı bence. Ama gezilerdeki anlatımı ile bir efsanedir bana kalırsa, eski toplumlardaki tarih anlatıcıları gibi. Onların sonuncusu değildir umarım.

*****

İzmir, Aydın kentleri, akademik dünya bence onun çok kıymetini bilemedi. Bu iki kenti, Arkeolojiyi bu kadar seven birisinin bilgi birikimi ve onu paylaşma isteği kullanılamadı. Birikimli, kaliteli insanları kullanamıyoruz maalesef. Yanaşma olmak, yalakalık, aferistlik yoksa ruhunda istediğin kadar insan tanı, bilmezler kıymetini bu ülkede. O yüzden bir yerlere gelenlere hep kuşkuyla bakar bu toplum, ardında bir şey arar doğal olarak. Şükrü Tül has adamdı, ödün vermezdi o yüzden arı olarak da kaldı.

*****

Uzun zamandır yüksek tansiyon sorunu vardı. "Kilo ver abi" deyince küser konuşmazdı benle, çocuk gibi. En sevmediği şey götürdüğü yerde, "bi şey yokmuş burada" denmesiydi. Takılır, kızdırırdık. Bir de üşüyenleri, iştahsız insanları sevmezdi hiç… Onunla mide fesadı yaşadığım çoktur o yüzden. Dışarıdaki yaz sıcağı hariç, sıcağı da sevmezdi. Mükemmeliyetçiydi. O yüzden birçok eser bırakabilecekken, ötelediği için çok az basılı eseri kaldı bence. Ama gezilerdeki anlatımı ile bir efsanedir bana kalırsa, eski toplumlardaki

tarih anlatıcıları gibi. Onların sonuncusu değildir umarım.
*****
İzmir, Aydın kentleri, akademik dünya bence onun çok kıymetini bilemedi. Bu iki kenti, Arkeolojiyi bu kadar seven birisinin bilgi birikimi ve onu paylaşma isteği kullanılamadı. Birikimli, kaliteli insanları kullanamıyoruz maalesef. Yanaşma olmak, yalakalık, aferistlik yoksa ruhunda istediğin kadar insan tanı, bilmezler kıymetini bu ülkede. O yüzden bir yerlere gelenlere hep kuşkuyla bakar bu toplum, ardında bir şey arar doğal olarak. Şükrü Tül has adamdı, ödün vermezdi o yüzden arı olarak da kaldı.
*****
Sevdiklerini kaybetmekten çok korkardı. Karısı, oğlu, annesi, kardeşleri, yeğenleri için endişelenirdi. Beşiktaş'ın efsane futbolcularından dayısı Kaya Köstepen'in ölümünde, üzüntüsüne şahidiz. Sevdiklerini kaybetmeden, kendi gitti. Onlar için üzülmeden. Kaybetmek sadece ölüm değil elbet, sevip değer verdiği birçok insan kendinden o veya bu sebeple uzaklaştığında hep mutsuz oldu. Övgülü sözler insanları kaybettikten sonra sarf edilince hayatta olmayanlar için işe yaramıyor, sağken bunları belli etmeli, hakkını vermeli.
*****
Sevdikleri deyince, hayat yoldaşı Yeşim'e değinilmezse olmaz. Şükrü Tül'ün bugünlere gelmesinde en büyük katkı ondadır. Böyle insanlar üretirken çok zor olur. O zorluklara katlandı, her şeyini ona göre düzenledi, onu rahat ettirdi. Bilinmeli.
Oğlu Ege'nin son yıllardaki hayata atılışı onu en çok mutlu eden şeydi, son zamanlarda.
*****
Bizler bunları evimizde, seyahatte, meyhanede, kırda, plajda baş başa ve sıklıkla yaşayan şanslı insanlardanız. Bir öğrencisinin dediği gibi bundan sonra Şükrü abi yok ama geçmişte onunla birçok şey paylaşma şansını bulduk biz. Ne mutlu ki benimki 15 yılı dolu dolu, 40 yıl olmuş neredeyse. Anılarımız var artık, neşeyle söz edeceğimiz. Bunlara sevinip, onun acısını unutturacak acılar yaşamamayı diliyorum. Ancak, şunu duyamayacağım ne yazık ki bir daha onun ağzından, "Haydi bakalım Celal doldur kadehleri sen, Yonanca dinleyelim biraz".

Yakın dostu Celal Boratav'ın anılarında Şükrü Tül işte böyle yer alıyor… Benim de "Beyefendi" arkadaşımdı uzun yılları paylaştığımız… Celal çok iyi anlatmış ama benim de ekleyeceklerim var… Çok ince ayrıntıları öğrenmeye çalışan, öğrendiklerini paylaşmaktan sakınmayan, bilgisiyle hem kendini hem karşısındakini çoğaltan ve bildiklerini de güzel anlatan bir adamdı.

Şu Ege coğrafyasında olup biten her şey Şükrü Bey'i ilgilendirirdi. Son yıllarda nadiren görüşür olmuştuk, ama hep haberdardık birbirimizden.

Tek oğluna Ege adını verecek kadar, tam bir Ege aşığı olan Şükrü Bey'den gerçekten çok şey öğrendik. Bergama'yı, Tire'yi, Ödemiş'i, Çandarlı'yı… En çok da güzel kentimiz İzmir'i öğrendik. Bu kenti sevmeyi, onun hakkını vermeyi ve keyfini sürmeyi öğrendik. "Bir parça keyif tutun avuçlarınızda. Körfezin duru suyunun değilse de Şaşal'ın tadını çıkarın. Erişilebilecek birkaç şey değil, çok şey bulacaksınız İzmir'de. İsterseniz lezzetleri de kovalayın." derdi ve devam ederdi: "Sabahları oburca 'boyos' yiyin. Bir tane, iki tane, üç tane, on tane... Yanında mutlaka odun talaşında, tavada veya fırında pişmiş yumurta olsun. Yanında mutlaka karadut şerbeti bulunsun. Ya da derin Demir Han içinde koruk şerbeti... Hiçbir şey olmadı limonata… Şeytan Çarşısı'ndan geçiyorsanız, kaldırımda şeftali-vişne karışımı için. Yiyecek gücünüz varsa Tepecik'e uzanın, orada 'hamal böreği' var; ya da yokuş yukarı Eşrefpaşa'da çiğbörek…"

Şükrü Bey'in, İzmir'e dair umutları giderek azaltmıştı son yıllarda. Şöyle yazmış bir yazısında: "İzmir sonradan tavsadı mı? Geçen yılın ilerlemelerine bakalım. 'Dali Sergisi' çıka çıka bir baskı resim koleksiyonu çıktı. Belediye istese cebinden o koleksiyonu satın alabilirdi bile. Son yıllardaki tüm müze söylemleri fos çıkmaya devam ediyor. Hâlâ büyük bir arkeolojik yorum içeren müzeleşme hayal bile edilemiyor. Arkeolojik alan çalışmaları çok geri ve zayıf... İyi niyet söylemlerinden öteye bir profesyonellik bir türlü gelmiyor. Sanat galerisi bakımından hiçleşmiş İzmir'de, Arkas'ın girişimi Fransız Sarayı sergileri de olmasa! Öte yandan hiç okumayan ilericilikle gelinen nokta, tüm Ege taşrasında az olan birikimin de yitirilmesi..."

Ege'de olup bitenlerden de haklı olarak hoşnut değildi: "Kuzey Ege'de Adatepe zeytinyağı, zeytin, sabun müzesi dışında hiçbir kültürel girişim yok. Kilise onarımlarının boyut kazandırdığı Ayvalık, gecikmeli olarak sivil mimarisi ile turizme katılmaya yeni karar verdi. Pergamon lüks servis, ama indiğinizde yönlendirmesiyle tüm dükkânların önünden sizi zorla geçiren teleferiği ile bir şeye benziyor gibi. Ören yeri niteliği ve güvenliği, şusu busu çok düşük. Sart ona benzer. Efes ise her gün insanlardan oluşan silindir ile eziliyor sayılır. Selçuk Müzesi inşaatı gelecek vadediyor gibi. Güney Ege'de parlayan tek şey her şeyiyle Aphrodisias… Milet Müzesi,

o görkemli geçmişe ve inanılmaz buluntulara karşın azın azı bir sergileme. Ören yeri düzenlemeleri açısından da pek içimiz açılmıyor. Örnekse Lagina'da taş taş üstü sergileme tarzı görülmüş değil. Magnesia, 'Hellenistik mimarlığın özgün bir parkı' olamıyor. Priene, 'İyon mimarlığının rönesansı' tapınağı ile parlayamıyor. Didyma, 'dev mimarlık anıtı' ile çıkış yapamıyor. Halikarnas ise, bırakın 'dünyanın yedi harikası'nı, tanesi elli liralık lahmacunları ile ünlü… Laodikeia ise üniversite, Türk arkeolojisi ve yerel güçler bileşkesinin tek ışıldayan ürünü. Orası ile ne kadar övünsek azdır."

Gördüğünüz daha doğrusu okuduğunuz gibi, hem bilgili hem de ilgiliydi. Şimdi o gitti, maalesef acele etti biraz… Bizce, dünyanın en iyi lokantalarının dizili olduğu Kemeraltı'ndaki lezzet esnafı da, en az bizim kadar yalnız kaldı. Bundan sonra Kefal pilaki, Akya çorbası ya da temiz Karaburun midyesinden yapılma buğulamayı yerken Davar Mehmet'in yerinde; burnumuzun direği sızlayacak. Yapacak bir şey yok, acele etti. Her zaman önümüzden giderdi, bu kez de aynısını yaptı.

Sadece arkeolojiyi ve yaşadığımız coğrafyayı değil; yeme-içme geleneğini, Cumhuriyet döneminin en güzel 'Kütahya Çinileri'ni, gravürleri de öğretmişti bize... Birinci Ulusal Mimarlık Akımı'nın örnekleri olan binaların üzerindeki çinilere arada bir gelip bakan sakallı adamı, mahalle eşrafı da özleyecektir. Güzel İzmir Hanı'nda Atina fırınlarında pişmiş parapet vazolar ve türlü çeşit efemeralar da boşuna bekleyecekler. Hepimizden erken davrandı, gittiği yerde nur içinde yatsın. Şükrü Bey ile birlikte elimde 'sabit kalem', Kemeraltı'nda sadece bir matbaanın ürettiği 'çeki defterleri' cebimde, sokak sokak İzmir'i dolaştığım günlerin üzerinden neredeyse 30 yıl geçmiş. Bir yazısında dediği gibi, "Bunca tufanın içinde,

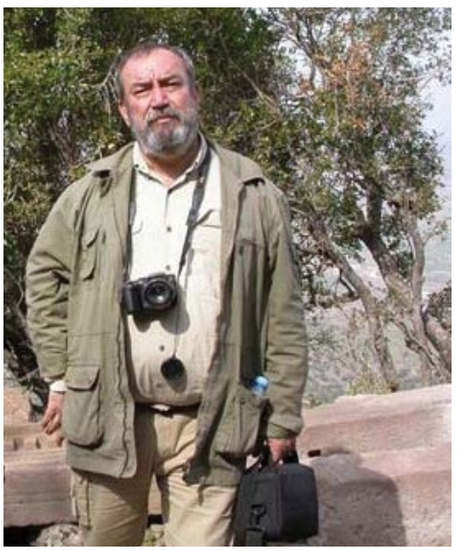

kalabalığın uğultusunda, sıcak altında, poyraz üstünde çabanızı bekler kent. Elinizden geleni yapın. İzmir'i çoğaltın. İzmir'i arttırın. Hâlâ elinizde bir tutam keyif bulamıyorsanız başka diyecek yok…"

Yaşam sevinciyle yüklüydü, ama bir yanıyla da Rembetiko şarkıları kadar hüzünlü ve yalnızdı. İzmir ve çevresinin özgün müziklerinin Mübadele yoluyla bir bellek dağarcığı olarak Yunanistan'a geçişini, önemli bir kültür olayı olarak niteler, isyankâr bir Rebet olurdu bazen…

Her zaman ağırbaşlı bir beyefendiydi, hiç kimseye temennası olmayan... Ciddiye alınmaması gereken adamları dert edinip kendini üzdüğü de oldu. Kendince haklıydı belki, biz anlamadık; ama tanıdığım en bağımsız kişilikti. Çok haksızlığa uğradığını düşünürdü. İş yaptırmışlar, yazı yazdırmışlar parasını ödememişler; danışmanlık hizmeti almışlar, ortaya çıkan eserde bir teşekkürü çok görmüşler… Son zamanlarda kimselere güvenemez, çabuk öfkelenir olmuştu. İşini çok ciddiye alır, çevresindekilerden de aynı ciddiyeti beklerdi… Hassasiyeti bundandı belki…

Bir daha Şükrü Tül gibisi gelmez bu coğrafyaya…

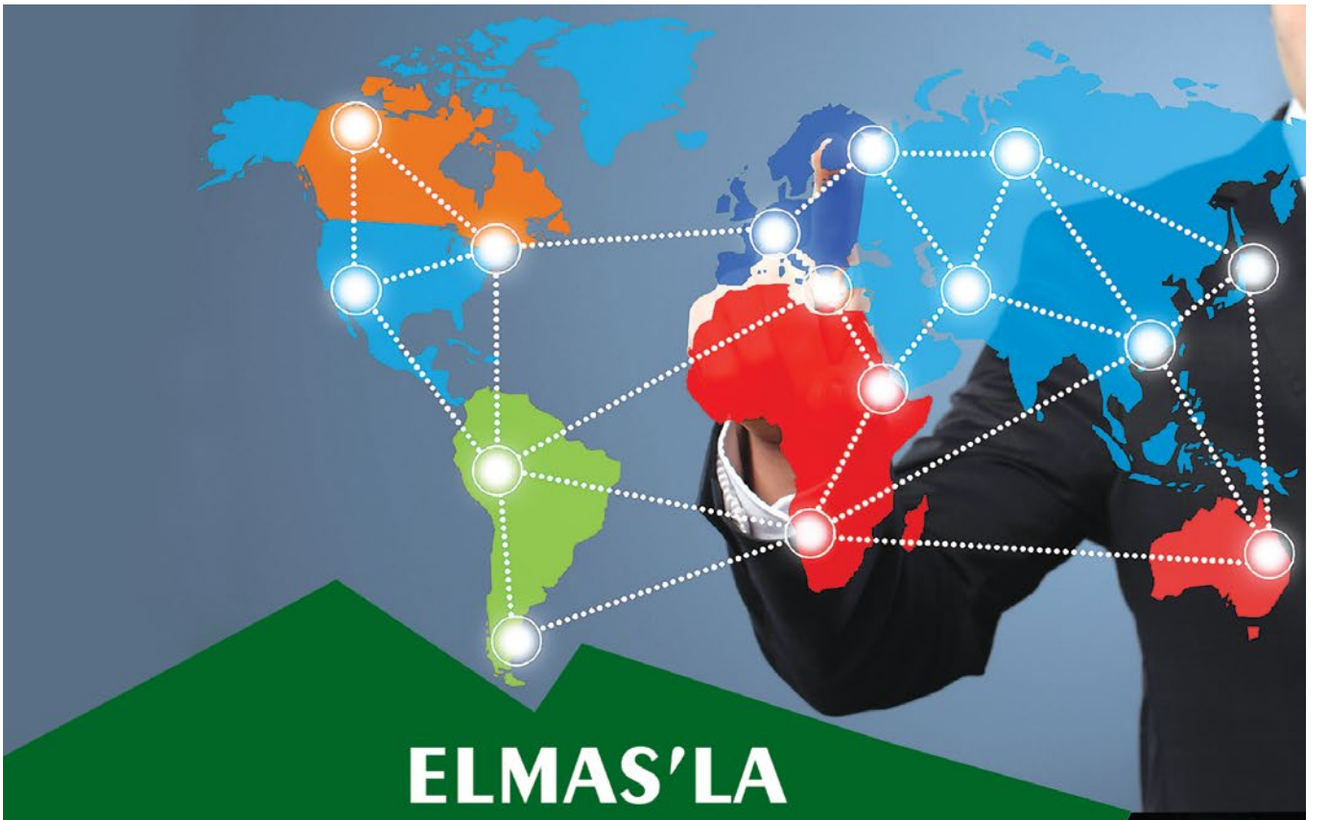

ELMAS'LA YUNANİSTAN ARTIK DAHA YAKIN

"Elmas hayatınızı kolaylaştırır, ihracatınızda fark yaratır"

elmas group
LOGISTICS
service beyond expectation...

"Zaman"

(değişmekte olan bir standart hadiseyle kıyaslanarak ölçülen) başlangıç ve son kabul edilebilecek iki olay veya vakit arasında geçen süre olarak tanımlanmaktadır.

Elmas Grup Lojistik iki ülke arasındaki zaman kavramını yeniden inşa ediyor. Gelin Yunanistan taşımalarınızdaki "zamanı" sizlerle birlikte yeniden yapılandıralım.

Yetkilendirilmiş yükümlü izinli gönderici

AEO TURKEY

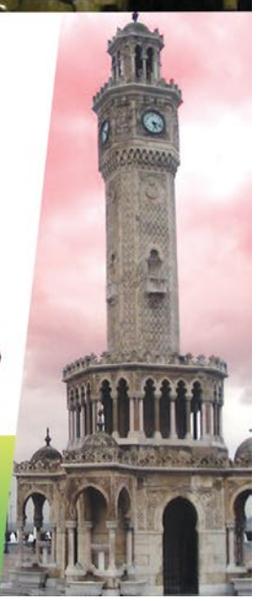

ELMAS GRUP LOJİSTİK TAŞ. DEP. DAĞ. VE TİC. A.Ş.
GENEL MÜDÜRLÜK
1474 Sokak No:1 K:3
Alsancak-İZMİR-TÜRKİYE
Tel: 0(232) 4214703-112
Fax: 0(232) 4215518
www.elmas.com.tr – info@elmas.com.tr

PALLAS-TRANS INTERNATIONAL FORWARDING AGENCY

SELANİK
Viktor Hugo 3, PO: 54625
Tel.1: +302310 541 925
Tel.2: +302310 541 898
Fax: +302310 541 910
thess@pallas-trans.com

ATİNA
Bubulinas 3, Keraçini
PO: 18755
Tel: +30210 4313988
Fax: +30210 4327846
athens@pallas-trans.com

Savunma sanayinin ihtiyaçlarının yurt içindeki kaynaklardan sağlanarak dışa bağımlılığın azaltılması için yerli üretime dönük çabalar bir yana İzmir'de önemli gelişmeler yaşanıyor. Ancak İzmir'in bu sanayiden hak ettiği payı alabilmesi için öncelikle tanınırlık, bir de ana aktör ya da yüklenici gerekiyor.

Savunma sanayiinde İzmir'e bir ana aktör gerek

Türkiye içinde bulunduğu coğrafya ve şartlar itibariyle savunma harcaması ve yatırımı yapan bir ülke. Savunma sanayine yapılan her yatırım da, ülke ekonomisine, gelişmişlik seviyesine doğrudan katkı demek. Havacılık sektörü ile birlikte değerlendirildiğinde savunma sanayinin 4,3 milyar dolarlık cirosu ve 1 milyar doları aşan ihracatı ile ekonomik önemi ortaya çıkıyor. Katma değeri yüksek, sürekli Ar-Ge, yenilik, inovasyon gerektiren birçok sektörü içinde barındıran savunma sanayiinde Türkiye genelinde 2011 yılında 672 milyon dolarlık bir Ar-Ge harcaması gerçekleşmiş. Bu rakam da işin boyutunu ortaya koyuyor.

Savunma sanayiinde ana mesele yerli üretim oranını arttırmak. Yerli üretim arttıkça, hem ithalat girdileri azalıyor hem de sanayinin yeni teknolojiler elde ederek gelişmesi sağlanıyor. Bugün savunma sanayinde yerli katkı oranı yüzde 50'nin üzerinde. 10 yıl önce bu rakamın yüzde 20'lerde olduğu düşünüldüğünde epeyce ilerleme sağlandığı söylenebilir ama yine de yarı yarıya bir rakam var. Şu an için en büyük hedef ise savunma sanayinin ihtiyaçlarının daha yüksek bir oranda yerli üretimle karşılanmasını sağlamak.

ASELSAN ve HAVELSAN gibi firmalar KOBİ'ler ile buluştu

Savunma sanayiinde İzmir'in rolü ise henüz istenen seviyede değil. Bir kere bölgede ana aktör yok. Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın (EBSO) çalışmaları bu anlamda önemli. EBSO 2000'li yılların başında "Savunma Sanayi Çalışma Grubu" kurup sektörün yönünü belirleme konusunda ciddi bir yol haritası çizdi ve o günden bu yana çok önemli çalışmalar yapmayı sürdürüyor. Savunma ve Havacılık Sanayi İmalatçılar Derneği işbirliğiyle "Savunma Sanayi Günü" düzenledi, örneğin. Savunma Sanayi Müsteşarlığı'nın yanı sıra MKE, ASELSAN, HAVELSAN, ROKETSAN, TAİ ve TEİ gibi savunma sanayinin ana aktörlerinin gelip, Ege'deki küçük ve orta büyüklükteki işletmelerle buluşmasını sağladı.

2009'da da TSK Müşterek Malzeme Sergisi gerçekleştirdi. Bu sergide TSK tarafından ithal edilen 7 bin 66 çeşit malzeme KOBİ'lere gösterildi. Yerli üretimin artırılması açısından önemli sonuçlar veren sergide 24 ilden 1076 firma bu ürünleri inceleyerek, bir bölümünü üretmek üzere çalışma başlattı. Çünkü İzmir'in savunma sanayiindeki payını güçlendirmek en başta bölgedeki firmaların tanınırlığını arttırmak ve ana yüklenicilerle bağlantılarını kurmaktan geçiyor.

EBSO Savunma Sanayi Çalışma Grubu Başkan Yardımcısı, SAFKAR Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Özkan, bu sergiden örnekle anlatmaya başlıyor: "Milli

paramız hangi ürünlerde yurt dışına çıkıyor? Soru buydu. TSK'nın yurt dışından aldığı malzemelerden önemli bir kesimi İzmir'e getirildi. Ve burada sergilenerek yüzlerce malzeme milli sanayiye geçti. Bu işin yapılma safhasında savunma sanayiye üretim yapabilecek tüm firmalarımızı eğittik. Askeri ihalelere nasıl girilir, askeri işlerde muayene usulleri nedir, nasıl satın alma yapılıyor?"

300 firma var

EBSO 2011 yılında da Uluslararası Savunma Sanayi Fuarı İDEF'te bir stant açarak Egeli sanayicilerin ürünlerini tanıttı. Egeli sanayicilerden bir heyet oluşturularak Ankara ve Eskişehir'deki ana yüklenici kurumları ziyaret edip işbirliği imkanları görüşüldü. Amaç, İzmirli firmaların bir an önce ihalelerde yer almasını sağlamaktı.

2012 yılı başında ise İzmir'de mevcut ve potansiyel savunma sanayi tedarikçilerinin profilini ve gelişme potansiyelini ortaya koymak, çeşitli sektörlerin savunma sanayinden aldığı payı artırmaya katkıda bulunmak amacıyla İZKA desteğiyle "Savunma Sanayine Tedarikçi Olabilecek İzmir Firmalarını İçeren Sektör Analizi" projesi hazırlandı.

Mustafa Özkan, bu çalışma sayesinde İzmir'de savunma sanayiye iş yapan 75 firmayı mercek altına aldıklarını söylüyor: "Savunma sanayiinde İzmir'de şu anda 75 firma ciddi olarak faaliyet gösteriyor ama toplamda 300 firma var.

Silahlı Kuvvetlere iş yapma anlamında düşündüğünüzde rütbeleri diken nakış firması da, hazır yemek yapan firma da, askeri medikal şirketler de bu 300 firmaya dahil. Yani bunlar yüzde 100 savunma sanayine iş yapan firmalar topluluğu değil. Normalde kendi sektö-

Savunma Sanayiye 5. Bölge desteği

Türkiye'nin 6 Bölge'ye ayrıldığı teşvik sisteminde İzmir 1. Bölge'de yer alıyor. Söz konusu yeni teşvik yasasında öncelikli yatırımlar kategorisinde savunma sanayi yatırımları da teşvik kapsamına alındı ve bu sektöre yatırım yapılması halinde bölge farkı gözetilmeden tüm yatırımların 5. Bölge desteklerinden faydalanması sağlandı. Buna göre İzmir'de Savunma Sanayi sektöründe yatırım yapacak şirketler; KDV İstisnası, Gümrük Vergisi Muafiyeti, Vergi İndirimi (%50), Sigorta Primi İşveren Hisse Desteği (7 Yıl), Yatırım Yeri Tahsisi, KDV İadesi (Sabit Yatırımın 500 Milyon TL'nin üzerinde olması gerekmektedir) konularında sağlanan teşviklerden yararlanabiliyorlar.

ründe iş yapıp, savunma sanayiye de iş üretebilecek kabiliyeti olan firmaların oluşturmuş olduğu bir topluluk."

"Kara platformlarında yerli üretim oranı yüzde 60'lar seviyesinde"

Bu 300 rakamı İzmir için yeterli değil elbette. Ancak Türkiye'de savunma sanayiinde yerli üretim oranı arttıkça İzmir'in payı da yükselecek. Özkan, oranlar söz konusu olunca teknoloji bazlı düşünmek gerektiğini söylüyor: "Kara platformlarında yerli üretim oranı yüzde 60'lar seviyesine ulaşmış durumda. Hava platformlarında ise bu oran düşük. Ancak alınan tedbirler var. İlk yerli eğitim uçağının yapılması, uydu projeleri ve milli jet projesinin devreye girmesiyle ciddi anlamda yol kat edildi. Havacılık sektörünü bir bütün olarak düşünmek, sivil ve askeri olarak ayırmamak gerek. Havacılığın gerektirdiği teknoloji seviyesine erişebilecek şirketlerin zaman içinde çoğalması katkı payının da artmasını sağlayacak. Savunma Sanayi Müsteşarlığı bu konuda ciddi girişimlerde bulunuyor. Ticari olarak düşündüğümüzde THY'nin son zamanlardaki çalışmaları düşünüldüğünde iç pazarda üretici yaratma ihtiyacı kaçınılmaz. Havacılık sektörünün gerektirdiği sertifikasyonlara sahip, akredite edilmiş şirketlerin oluşması ile bu ihtiyaçlar karşılanacak. Bu sertifikasyon sistemi, şirketler için zor bir mesele. Sertifikasyonların sağlanması ciddi masraf gerektiren çalışmalar. Şir-

ketlerimiz yavaş yavaş güçlendikçe, devlet katkıları ile beraber bu donanımlara ulaştıkça havacılık sektörü ile dünyaya entegre olmaları daha kolay olacak."

İzmir'de çok başarılı sanayiciler var

İzmir, bu devasa sanayiye de planlı politika ve çalışmalarla katılabilir. Özkan, "İzmir'de dededen sanayiciler var ve çok değerliler. Talaşlı imalattan tutun kaplamaya, dövmeden ısıl işleme kadar çok yetkinler. Özellikle makine mühendislerimiz gerçekten Türkiye çapında" derken, bizde bu potansiyelin olduğunu söylüyor: "İzmir'deki firmaların büyük çoğunluğunun savunma sanayiye iş yapma kabiliyetleri var. Bunların hepsinin analizleri yapılarak, savunma sanayiye hangi alanlarda hizmet edebileceklerinin ortaya çıkartılması büyük ihtiyaç. Bu konuda EBSO ve İZKA desteğiyle yaptığımız sektör analiz çalışması çok önemliydi. Mercek altına aldığımız 75 firmanın tamamının kendi üretim alanlarında savunma sanayine malzeme üretmekte yeterli oldukları ortaya çıktı. Bu analizlerin sonuçları Savunma Sanayi Müsteşarlığı'nın kayıtlarına girmek üzere teslim edildi. Bizim hedefimiz diğer firmalarımızı da mercek altına alıp onlarla ilgili yeterlilikleri ortaya çıkartıp, var ise eksiklerini tamamlamalarını teşvik etmek."

"İzmir'de bir tek ana aktör var, o da BMC"

İzmir ve Ege'de savunma sanayiye hizmet eden firmaların entegrasyonlarının sağlanması ve tanınmaları önemli. Yaptıkları parça işler değil mesele. Bu kabiliyetlerinin bilinip, bir ihtiyaç olduğunda devreye girmelerini sağlayacak bir sisteme entegre edilmeleri gerek. Özkan, "Bu projenin hedefi de bu" diyor: "50 kalem malzemeye ihtiyaç varsa, bu malzemelerin özelliğine uygun üretim yapan firmalar araştırıldığında, bunlar içine ne kadar İzmir, Ege firmalarını dahil edebiliyorsak yapmış olduğumuz faaliyette o kadar başarılıyız demektir."

Elbette lokasyon olarak Ankara daha şanslı. Bütün savunma sanayi şirketleri, vakıf şirketleri orada. Eskişehir ve İstanbul da bu konuda ileri bir noktada. İzmir ve Ege'nin ana projelerden aldığı pay düşünüldüğünde ise bu oranın geride kaldığı görülüyor. "Bunun arttırılabilmesi için" diyor Özkan: "İzmir'de savunma sanayinin ihtiyacı olan herhangi bir sistemi üretebilecek ana aktörlerin ortaya çıkması gerek. İzmir'de bir tek ana aktör var, o da BMC. Kirpi ve akaryakıt tankerleri yapıyor, askeri kamyonları var. Son zamanlarda İzmir şirketlerimiz güvenlikle ilintili olarak TOMA yapıyorlar. Ulaştırma ağırlıklı BMC'nin yanına havacılık sektörüne ilişkin proje üreten ya da iletişim teknolojileri konusunda proje yapabilecek ana aktör firmaların da eklenmesi gerek. Onun altında da İzmir firmaları kümelenme yoluyla onların ihtiyacı olan ürünleri üretecek."

İzmir Savunma Sanayi Sektör Analizinden Notlar

- Görüşme yapılan 75 firmanın ana faaliyet alanı: %53'ü Otomotiv, %7'si bilişim, %2'si Telekomünikasyon Sektöründe olmakla birlikte %38'i diğer sektörlerde.
- Görüşülen işletmelere savunma sanayine yönelik çalışıp çalışmadıkları sorulduğunda ise aşağıdaki tablo ortaya çıkmış:

Görüşülen firmaların %69'u savunma sanayine çalışırken, %31'i çalışmıyor.

- Bunun yanı sıra 75 işletmenin yapısına bakıldığında sermaye yapısı açısından %95'inin yerli sermaye ile kurulmuş olması dikkat çekiyor.
- Görüşülen işletmelerin akreditasyon ve kalite yönetim sistemi belgelerine bakıldığında da oldukça etkin bir kalite anlayışı ile çalışılmakta olduğu ortada.

Görüşülen işletmelerin satış gelirlerine bakıldığında ise 2011 yılı cirosu açısından dağılım aşağıdaki gibi:

- 2011 yılında elde edilen satış gelirlerine oranla Ar-Ge harcamalarının, ithalatın, yurtiçinden elde edilen satış gelirlerinin ve ihracatın yüzdesel dağılımına bakıldığında aşağıdaki tablo ortaya çıkmış.
- Yukarıdaki tablo üretim amaçlı yapılan ithalatın ciroya oranla ortalama %9,8 olduğunu gösteriyor. Satışların %36,56'sının ihracat kaynaklı olduğu düşünülürse, bu rakam İzmir ili için oldukça gurur verici bir ölçek ortaya koyuyor.
- Görüşülen işletmelerin %89'u ihracat yapmakta olup ağırlıklı pazarlar Avrupa Birliği ve Orta Doğu. Bu pazarları Rusya, ABD ve Afrika ülkeleri takip ediyor.
- Bunun yanısıra TÜBİTAK tarafından belirlenen Ulusal Yenilik Sistemi 2023 Yılı Hedefleri'ne bakıldığında, 2023 yılında özel sektör Ar-Ge harcamalarının GSYİH'ye oranının %2'ye çıkarılması hedefleniyor. Analize konu olan işletmelerin 2011 yılında gerçekleştirdiği Ar-Ge harcamalarının ciroya oranı ise %4,13 olup bu oran Türkiye ortalamasının ve hedeflerin bir hayli üzerinde.

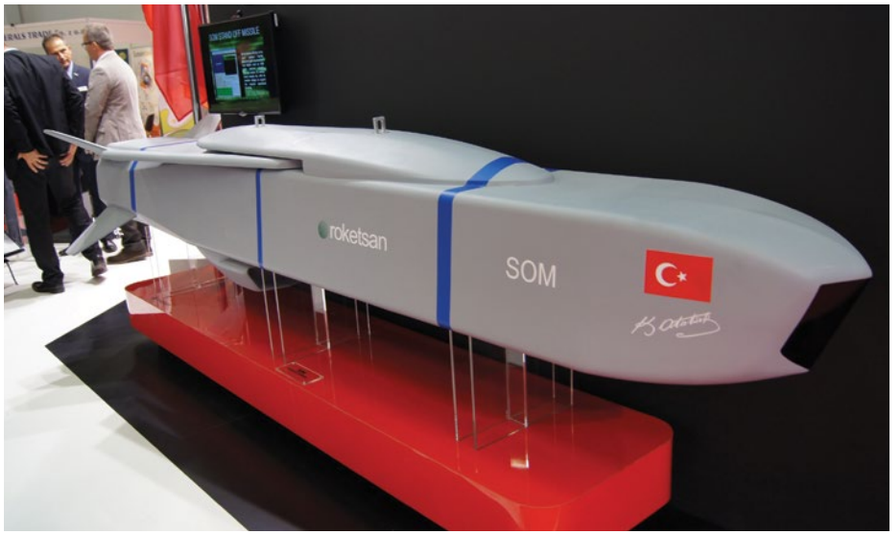

ROKETSAN 12-13 İzmir firmasıyla beraber çalışıyor

İzmir ve Ege'deki firmaların Türkiye'de savunma sanayine iş yapan firmalarla entegrasyonu önemli. Bunun için İzmir'deki şirketlerin ASELSAN ya da HAVELSAN gibi vakıf şirketlerini ziyaret etmesi büyük bir kapı açtı. Özkan, bu sayede bir iletişim köprüsü kurulduğunu, bir bilgi ağı oluşturulduğunu söylüyor: "Bu vakıf şirketlerine nasıl alt yüklenici olunabilir, bilgi aldılar. Binlerce malzeme var, bunlar birleşip bir bütünü oluşturuyor. İzmir'de de o bütünü oluşturacak malzemeleri üretebilecek onlarca firma var ama onlar böyle bir ihtiyacın olduğunu bilmedikleri için bu işin parçası olamıyorlar. Biz bu aktörleri birbirleriyle tanıştırıyoruz. Eskiden İzmir'de hiçbir firmayı tanımayan ROKETSAN şimdi en az 12-13 İzmir firmasıyla beraber çalışıyor. Yine TEİ en az 6-7 İzmir firması ile çalışıyor. Diğer firmalar da bu tanınma konusunda arzulu olmalı, onlar da kapıları arşınlayacaklar. Bu vakıf şirketlerinin dışında Savunma Sanayi Müsteşarlığı'nın Sanayileşme Şubesi var. Bu sanayileşme Dairesi de kendi eksperlerini bizim bölgemizdeki firmalara göndermek suretiyle savunma sanayine iş yapabilecek şirketler listesine bizim firmalarımızı dahil ediyorlar. Bizim ana ürün yapan firmalarımız da Savunma Sanayi Müsteşarlığının portalında yer alıyorlar."

Sistemi kurabilecek bir ana aktör

Tabii keşke İzmir'de de ASELSAN gibi bir vakıf şirketi olsa. Çok büyük bir sanayi bu ve ağırlıklı olarak vakıf şirketleri eliyle yürüyor. Milyar dolarlık bütçeler var. Kendi eğitim uçağını yapan TAİ var, örneğin. Özkan, "Bunların seviyesinde bir şirket için İzmir'de geç kalındı" diyor ama yapılabilecek şeyler olduğunu da ekliyor: "İzmir savunma sanayiye sistem üreten ana yüklenici, ana aktör çıkartabilir. İletişim teknolojilerinde bir ana aktör olabilir. Onlara rakip değil de, onlar gibi kendi başına bir sistem üretebilecek bir firma İzmir'de faaliyet gösterebilir. Yazılım konusunda faaliyet gösteren şirketlerin kabiliyetlerini toplayıp savunma sanayine yönlendirebilecek bir şirket çıkabilir. Ama bunun için yatırım gerek. Çok büyük yatırımcı olması da şart değil. Bu işleri yapabilecek grupları toplayıp, sistemi kurabilecek bir ana aktör."

Konteynır klimaları üretiyorlar

Özkan'ın da yönetim kurulunda yer aldığı SAFKAR ise savunma sanayi içinde "iklimlendirme" ile yer alıyor. AR-GE yapısı güçlü olduğu için askeri standartlar konusunda eğitimini tamamlamış, bunu iklimlendirme sektöründeki tecrübesi ile birleştirmiş ve bu sayede daha önce yurt dışından temin edilen çoğu klimayı kendi üretmeyi başarmış. Bugün askeri konteynırlara, özellikle ASELSAN tarafından içi elektronikle donatılan konteynırlara, en zor şartlar altında dahi uzun süre çalışabilecek klimalar üretiyor. Yani askeri standartlarda konteynır klimalarında yurt dışına bağımlılığı ortadan kaldırmış durumda. Daha sonra bu ürün çeşitliliği geliştirilmiş. Özkan, "Oldukça zor teknoloji ile üretilen bu cihazlar milli sanayi için de önemli" diyor.

Savunma Sanayiinin Dünyadaki Durumu

(Savunma Sanayine Tedarikçi Olabilecek İzmir Firmalarını İçeren Sektör Analizi Projesi-EBSO/2012)

■ SIPRI verilerine göre, 2004 yılı savunma harcamalarının yaklaşık 1,04 Trilyon $ seviyesinde olduğu, bunun da soğuk savaş döneminin en yüksek savunma harcamasının gerçekleştiği yıl olan 1987'deki seviyenin sadece % 6 altında olduğu tahmin ediliyor.

■ Savunma harcamalarının son on yıllık dönemdeki yıllık ortalama artışı % 2,4 dolaylarında olup 1990 sonrası on yıllık dönemde savunma harcamaları düşüş eğilimi göstermiş. Ancak 2002 sonrasındaki üç yıllık dönemde savunma harcamaları artışı ortalama % 6 seviyesine ulaşmış. Bu değişimi en çok etkileyen ülke ise dünya toplamının % 47'si düzeyinde savunma harcaması yapan Amerika Birleşik Devletleri.

■ 1999 - 2008 arasındaki süreçte ise, savunma harcamalarında ortalama % 45'lik bir artış izleniyor. 5 ana coğrafi bölgede dünya savunma harcamalarına bakıldığında aşağıdaki tablo ortaya çıkıyor.

Bölgeler	Milyar $	1999-2008 Artış (%)
AFRİKA	25,8	40
AMERİKA	680,0	64
ASYA VE OKYANUSYA	248,0	52
AVRUPA	413,0	14
ORTA DOĞU	97,6	56
TOPLAM	1464	45

2011 yılına gelindiğinde ise, ülkeler bazında gerçekleştirilen savunma harcamaları aşağıdaki tabloyu ve takip eden dünya dağılımı haritasını oluşturuyor.

■ Savunma pazarında Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Rusya, Çin, Almanya gibi ülkeler hakim güçler. Dünya savunma pazarının % 40'ından fazlasını elinde bulunduran Amerika Birleşik Devletleri ulusal savunma sanayini geliştirme modelini başarı ile uyguluyor.

Savunma Sanayi 2010 Yılı Rakamları	
Savunma Sanayi Dolaysız Cirosu	2.732.933.353 $
Savunma Sanayi Toplam Cirosu	3.487.427.831 $
Savunma Ürün ve Hizmetleri İhracatı	634.189.588 $
Savunma Dışı Havacılık Sanayi İhracatı	219.312.739 $
Toplam Savunma ve Havacılık İhracatı	853.502.327 $
Özkaynaklardan Ar-Ge Harcaması	143.427.656 $
Toplam Ar-Ge Harcaması	666.019.607 $
TSK İhtiyaçlarının Yurtiçinden Karşılanma Oranı (YİKO)	%52,1

2010 yılı savunma sanayinin sergilemiş olduğu performansa ilişkin göstergeler

■ Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki ticari rekabet, savunma sanayi alanında da ağırlığını hissettiriyor. Avrupa Birliği ülkeleri aralarındaki savunma işbirliğini, kuvvet kullanımı, ortak tedarik ve savunma sanayinin yeniden yapılandırılması alanlarında daha ileriye götürmek için kurumsal altyapıları oluşturuyor. Böylelikle hem Avrupa Birliği, hem de Amerika Birleşik Devletleri'nde savunma pazarındaki konsolidasyon ve çoklu sahiplik yapılarının geliştirilmesi yoluyla uluslararası büyük oyuncular ortaya çıkıyor.

Türkiye'de Savunma Sanayii

(Savunma Sanayine Tedarikçi Olabilecek İzmir Firmalarını İçeren Sektör Analizi Projesi-EBSO/2012)

■ 1964 Kıbrıs bunalımı sonrasında Türkiye'nin kendine yeterli bir savunma sanayi altyapısının oluşturulmasına yönelik politikaları gereği kurulan Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Güçlendirme Vakıfları, bağışlar ve onaylanan yasalarla elde ettiği özel gelirlerle kısa sürede kurulan ASELSAN (1975), İŞBİR (1979), ASPİLSAN (1981), HAVELSAN (1982) gibi vakıf sermayeli savunma sanayi kuruluşları günümüzde de sektördeki önemli bir yer tutuyor.

■ 1980'lerde ise yeni bir model geliştirildi. Bu çerçevede 1985 yılında mali kaynağın sağlanması için Savunma Sanayi Fonu oluşturuldu; savunma sanayi projelerini yürütmek için SAGEB yapılandırıldı ve karar organı olarak da Yüksek Koordinasyon Kurulu ve Savunma Sanayi İcra Komitesi kuruldu. SAGEB, 1989 yılında Milli Savunma Bakanlığı Savunma Sanayi Müsteşarlığı olarak yeniden düzenlendi.

■ Bu dönemde F-16 (1987), Zırhlı Muharebe Aracı (1988), Mobil Radar Kompleksleri (1990), F-16 Elektronik Harp, HF/SSB Telsizleri, CASA Hafif Nakliye Uçağı (1991) gibi büyük savunma projeleri yürütülmeye başlandı. Bu projeleri yürütmek için de TAI (1984), TEI (1985), MİKES (1987), FNSS 9 (1988), MARCONI (1989), THOMSON-TEKFEN Radar (1990) gibi yabancı ortaklı şirketler kuruldu.

■ Bu gelişmelerin paralelinde 1987'de Kara, Hava ve Deniz Vakıfları birleştirilip günümüzdeki Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı kuruldu. 2000 sonrasında yerli savunma sanayinde yer alan bir dizi şirketteki yabancı sermaye payının TSKGV ve SSM tarafından devralındığı gözleniyor. Ayrıca bu dönemde, daha önce sivil ürünler için kurulan Otokar, Mercedes, BMC, Nurol Makina gibi şirketlerin savunma ürünlerine yöneldiği ve Roketsan (1988) örneğinde olduğu gibi özel girişim öncülüğünde yeni şirketler kurulduğu dikkat çekiyor.

■ 2010 yılında savunma sanayinin sergilemiş olduğu performansa ilişkin göstergeler ise tablo 3'te verilmiştir.

■ Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernizasyon harcamaları 2010 yılı itibariyle 3,96 Milyar $ olup, bu miktarın % 52,1'i yerli savunma sanayisi tarafından karşılanıyor. Bu gösterge teknolojik açıdan dışa bağımlılığın boyutunu gösterdiği gibi, aynı zamanda ekonomik girdiyi göstermesi açısından da önemli. Bunun yanı sıra, Savunma Sanayi Müsteşarlığı 2007-2011 Stratejik Planı'nda 2010 yılı için, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının yurtiçinden karşılanma oranı için % 50 hedefi konulmuş olup bu rakama ulaşılması umut verici.

■ Türkiye'nin savunma sanayi ithalatına bakıldığında ise, 2009 yılında % 57 ile Almanya, %23 ile Amerika Birleşik Devletleri ve %13 ile İsrail'in öncelikli ithalat yapılan ülkeler olduğu görülüyor.

Sıra	Ülke	Milyar $	Milli Gelire Oranı (%)	Toplam Pay (%)
1	ABD	698,0	4,8	43,0
2	ÇİN	119,0	2,1	7,3
3	İNGİLTERE	59,6	2,7	3,7
4	FRANSA	59,3	2,3	3,6
5	RUSYA	58,7	4,0	3,5
6	JAPONYA	54,5	1,0	3,3
7	SUUDİ ARABİSTAN	45,2	10,4	2,8
8	ALMANYA	45,2	1,3	2,8
9	HİNDİSTAN	41,3	2,7	2,5
10	İTALYA	37,0	1,8	2,3
15	TÜRKİYE	17,5	2,4	1,1

Ülkeler bazında gerçekleştirilen savunma harcamaları tablosu

BASİFED İş Zirvesi'nde Türkiye ekonomisinin geleceği masaya yatırıldı

ORTAK PLATFORM İŞ ZİRVESİ ve SEKTÖR TANITIM GÜNLERİ

7-8 Mayıs 2015

BASİFED
BATI ANADOLU SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEKLERİ FEDERASYONU

İzmir Kültürpark Fuar Alanı'nda 8-10 Mayıs tarihleri arasında Batı Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu (BASİFED) tarafından gerçekleştirilen "Ortak Platform İş Zirvesi ve Sektör Tanıtım Günleri" iş dünyasının geleceğine ayna tuttu.

"Katma Değerli Büyüme Yolunda Finans, Bilişim ve Yönetişim" ana başlığı ile yapılan ve alanlarında uzman isimlerin 5 farklı panel ile iş dünyasına seslendiği Zirve, seçim öncesi siyasilerin de ilgi odağı oldu.

Zirve'nin açılış törenine Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi katılırken, 2. Gün CHP İzmir Milletvekili Adayı Maliye Eski Bakanı Zekeriya Temizel ile MHP İzmir Milletvekili Adayı Sanayi Eski Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu partilerinin ekonomi politikalarını iş insanları ile paylaştılar.

KOBİ'lere fon desteği

BASİFED Yönetim Kurulu Başkanı Levent Akgerman, daha önce EGİAD tarafından yapılan bu organizasyonu Federasyon bünyesindeki 10 derneği bir araya getirerek örnek bir birliktelikle hayata geçirdiklerini söyledi. Zirve'den sonuç alabilmek için İzmir'in eksik konularını ortaya koyduklarını ve bu doğrultuda programı oluşturduklarını açıklayan Akgerman, "2 gün süren Zirvede finans, bilişim ve yönetişim kavramlarında yurt içi ve yurtdışında alanlarında isim yapmış uzmanlar bilgilerini paylaştılar. İzmirli KOBİ'lerle uluslararası firmaların üst düzey yöneticileri bir araya geldiler. Fon desteği arayan KOBİ'lerin ayağına finans kuruluşlarını getirdik. Zirve'de Türkiye'nin katma değerli büyüme için finans, bilişim ve yönetişim kavramlarını çok iyi uygulamak zorunda olduğu ortaya çıktı. Zirveye katılan Ekonomi Bakanımız Nihat Zeybekçi de katma değerli büyümenin önemine dikkat çekti. İzmirlilerin de birleşerek daha da iyi noktalara gelebileceğine işaret etti. Yapılan panellerde de Türkiye ve Dünyanın önde gelen finans ve bilişim firmalarının temsilcileri KOBİ'lerin ufuklarını açıcı bilgilendirmeler yaptılar" diye konuştu.

Zirve'de neler konuşuldu?

• BORGİP'e ilgi artıyor

TÜRKONFED Başkan Yardımcısı Temel Aycan Şen, Konfederasyonlarının bağımsız, gönüllü ve şeffaf bir iş dünyası örgütü olduğunu belirterek, iş dünyasının geleceği ile ilgili birçok önemli projeye imza attığını söyledi. Bölgesel Kalkınma ve Yerel Dinamikler projelerinin sürdüğünü anlatan Şen, bu kapsamda bölgesel gelişmişlik farklarını ortadan kaldırmak için BORGİP projesine ilginin her geçen gün arttığını vurguladı.

BASİFED Yönetim Kurulu Başkanı Levent Akgerman

• AVM ve Rant ekonomisi ile olmaz

İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanı ve Kale Grubu Başkanı Zeynep Bodur Okyay ise 2014 yılında Türkiye'nin 2

2 gün süren Zirvede finans, bilişim ve yönetişim kavramlarında yurt içi ve yurtdışında alanlarında isim yapmış uzmanlar bilgilerini paylaştılar. İzmirli KOBİ'lerle uluslararası firmaların üst düzey yöneticileri bir araya geldiler.

seçim geçirmesine rağmen makro ekonomik dengeler açısından yılı fena tamamlamadığını söyledi. Okyay, bu yılda enflasyonun yükselmesi ve kredi notunun durağana geçmesine rağmen petrol fiyatlarının düştüğüne işaret etti. FED'in aldığı kararların yabancı yatırıma ihtiyaç duyanlar için olumsuz olduğuna dikkat çeken Okyay, "ABD'nin Avrupa ve Pasifik Ülkeleri ile yapacağı serbest ticaret anlaşmalarının Türkiye için yaratacağı belirsizliklerin iyi yönetilmesi lazım. Üretime ve sanayiye destek verilmesi gerekiyor. Dönüşüm paketi 3 yıl önce devreye girseydi bugün daha iyi noktada olurduk. Türkiye'nin AVM ve rant ekonomisi ile bir yere gelmesi mümkün değil" diye konuştu.

• Zeybekci "Gelin İzmir için birleşin"

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi de Zirve'de İzmirli işadamlarına kent için birleşme çağrısı yaptı. "Buradan bütün derneklere ve sivil toplum kuruluşlarına sesleniyorum. Gelin hepiniz İzmir için birleşin" diyen Zeybekçi, şöyle konuştu: "Ben Batı Anadolu denilince Ege olarak görüyorum. Ege'yi bütün faktörleriyle bir vücut olarak gördüğümüzde bunun kalbi veya başı İzmir olur. Bizim aynı tonda aynı ahenkte zeybek oynayacak hale gelmemiz gerekiyor. Hiç kimse de Ege'nin başkentinin İzmir olduğunu tartıştığı yok ama İzmir de Ege'nin başkenti gibi davranmalı. Ege'deki bütün derneklerini bir araya getirmeyi gelin deneyelim. Denizli'de ben 27 STK'yla Denizli Platformu oluşturdum. Son 17 yıldır hiç fire vermedi" dedi.

• Hızlı reform süreci

Türkiye'nin ihtiyacı olan yeni hikayenin ancak hızlı reform süreciyle yazılabileceğini vurgulayan Zeybekçi, "Yeni hikaye ancak hızlı reform süreciyle olabilir. Bu açıdan hazırladığımız yapısal dönüşüm paketi anlamlı. Seçimlerden sonra yatırım rüzgarını da arkamıza alırsak bu yıldan daha az hasarlı çıkarız.

• Üretime destek olacağız

Zirve'nin ikinci gününde konuşan MHP İzmir Milletvekili Adayı Ahmet Kenan Tanrıkulu ise son 13 yıllık ekonomi politikalarını özetleyerek, Türkiye'nin üre-

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi'ye katılımlarından ötürü BASİFED Başkanı Levent Akgerman tarafından teşekkür plaketi verildi.

time özellikle katma değerli üretime yönelerek sıkıntılarından kurtulabileceğini söyledi. Türkiye'de yapısal reformların bugünlerde kötülenen koalisyon Hükümeti zamanında başladığını ve AKP'nin bu politikaları harfiyen uyguladığına işaret eden Tanrıkulu, "Fakat 2007 yılından sonra bu politikanın üzerine yeni şeyler eklenemediği için Türkiye ekonomisi patinaj çekmeye başladı. Büyüme çok yavaşladı. 6 milyon işsiz oluştu. 14 yılda 400 milyar liralık faize para harcandı. Biz toplumsal onarımı yapacak huzurlu bir gelecek için çalışacağız. Teşvik sistemi ile ileri teknoloji üretimlerine destek olacağız. İnovatif yatırımlara girişim sermayesi ve iş melekleri ile destek vereceğiz. KOBİ'lere özel Pazar kurarak, KOBİ'lerin büyümesini, işsizliğin bu sayede azaltılmasını, ülkeye katma değeri kazandıracağız" dedi.

• Asgari ücret artışı işverene yük olmayacak

CHP Milletvekili Adayı Zekeriya Temizel ise Türkiye'nin üretimi bırakarak pamuk başta olmak üzere her şeyi ithal eden bir ülke haline geldiğine dikkat çekerek, önceki yıllarda bir otomobil için 7 bin 792 dolar ithal yedek parça kullanılırken, şimdi bu rakamın 10 bin 381 dolara yükseldiğini kaydetti. Türkiye'nin şu anda tek bacak ve tek kolla uluslararası dünyada rekabet etmeye çalıştığını anlatan Temizel şöyle konuştu: "Kadınları iş gücüne katmadan büyümemiz mümkün değil. Kadın istihdamında dünyada Suudi Arabistan ve Yemen'in önünde sondan 3. sıradayız. Katma değerli üretim yapmadan da bir yere varmamız çok zor. İleri teknoloji ve inovatif projelere her türlü desteği vereceğiz. Biz asgari ücret 1500 TL olacak derken, buradaki yükü hiçbir kesime yüklemeyeceğiz. Bundan emin olun. 57 milyar dolarlık kaynağı nereden bulacağımızı açıkladık. Şeffaf yönetimin olduğu, israfın olmadığını, kaynakların doğru değerlendirdiği Türkiye'yi büyüterek, geliri en adil dağıtarak bütün sorunlar çözülür" diye konuştu.

Zirve'de yapılan paneller

■ *Küçük ve orta ölçekli firmalarda kurumsal yönetişim ve yeni nesil bilişim - yönetişim uygulamaları*

Moderatör: Fadıl Sivri, BASİFED Yönetim Kurulu Üyesi

Panelistler: Tolga Ulutaş, Accenture Türkiye Genel Müdürü • Sinan Gerçek, Astron Genel Müdürü • Akın Sertcan, Logo Yazılım İcra Kurulu Üyesi • Demirhan Kobat, McKinsey & Company Sorumlu Müdürü

■ *Ülkemizde teknoloji tabanlı üretim ve hizmet gelişmesi için eksikler ve fırsatlar*

■ *Ege'de bilişim ve teknoloji ekonomisinin gelişimi için ilk sinyaller ve gelişim vaatleri*

Moderatör: Fadıl Sivri, BASİFED Yönetim Kurulu Üyesi

Panelistler: Dr. R. Erdem Erkul, Samsung Electronics Türkiye'de Kamu Sektörü Kıdemli Müdürü • Avrupa Profesyonel Bilişim Dernekleri Konseyi Başkan Yrd. • Prof. Dr. Mustafa Güden, İYTE (İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü) Rektörü • Prof. Dr. Murat Özgören, Dokuz Eylül Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi (DEPARK) Yönetim Kurulu Başkanı ve Rektör Yardımcısı • Deniz Taner, FAZ Elektrik Yönetim Kurulu Başkanı • Fatih İşbecer, CEO Monitise Group - Pozitron Yazılım Genel Müdürü

• Ege iş dünyası global kurumsal yatırımcıları ve yabancı sermayeyi nasıl çekebilir?

• Kurumsal finansman yönetiminin katma değerli büyümedeki rolü- firmaların uzun soluklu global entegrasyonunda yabancı finansal fonların katkısı

Moderatör: Saim Uysal, SUN Bağımsız Dış Denetim ve Y.M.M. A.Ş.

Panelistler: Değer Şahbaz, Pragma-Finansal Danışmanlık Hizmetleri Kurucu Ortağı • Kerim Türkmen, Mid-Europa Türkiye Partneri • Anthony Stalker, A.D.M. Capital Partner • Jared Irving, Infinity Invest İş Geliştirme Direktörü-Yönetim Kurulu Üyesi • Baran Engür, Pricewaterhouse Coopers Türkiye Kurumsal Finansman Direktörü

■ *Proje finansmanı ve yatırım planlamada risk yönetimi*

Burak Bayhan, İş Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı Kıdemli Direktörü • Albert Krespin, Deutsche Bank Division Director Selim Selimata, Odea Bank A.Ş. Proje ve Yapılandırılmış Finansman Direktörü • Hulusi Berik, Keiretsu Forum Yönetim Kurulu Üyesi •

■ *Finansal işlemlerde süreç yönetimi ve hukuksal yapılanma, yabancı sermaye ve firmalarda kurumsal yönetimin önemi*

Moderatör: Muhittin Bilget, AKG Şirketler Grubu Yönetim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar: Engin Alioğlu, Pricewaterhouse Coopers Türkiye Ortağı / Danışmanlık Hizmetleri • Cenk Coşkuntürk, Mediterra Capital Management Yatırım Fonu Yönetici Ortağı • Galip Selçuk, Balcıoğlu, Selçuk, Akman, Keki Hukuk Müşavirliği Ortağı

şifir iletişim ajansı

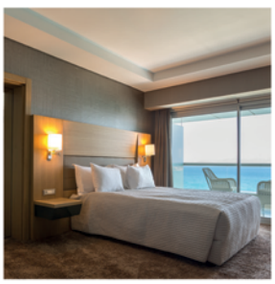

★★★★★

BOYALIK BEACH

ÇEŞME

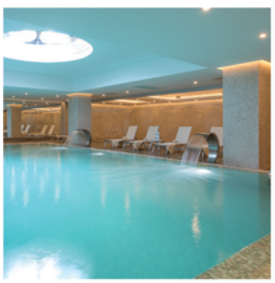

BOYALIK BEACH HOTEL & SPA, ÇEŞME

Boyalık Mevkii 3200 Sk. No:1 Çeşme / İzmir / TÜRKİYE T: 0 232 488 88 00 F: 0 232 488 88 49

sales@boyalikbeachcesme.com www.boyalikbeachcesme.com

Bülent S. Sarper;

“Her insanın moral tazeleyeceği, dinleneceği, severek zamanını ayırabileceği bir hobisi olmalı”

Uzun yıllar, dünyanın en iyi sigaraları onun tütünleriyle sarıldı. Zamanının çok ötesinde bir kalite arayışıyla çalıştı. Üreticisinden işçisine, yöneticisinden uzmanına içtenlikle benimsenen “en iyiyi üretme ve alıcıyı memnun etme” politikası ilerleyen yıllarda pek çok sektöre örnek oldu. Bütün dünyadaki sigara içenlerin ilk tercihi olan blended sigaraları vazgeçilmez kılan Ege Tütünü’nün bir marka olarak tanınmasında Sarper Tütün’ün özverili ve titiz üretiminin önemli katkısı vardır.

Bu sayıdaki duayen işadamı konuğumuz Bülent S. Sarper, öncü fikirleri olan, bu fikirleri başarıyla uygulayan bir yapıya sahip. Örnek alınan üretim ve kalite anlayışını, teknolojik yenilikleri izleyerek bunları İzmir’de uygulayan kişi olmasına da borçlu. Bülent S. Sarper her ne kadar iş dünyasındaki başarılarıyla tanınsa da hayli geniş ilgi alanlarına sahip.

Bunların başında Sarper’in bahçecilik sevgisi geliyor. Ziraat ve peyzaj eğitimi almadığını bahçeciliğin tamamen bir hobi olduğunu söylese de bu alandaki bilgi ve tecrübesi yabana atılır gibi değil.

Sanat ve spor, disiplinli çalışmayı seven, zamanını çok iyi değerlendirmeyi bilen Bülent Bey’in vazgeçilmezleri olmuş hep. Sanat tutkusunda eşi İKSEV Başkanı Filiz Eczacıbaşı Sarper’in etkisi yadsınamazsa da spor, özellikle başarılı dağ kayakçılığı gençliğinden bu yana sürdürdüğü önemli uğraşlarından biri olmuş.

BÜLENT
SARPER
EGE ORMAN VAKFI

Sanat ve spor, disiplinli çalışmayı seven, zamanını çok iyi değerlendirmeyi bilen Bülent Bey'in vazgeçilmezleri olmuş hep.

Bursa doğumlu Bülent Sarper, ilk ve orta öğrenimini bu kentte tamamlamış ardından yükseköğrenim için Almanya'nın Heidelberg kentine gitmiş. Şu an ilgi alanının dışında kalmış olsa da 5 yıl tıp fakültesinde okumuş. Çeşitli nedenlerle yurda dönüp İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nden mezun olmuş. Babası da tütün ticaretiyle uğraşan Sarper iş yaşamına Bursa'da Austro-Türk Tütün Ticaret Sanayii A.Ş'de Müdür yardımcısı olarak başlamış. Aileden gelen tütün bilgisini bu dönemde geliştirmiş. Burada, sözü Bülent Sarper'e bırakalım.

İzmir'e geliş öykünüz?

Tütün ihracının hız kazandığı günlerdi. Ege Tütünü'nün alım merkezi İzmir'di. İzmir'e bu nedenle geldikten sonra sanırım 6 - 7 yıl Tikveşli Tütün ile ortak tütün ihracatı yaptım. Daha sonra Sarper Tütün olarak devam ettim. Son altı yıldır da içecek sektöründeyim.

İzmir'de tütün ihracatına girdiğiniz yıllar hangi dönemler? O zaman İzmir bu sektörde nasıl bir hacim kaplıyor? Siz hangi firma ile sektörde yer alıyor ve neler yapıyorsunuz?

İzmir'de tütün ihracatına başladığımız yıllar sanırım 76 - 77. Dediğim gibi Tikveşli Tütün ortaklığı ile başlayıp, kendi firmam Sarper Tütün ile devam ettim. O yıllarda İzmir zirai ihracat yapan bir kent. Türkiye'nin başlıca tarımsal ihracat ürünleri arasında yer alan tütün yıllık birkaç yüz milyon dolarlık ihracat getirisi ve ülkede yarattığı istihdam kapasitesi ile kuru üzüm, incir, zeytin ve pamuk gibi geleneksel ihraç tarım ürünleri arasında katma değeri en yüksek ürün. Türk Tütünü adıyla tanınan şark tipi Oriental tütün yaklaşık 400 yıldır bu topraklarda yetiştiriliyor. Aile tarımı olarak tamamen el emeğine dayanan bir üretim süreci var. Bildiğiniz gibi 70'li yılların başlarına kadar bütün dünyada sigara içmek çok moda ve zararlarıyla da ilgili fazla görüş bildirilmiyor. Türk Tütününün özellikle Ege Tütününün yaygın bir ünü var. Aranan ve istenen bir tütün. O dönemde Fethiye'den Denizli Tavas'a, Manisa, Akhisar ve Gördes Bölgesinden ayrıca Bursa orijinli olduğum için Bursa ve Marmara Bölgesinden alımlar yapıyordum. Ege Tütünü dediğimiz tütün çeşitli tipleri ve farklı kurutma şekilleri olan tütünlerin harmanlanmasıyla elde ediliyor. Kalite, tohumdan başlıyor. O dönemde sağlıklı tohum elde edilmesi, kimyevi gübrelemenin yapılmaması gibi henüz yetiştirilme döneminde tütünün kalitesini sağlayacak konularda üreticilerle geniş ve verimli çalışmalar yaptık. Toplanmasından, kurutulup balyalanmasına kadar geçen sürede uzmanlarımız alım yaptığımız ailelerle birlikte çalışırdı. Eğitimli bir ekiple, depolama ve işleme aşamasında da günün gerektirdiği son teknolojiyi kullanarak ama hep en iyiyi üretme bilinciyle çalıştık. Aralarında British American Tobacco, Japon JTI, Philip Morris, Alman Martin Bricman gibi firmaların bulunduğu dünyanın en büyük şirketlerine ihraç ettik tütünümüzü.

Alkollü İçkiler sektörüne girişiniz nasıl oldu, İzmir'in, Ege'nin bu sektördeki payı nedir?
Değişen tütün politikaları, tütün üreticilerinin daha az emekle daha fazla kazanabileceği ürünlere yönelmesi gibi etkenler ihracat firmalarının azalmasına neden oldu. O dönemlerde ben de tütün işinden çekildim. Tekel'in özelleştirilmesi rakı sektöründe talep yaratmıştı. Mercan Rakı, Efe rakı gibi firmalar bu talebi gördü, sektör cazip hale gelince ben de sektöre girdim.
Türkiye'de Mey İçki ve Yeni Rakı pazarın yüzde 70'ine yakın bölümünü üretip satıyor. Sektörün yüzde 30'luk bölümü ise Ege Bölgesi'nde. Ege'nin üzüm üretim bölgesi olması bunun en önemli nedeni. Manisa - Salihli - Alaşehir üzüm merkezleri. Manisa havzası tek başına dünya çekirdeksiz üzüm üretiminin çok önemli bir bölümünü karşılıyor. Rakı da üzümden yapılıyor. Ayrıca lojistik nedenlerle de Ege bu sektör için cazip. Ulaşım kolaylığı örneğin. Ana arteller İzmir, Manisa, Akhisar'dan geçiyor. Üretim kolaylığının yanı sıra taşıma kolaylığı da var.

Bursa ve İstanbul'da da bulundunuz. İzmir'i ekonomik anlamda nerede konumluyorsunuz? Bu kentin gelecek vizyonunu nerede görüyorsunuz?
Bu zor bir soru, ama İzmir'in geleceğini sanayide gördüğümü söyleyebilirim. Gerçi Türkiye'nin tarım bakımından en verimli toprakları Ege Bölgesi'ndedir. İzmir'in önemli özelliği çok çeşitli ürünlerin (pamuk, zeytin, tütün, susam, anason gibi), yaş ve kuru ihraç edilebilen meyvelerin bu verimli topraklarda yetişmesidir.

Türkiye'nin en büyük ihracat limanı İzmir'dir. İzmir'in ekonomisi sanayi, tarım, ticaret ve turizm gibi çok yönlüdür ama batıya dönük, modern bir kent olması, sanayi yatırımları için İzmir'i özel kılmaktadır.

Tamamen farklı bir sektör ama çimentoculuğunuz da var değil mi?
Bursa Çimento kurulurken babamın ortaklığı vardı. Biz de bu ortaklık nedeniyle Çimentocu olduk. Yirmi yıldır Bursa Çimento'da yönetim kurulu üyeliğimi sürdürüyorum.

Bahçe merakınızı biliyoruz. Nasıl başladı?
Bahçecilik, hayvanlar, bitkiler amatör uğraşım. Ziraat ya da peyzaj eğitimi almadım. Tamamen hobi olarak ilgileniyorum. Çok seviyorum. 25 yıl önce İzmir'de ilk fabrikayı kurarken Ziraat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ümit Erdem ile yollarımız kesişti. Bu arkadaşlık, onun doğa ve çevre sevgisi beni daha çok bahçe ve bitkilerle uğraşmaya itti. Dinlendiren, moral kazandıran bir uğraş. Her genç işadamının daha doğrusu herkesin işinin dışında zamanını vereceği bir hobisi olmalı.

Bahçecilik, fotoğrafçılık, antika koleksiyoncuyu gibi. Bana göre sporun insan yaşamındaki önemi ne kadarsa bu tür uğraşların önemi de o kadardır.

Spor deyince…
Dağ kayağına meraklıyım. Uzun yıllardır bu sporu çok severek yapıyorum ve sağlığım izin verdiği sürece de yapmaya devam edeceğim.

Çok teşekkür ederiz.

Türkiye'nin en büyük fuar alanı: Fuar İzmir

Handan Korhan

400 milyon liralık yatırımla hayata geçen Fuar İzmir projesi, 25 Mart'ta gerçekleşen Mermer Fuarı'yla kapılarını ziyaretçilere açtı. "Fuar yapmak İzmir ve İzmir'in tanınması için çok önemli" diyen İZFAŞ Genel Müdür Yardımcısı Hasan Tunçağ, yatırımların da devam edeceğini söylüyor. "Başlıca amacımız '365 Gün Fuar' sloganıyla fuar alanını her gün işleyen bir mekanizma haline getirmek. Biz temaslarımızı sadece kendimiz fuar yapalım diye değil, dünya fuarlarının da İzmir'e gelmesini sağlamak üzere kuruyoruz."

Fuar İzmir, kentin beklediği en önemli projelerinden biriydi. Ve gerçekleşti. Bu alanın İzmir için önemini belki de yeniden anlatmak gerek…

Fuar İzmir projesinin, 10 senelik bir geçmişi var. Bu 10 senelik periyotta büyük bir çaba, büyük bir uğraş var. Belediyemizin kendi bütçesiyle, kendi özkaynak-

İZFAŞ Genel Müdür Yard.
Hasan Tunçağ:

Gaziemir'de açılan Türkiye'nin en büyük fuar alanı, tam adıyla söylemek gerekirse "Fuar İzmir", hedefini 365 gün canlı bir mekan olmak üzerine kurgulamış. Bu yüzden İZFAŞ Genel Müdür Yardımcısı Hasan Tunçağ, dünya fuar şirketleri ile irtibatta olduklarını ve kente davet ettiklerini söylüyor. Asıl mesele ihtisas fuarcılığı denilince Türkiye'de İzmir'in akla gelmesi.

larıyla yarattığı bir alandan bahsediyoruz. Türkiye ve İzmir için çok önemli bir yatırım. Taşınma süreci hala devam ediyor. Biz bütün ihtisas fuarlarımızı artık orada gerçekleştiriyoruz. 25 Mart'ta Mermer Fuarı'yla Fuar İzmir'in açılışını gerçekleştirdik. İzmir Enternasyonal Fuarı haricinde bütün projelerimizi artık orada yapacağız. Bu tarz alanlar örneğin havalimanları, limanlar, fuar merkezleri, şehirlere farklı tipte insanların gelmesini sağlayacak ve şehrin tanıtılmasını çok daha kolaylaştıracak yatırımlardır. Bunları parayla ölçemezsiniz. Şehirde yapılan aktiviteler operasyonel olarak ne kadar çok büyürse, şehrin turistik ve ekonomik açıdan gelişmesi o denli artar. Bu yüzden yapılan bu tarz bir yatırıma parasal gözle bakmamak gerekiyor. Burada yapılmış-bitmiş bir işin artık operasyonunun 10 yıl, 20 yıl içerisinde ne kadar gelişeceğine bakarak hareket etmek lazım.

Fuar İzmir, Türkiye'nin en büyük fuar alanı mı?

Brüt alan olarak 5 kat büyük bir alana geçtik. Alanın daha da büyüme potansiyeli var. Kültürpark'ın tamamı 420 bin metrekare, Fuar İzmir 337 bin metrekare ama orası sadece ihtisas fuarları için yapılmış bir alan. Böyle baktığınızda Fuar İzmir'in gelişmesi için çok daha muhtemel alanlarımız var. Bu da şu anki Kültürpark içerisindeki fuar alanından 5 kat daha büyük bir alan demek. Türkiye'nin en büyük ve genişlemeye en müsait fuar alanı. Diğer fuar alanları her ne kadar kapasitelerini arttırmaya kalksalar da, artık gidecekleri, genişleyebilecekleri bir yer yok. Fuar İzmir, Türkiye'nin en büyük fuar alanı. Bu anlamda eşi benzeri yok. Burası bir eğlence parkı değil, burası Kültürpark'taki gibi parkların olduğu, "Ağaçlarla dolu bir yerde gezmek istiyoruz" gibi bir alan değil. Burası ihtisas fuarı alanı. İnsanların özellikle ekonomik olarak birbirleriyle ticaret yapacağı bir mekan. Bunun dışında park alanları, keyifle vakit geçirecek yerler sonra düşünülecek şeyler. Bu yüzden genel olarak Kültürpark ile karşılaştırarak eleştiriyorlar. Kültürpark bir park, Fuar İzmir ise

"Bir fuar organizasyonun anlamı: Fuar şirketi bir kazanıyorsa şehir sekiz kazanır."

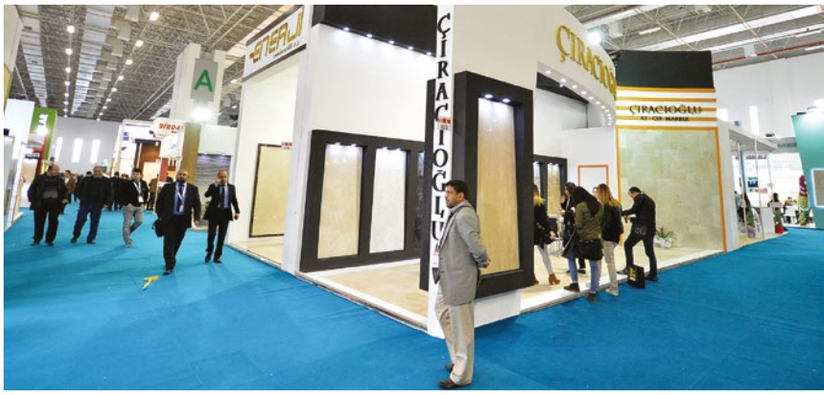

ihtisas fuarlarının Türkiye'de belki de bir adım daha öne gideceği bir alan olacak.

"365 gün fuar" derken sadece İZFAŞ fuarlarını kastetmiyorsunuz değil mi?
Yazın fuar yapılmıyor ama 365 Gün Fuar'ın anlamı şu: Fuar alanını her gün işleyen bir mekanizma haline getirmek. Sadece İZFAŞ'ın fuarlarıyla değil, dünyaca bilinen fuarların ve fuarcılık şirketlerinin de buraya gelmesi, Türkiye'nin önemli fuar şirketlerinin burada olması gibi misafir fuarlarla beraber 300 gün boyunca alanın canlı tutulması… Bunun için kongreler, toplantılar da yapıyoruz. Dünyaca ünlü firmaların yemek organizasyonlarının alınmasıyla ilgili çalışıyoruz. Çünkü bu gibi firmaların çoğu, bu tarz organizasyonları fuar alanlarında yapıyorlar. Çünkü o kadar insanı sığdırabilecek başka bir kapalı mekan yok. Bizim esas amacımız bu tarz organizasyonların Türkiye'ye ve İzmir'e gelmesi, İzmir ve çevresine ekonomik olarak başka bir katkı yapması. 365 gün bu fuar alanının açık kalmasını istiyoruz. Belki yazın daha kültürel, daha farklı aktiviteler olacak ama eylülden mayıs sonuna kadar da orada sürekli bir fuarcılık ve kongrecilik anlayışının sürmesini istiyoruz. Biz temaslarımızı sadece kendimiz fuarlar yapalım diye değil, dünya fuarlarının da İzmir'e gelmesi üzerine kurmuş durumdayız.

Bu hedef doğrultusunda yatırımlar devam edecek mi?
Fuarla ilgili yatırımlar bitmez. Çünkü fuarlar zaten dünyada sürekli yatırım isteyen şeylerdir ve esas kazandırdıkları da zaten şehredir. Hiçbir zaman alana kazandırmazlar. O yüzden de dünyanın en büyük şirketleri hep belediye ve eyalet şirketleridir, fuarcılıkta. Hiçbir zaman özel şirket değillerdir. Bazen özel şirketlerin daha iyi bir sistem geliştireceğini söyleyenler olur ama bunlar geçici çözümlerdir. Her zaman kalıcı çözüm şehrin, eyaletin şirketi olmasıdır. Böyle olunca daha fazla kazandırır. Çünkü yatırım yapılan yer o şehirdir, o bölgedir. Yatırım maliyeti hiç önemli değildir. Burada İzmir'in ekonomisine yapılacak katkının önemi vardır. Fuar şirketi bir kazanıyorsa şehir sekiz kazanır her zaman. Bu çok önemli bir fırsat önümüzde. Mermer Fuarı gibi iki-üç tane aynı büyüklükte fuar yapılması demek, İzmir'de ekonominin ciddi bir ivme kazanması demektir.

Fuar İzmir'in kent ekonomisine katkısına bir başlık altında değinecek olursak, bu konuda neler söyleyebiliriz?

Hizmet sektörüne, turizm sektörüne inanılmaz büyük bir katkısı var fuarcılığın. Bir fuar için biz geçici personel tutuyoruz. Bu genç arkadaşlarımız dünyayla temas etme şansı, özellikle yabancılarla, başka kültürlerle tanışma fırsatı buluyorlar. Öte yandan ticaret yapma anlamında insanlar biraraya gelmiş oluyorlar. Bu, bölgesel olarak zaten üniversiteler şehri olan İzmir için çok büyük bir artı değer.
Buraya stand açan katılımcılar geliyor. Burada stand firmaları, yapı firmaları ve mühendislik firmalarıyla çalışıyorlar. Burada da bir ekonomi dönüyor. Bunun dışında, katılımcılar buraya çok daha öncesinde gelip, kalmaya başlıyorlar. Yemek yiyorlar, taksiye biniyorlar, kendi misafirlerini konaklatıyorlar ya da bir organizasyon yapıyorlar. Bu da şehre ekonomik olarak büyük bir girdi sağlıyor.

Ziyaretçiler açısından baktığımızda da şehrin tanıtıldığını görüyoruz…
Biz kendi yaptığımız fuarlarda yurtdışından ziyaretçilere hem İzmir'i tanıtmak hem de burada bir ekonominin döndüğünü göstermek için alım heyetleri organizasyonları yapıyoruz. Gelenler şehrin turistik yerlerini görüp bunu bir şekilde kulaktan kulağa aktarmak üzere geri dönüyorlar. Bu bize belki o anda çok büyük bir şey kazandırmıyor ama geri döndüğünde 10 kişiyi daha kazandırıyor. Bu yüzden organizasyonlar düzenlemek, fuar yapmak çok önemli. İzmir'i daha farklı bir konuma getirmek için çok daha başka projeler yapmak zorundayız. O yüzden de bütün kurumlarımızla, İzmir Büyükşehir Belediyesi'yle, Ticaret Odası'yla, Ege İhracatçılar Birliği'yle işbirliği içerisindeyiz. Bunun da meyvelerini İzmir toplayacak.

Başta "Ulaşım zor" gibi tepkiler geldi. Oysa şimdi görüyoruz ki ulaşım için birçok alternatif sunuluyor…
Önemli olan özel araçlarla gelebilmek değil, toplu ulaşım araçlarını kullanmaktır. Dünyada da insanlar ya taksileri ya da toplu ulaşım araçlarını kullanarak fuarlara gelirler. Çünkü en rahat ulaşım şekilleri bunlardır. Araç park etmek fuar alanında sorun olmasa bile şehir içinde sorundur çünkü. Bu yüzden şehre gelenlerin çoğu toplu ulaşım araçlarını kullanmayı tercih ederler. Birkaç sene içinde göreceğiniz Monoray da tek hat olarak fuar alanına giriş yapacak. İzni çıktı, projesi hazırlanıyor ve en kısa zamanda tamamlanıp fuar alanına geçiş yapacak. Bunun dışında ESHOT'ta 4 hattımız var, Fuar İzmir'e ulaşan. Mermer Fuarı'nda 12 bin kişiyi toplu ulaşım ile fuar alanına taşımışız, bu da çok büyük bir rakam. "Burası ulaşılmaz, kimse gitmez" diyen insanlara böyle bir cevap oluyor. Çünkü insanların ekonomik olarak bir çıkarları varsa, oraya her ne olursa olsun giderler. Bizim için çözüm bulmak önemli. Biz de çözümleri bulacağız. Her şey tamam değilse bile bunları günbegün halletmeye uğraşacağız.

İzmirlilerin desteği önemli mi?
İzmirlilerin desteğini bekliyoruz. Ancak burasının artık profesyonel bir mekan olduğunu unutmadan… Buraya ancak profesyonellerin öncelikli giriş hakkı olduğunu bilmeliyiz. Burası gezilecek bir mekan değil ama gezilecek fuarlarımız da var, Boat Show, Turizm Fuarı gibi. Fakat bunun dışındaki fuarlar ne yazık ki profesyonellere hitap ediyor. Bugün bir ayakkabı, gelinlik fuarına para verseniz de giremezsiniz. Çünkü içerideki insanlar profesyonel ziyaretçi bekliyorlar. Tek bir gelinlik satma peşinde değiller, yurtdışına ihracat üzerine bu iş yapmak istiyorlar. O yüzden bizim ihtisas fuarları yaptığımızı unutmadan hareket etmemiz gerekiyor.

Birikmiş tecrübesi, nitelikli iş gücü, mevcut dış ilişkileri ve uluslararası iş ortakları ile Yaşar Topluluğu'nun uluslararası pazarlardaki temsilcisi...

yaşar dış ticaret a.s.

Gazi Osmanpaşa Bulvarı No:10/1 Batı İşhanı Kat:4-5 35210, İZMİR Tel:+90(232) 489 01 21 • Faks: +90(232) 425 66 67 • www.yasardis.com.tr • info@yasardis.com.tr

Yaşar

Handan Korhan

“Konfeksiyon yan sanayisinin bir kümelenme modeli yok”

Türkiye’deki konfeksiyon yan sanayisinin yüzde 80’i İstanbul ve çevresinde. Prof. Dr. Turan Atılgan, “İzmir o kadar etkili değil ama sınırlı sayıda da olsa konfeksiyon sanayiye destek veren işletmeler var. Bir kümelenme modeli benimsense çok daha fazla yol alınacak” diyor.

Konfeksiyonun tamamlayıcısı olan yan sanayi, her ne kadar küçük bir sektör gibi görünse de, etkisi ve ekonomiye girdisi oldukça yüksek. “Türkiye’nin dış ticaret açığını kapatma anlamında en büyük rolü sağlayan sektör, konfeksiyondur” diyen Ege Üniversitesi Tekstil Mühendisliği Bölümü’nden Prof. Dr. Turan Atılgan ile konfeksiyon, tekstil ve yan sanayiinin ülke ekonomisindeki rolü ve sorunları hakkında konuştuk.

Tekstil ve tekstil yan sanayi arasındaki ilişkiyi nasıl açıklamak mümkün?
Türkiye’deki tekstil sektörünün büyümesinin en önemli nedenlerinden birisi organizasyon yapısında üst birliklerin güçlü olması, birbirlerini desteklemeleri. Dolayısıyla konfeksiyon sanayisinin gelişmesi, konfeksiyon yan sanayisinin gelişmesine bağlı, yani birbirinden ayrı tutulamaz. Konfeksiyon yan sanayisinin de gelişmesi de, tekstil sektörünün gelişmesine son derece bağlı. Bu entegre yapı iyi çalıştığı zaman son derece başarılı. Türkiye’nin ekonomisine, sosyal hayatına çok önemli bir katkısı var. Konfeksiyon dediğimiz şey pek çok küçük parçadan oluşuyor. Bu küçük şeyler basit gibi görünmekle beraber ürüne o kadar çok değer katıyor ki... Bir gömleği düşünün, gömlekte yakanın içerisine konulan telanın iyi olmaması gömleği mahveder veya dikiş ipliğinin kalitesinin iyi olmaması ürünü yok eder. Örneğin Türkiye düğme sektöründe çok

iyi durumda. Kaliteli, farklı ve öne çıkan ürünler var. Konfeksiyon yan sanayisi belki çeşit ve miktar anlamında küçük ama oldukça yüksek bir etkiye sahip.

Ege Bölgesi'nin payı yeri nedir?
İzmir'de yan sanayi İstanbul'daki kadar güçlü değil. Türkiye'deki konfeksiyon yan sanayisinin yüzde 80'i İstanbul ve çevresinde. İzmir o kadar etkili değil ama sınırlı sayıda da olsa konfeksiyon sanayiye destek veren işletmeler var. Ege Bölgesi özellikle konfeksiyon ağırlıklıdır. Denizli daha çok ev tekstili dediğimiz sektörle; Uşak dokuma, iplik, battaniye alanında ve teknik tekstilde son derece gelişmiş yerler.

İhracat-ithalat dengesine baktığımızda sektörün durumunu nedir?
Konfeksiyon yan sanayi tekstil sektörüne çok fazla girdi sağlamıyor ama hazır giyim sektörü için son derece önemli. Bugün bir konfeksiyon ürününün içerisinde katma değer anlamında yüzde 15'i yan sanayi oluşturuyor. Bu anlamda tekstil değil ama konfeksiyon ve hazır giyim sektöründeki payı çok yüksek, aşağı yukarı beşte bir oranında bir pay var. Yan sanayide ihracat-ithalat arasındaki dengesizlik çok fazla değil. 2014 yılı rakamlarına göre Türkiye'nin konfeksiyon yan sanayi net ihracatı 620 milyon dolar düzeylerinde. İthalatı da aşağı yukarı aynı düzeyde. Dolayısıyla o ikisi birbirini sıfırlıyor. Tekstilde ise açığımız var. Tekstildeki ihracat artış hızı, ithalat artış hızının gerisinde. Konfeksiyon net katma değer yaratma anlamında esas sektör olarak çok büyük katkı sağlıyor. Aşağı yukarı üç buçuk, dört milyar dolar ithalat varken 19-20 milyar dolar civarında ihracat var. Burada net katma değer 16-17 milyar dolar ve Türkiye'nin dış ticaret açığını kapatma anlamında en büyük rolü sağlayan sektör hazır giyim, konfeksiyon.

Konfeksiyon yan sanayisinin ülke içerisinde dağınık durumda olması bir sorun olarak görülebilir mi?
Konfeksiyon yan sanayisinin bir kümelenme modeli yok. Yani konfeksiyon yan sanayi üreticilerinin bir araya geldikleri ortak bir üretim bölgesinin olmaması, dağınık olmaları sıkıntı yaratıyor. Bunların bir kümelenme modeli içerisinde bir arada bulunmaları hem personel alışverişinde, hem ortak kaynak kullanımında, hem ARGE çalışmalarında ve birbirleriyle daha pozitif ilişkiler kurmalarında faydalı olacaktır.

Çoğunluğu İstanbul çevresinde olmakla beraber dağılmış durumdalar. Bu dağınıklığın getirdiği bir koordinasyon sıkıntısı mevcut. Bu ortadan kaldırıldığı takdirde konfeksiyon yan sanayisi hızla gelişecektir. Tabii ki konfeksiyon sanayinde kullanılan girdilerin kalitesi de son derece önemli. Bu girdilerin kalitesinin artabilmesi için bunu destekleyen makina sanayinin, tekstil sektörünün de iyi gelişmesi lazım. Bunlar sağlandığı takdirde konfeksiyon yan sanayisi çok başarılı olacaktır.

Belki ikinci sıkıntı konfeksiyon yan sanayindeki işletmelerin küçük ve orta ölçekli olması...
Küçük ve orta ölçekli olduğu için sermaye, pazarlama ve kamu teşviklerinden yararlanma anlamında bürokratik birtakım engellerle karşılaşılıyor. Bu sektörün devlet teşviklerinden yararlanabilmesi de, organizasyon kabiliyetinin artmasıyla bağlantılı. Konfeksiyon yan sanayisindeki firmaların daha çok KOBİ niteliğinde olması büyüme hızlarını yavaşlatıyor ve inovatif ürünler geliştirmesini engelliyor.

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin güçleri arttırılsa, ihracat anlamında da, yarattığı katma değer anlamında da çok ciddi katkılar sağlayacağına inanıyorum.

"Tekstil ve konfeksiyon sektöründe nitelikli istihdam açığı var"

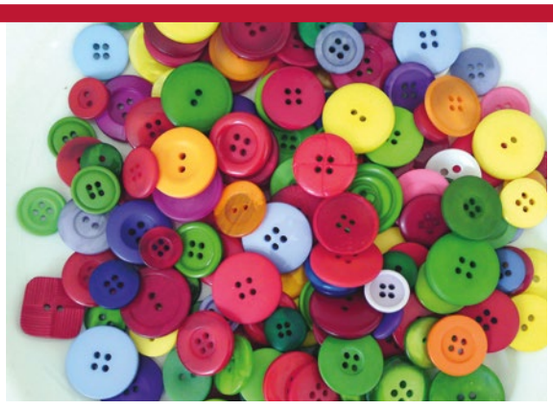

Yetişmiş eleman konusunda durum nasıl?
Türkiye'nin önemli sıkıntılarından birisi bu. İşsizlik çok yüksek ama nitelikli işsizlik daha alt düzeylerde. Türkiye'de niteliksiz işsizlik çok yüksek, yani mesleği olmayan işsizler. Dolayısıyla tekstil ve konfeksiyon sektöründe bu anlamda nitelikli istihdam açığı var. Örneğin konfeksiyon ve hazır giyim sektöründe çok fazla istihdama ihtiyaç var var ama nitelikli işçi bulunamıyor. Nitelikli personelin bulunamaması ve sürekliliğin sağlanamaması önemli bir sorun. Personel sirkülasyonları çok yüksek. Bu işletmelerdeki yönetim yapısı da profesyonel olmadığı için nitelikli personeli elinde tutma yöntemleri bilinmiyor. Bu da işletmelerdeki üretim kalitesini, büyümeyi, sürekliliği, verimliliği olumsuz etkiliyor. Bu pek çok sektörde var ama tekstil, emek yoğun sektör olduğu için biraz daha ön plana çıkıyor. Temel

"Bir ülkenin dengeli olarak büyüyebilmesi için sektörler arasındaki uçurumun bu kadar fazla olmaması gerek."

sorunlar bunlar: İstihdam sorunu, kümelenme sorunu, KOBİ ağırlık yapılanma nedeniyle kurumsallaşma eksikliği, bu yüzden bir takım teşviklerden yararlanamama, uluslararası pazarlara açılamama gibi sıkıntılar ortaya çıkıyor.

Tekstil sektörünün lokomotif bir sektör olması konusu var...

Tekstil sektöründe rol alan bir hoca olarak, sektörün ülke ekonomisine katkısından gurur duyuyoruz ama ben bir ekonomist olarak şunu söylüyorum: Ülkedeki bir sektörün çok ön plana çıkması, diğer sektörlerin çok geride kalması, dengeli bir büyüme getirmez. Bir ülkenin dengeli olarak büyüyebilmesi için sektörler arasındaki uçurumun bu kadar fazla olmaması gerek. Tekstil sektörünün yarattığı katma değer, sektörün Türkiye ekonomisindeki, ihracattaki, gayrisafi milli hasıladaki, istihdamdaki payı keşke yüzde 8-10 olsaydı… Böylece hem Türkiye'nin büyümesi çok daha hızlı olacaktı, hem biz "Katma değerde yükseğiz, lokomotifiz diye" sürekli övünmeyecektik. Çünkü lokomotif bir süre sonra yoruluyor. Ona destek olan başka sektörler olması lazım. Kimya sanayisinin, işlenmiş gıda ürünleri sektörünün, elektronik sanayiinin, biraz daha teknoloji yoğun sektörlerin ön plana çıkması Türkiye ekonomisi açısından çok daha iyi olur. Tekstil bu anlamda elinden geleni yapmaya çalışıyor. Tekstilde son yıllarda bir dönüşüm var. Katma değeri düşük, klasik tekstil ürünlerinden gittikçe teknik tekstil, fonksiyonel tekstil, akıllı tekstil dediğimiz ürünlere doğru bir yönelme var. Türkiye'nin tekstil ihracatı içindeki payları da artıyor; leke tutmayan kumaşlar, özel liflerden yapılmış ürünler savunma sanayiinde, inşaat sektöründe, tarım sektöründe kullanılan teknik tekstillerin payları yükseliyor. Fakat bu konuda önümüzde kat edeceğimiz çok yol var. Teknik tekstillerin gelişebilmesi diğer sektörlere de bağlı, örneğin kimya sanayiine, makine sanayiine, tarım sanayiine, inşaat sektörüne... Çünkü burada sektörler arası ortak bir çalışma gerek. Bunlar da tamamlandığında tekstil sektörü kendi yerini daha da güçlendirecek ve görünen o ki orta vadede tekstil sektörünün gücü, ülke ekonomisine katkısı artarak devam edecek.

"İzmir'de imkan çok ama kullanabilmek önemli"

1994 yılında İstanbul'da kurulan İrem Düğme'nin İzmir Şube Sorumlusu Lütfü Çabukca da İzmir'de üretici olmamasından şikayetçi. "Bu işin beşiği İstanbul'dur" anlayışının yarattığı algının sebebini tedarikçiler olarak görüyor. "İzmir iş konusunda çok geride" diyen Çabukca, "Çözüm olarak devletten çok buradaki STK'lar, üreticiler, sanayi odaları gibi kuruluşların başkanlarının bir araya gelip sektöre ne şekilde yön verebiliriz diye düşünmesi gerek" diyor: "İzmir'de tekstil var. Buraya gereken önem verilirse çok daha ileri gidecek. Burada imkan çok fazla ama bunu kullanabilmek önemli. Günümüz şartlarında olması gerekenin çok altında üretim yapılıyor. Alınması gereken destekler alınmıyor. Birlik, beraberlik, uzlaşım yok. Bu da İzmir için büyük bir kayıp oluyor."

ORTAK PLATFORM İŞ ZİRVESİ ve SEKTÖR TANITIM GÜNLERİ

Katma Değerli Büyüme Yolunda
Finans - Bilişim - Yönetişim

7-8 Mayıs 2015, İzmir

BASİFED
BATI ANADOLU SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEKLERİ FEDERASYONU

EGİAD 25. yıl · ESİAD EGE SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ · İZSİAD · İZİKAD İZMİR İŞ KADINLARI DERNEĞİ · egikad · EGE OTOMOTİV DERNEĞİ · USAD 2003 · AKGİAD · TÜSİAD

Salim Kadıbeşegil:
"Varolma stratejisinin yanı başında itibar yönetimi duruyor"

■ İ. Hakkı Kesirli

2008 yılında yaşanan küresel finansal kriz ile "doğru bildiğimiz her şeyin aslında yıllardır uyutulmamız için söylenen yalanlar" olduğu gerçeği ile yüzleşti dünyanın finansal yapısı.

Yüz yıllık şirketlerden, şirketlerin işlerini yasalara, regülasyonlara uygun yaptıklarını denetlemekle yükümlü bağımsız ve profesyonel şirketlere, bunları denetleyen hükümet kurumlarına kadar dünyanın her yerinde sistem tarihin tozlu raflarına kalkan şirketlerle birlikte iflas etti. Ortaya saçılan gerçekler ile birlikte birçok kurum ve kuruluşun itibarı neredeyse sıfırlandı.

Türkiye'de "İtibar Yönetimi" denildiğinde akla gelen ilk isimlerden birisi olan M. Salim Kadıbeşegil ile Alaçatı'da 2008 Krizi sonrasında ortaya çıkan durumu ve şirketlerin itibar yönetimine bakış açılarını değerlendirmek üzere bir araya geldik. İtibar yönetiminden, şirketlerin sosyal sermayelerine ve küresel ısınmanın sonuçlarına kadar renkli bir söyleşi yaptık.

2008 sonrasının itibar yönetimi perspektifinden ne anlama geldiğini anlatabilir misiniz?

Öncelikle toplumun şirketlere olan güveni sıfırlanmıştır! Tüketiciye kadar gitmeye gerek yok, çalışanları çalıştıkları şirketlere güvenmemektedir. Sivil toplum kuruluşlarının on yıllardır kendi alanlarındaki söylemlerinin altının dolu olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu da başta Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği ülkelerinin regülatif kararlar kapsamında sivil toplum iskelesine yanaşmalarına neden olmuştur. Hatta diyebiliriz ki, politikaları bu yüzyılda artık sivil toplum belirleyecek, hükümetler yasalarını yapıp uygulayacaktır.

Finans kuruluşlarının hesapsız kitapsız para yönetme anlayışı duvara toslamıştır. Enron'dan alınmayan dersin bedeli sadece ABD'ye değil tüm dünyaya çok pahalıya mal olmuştur. Küresel ısınmadaki tehlikeli tırmanış sadece insanlığın değil yeryüzündeki canlıların sürdürüle-

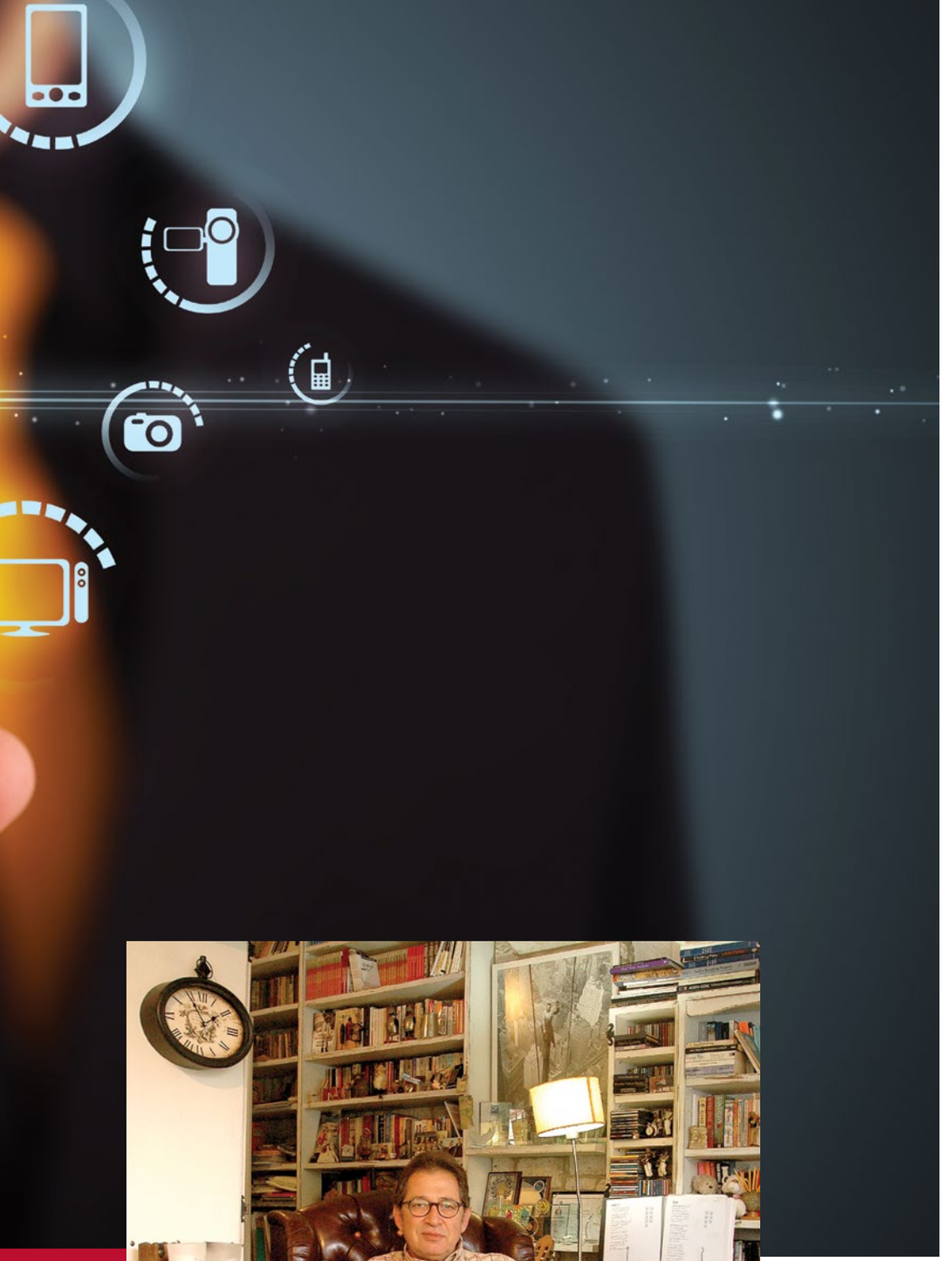

Salim Kadıbeşegil, Türkiye'de Halkla İlişkiler, Stratejik İletişim, İtibar Yönetimi kavramlarının yerleşmesi adına pek çok çalışma yaptı.

bilirliğini tehdit eder boyuta ulaşmıştır. Küreselleşme beraberinde bireylerinde küreselleştiği bir olguyu ortaya çıkartmıştır ki bu aynı zamanda e-ticareti, e-siyaseti tetiklemektedir.

O halde, itibar yönetiminin ana girdileri olan; açıklık, şeffaflık, sorumluluk ve hesap verebilirlik varolma stratejilerinin gerçek anlamda omurgası haline gelmiştir. Tersinden okumak gerekirse, bu ilkelere göre iş modeli kuramayan, yönetilemeyen şirketlerin itibarı olamayacağı gibi, geleceklerinin kaç yıllık olacağının tartışılacağı ortaya çıkmıştır.

İtibar yönetimi kavramını biraz açar mısınız?

İtibar yönetimi bir proje değil, bir felsefedir. Maalesef bir çok şirket bu kavramı bir ya da bir kaç projeye indirgemekte ve şirket içinde yönetilen diğer projelerle eş anlamlı bir yere konumlanmaktadır. Oysaki, günümüzde şirketlerin itibarları ile rekabet ettikleri göz önüne alınırsa "nasıl bir şirketiz" sorusuna verlecek cevabın şirketin yönetim felsefesinin içinden doğması gerekmektedir.

Günümüzde şirket içinde bunun bir felsefe olarak yaygınlaşmasını sağlayacak en önemli itici güç o şirketin çalışanlarıdır. Eğer, düzenli olarak itibar yönetiminin ne olduğu ve ne olmadığı ile ilgili şirket çalışanları bilgilendirilirse

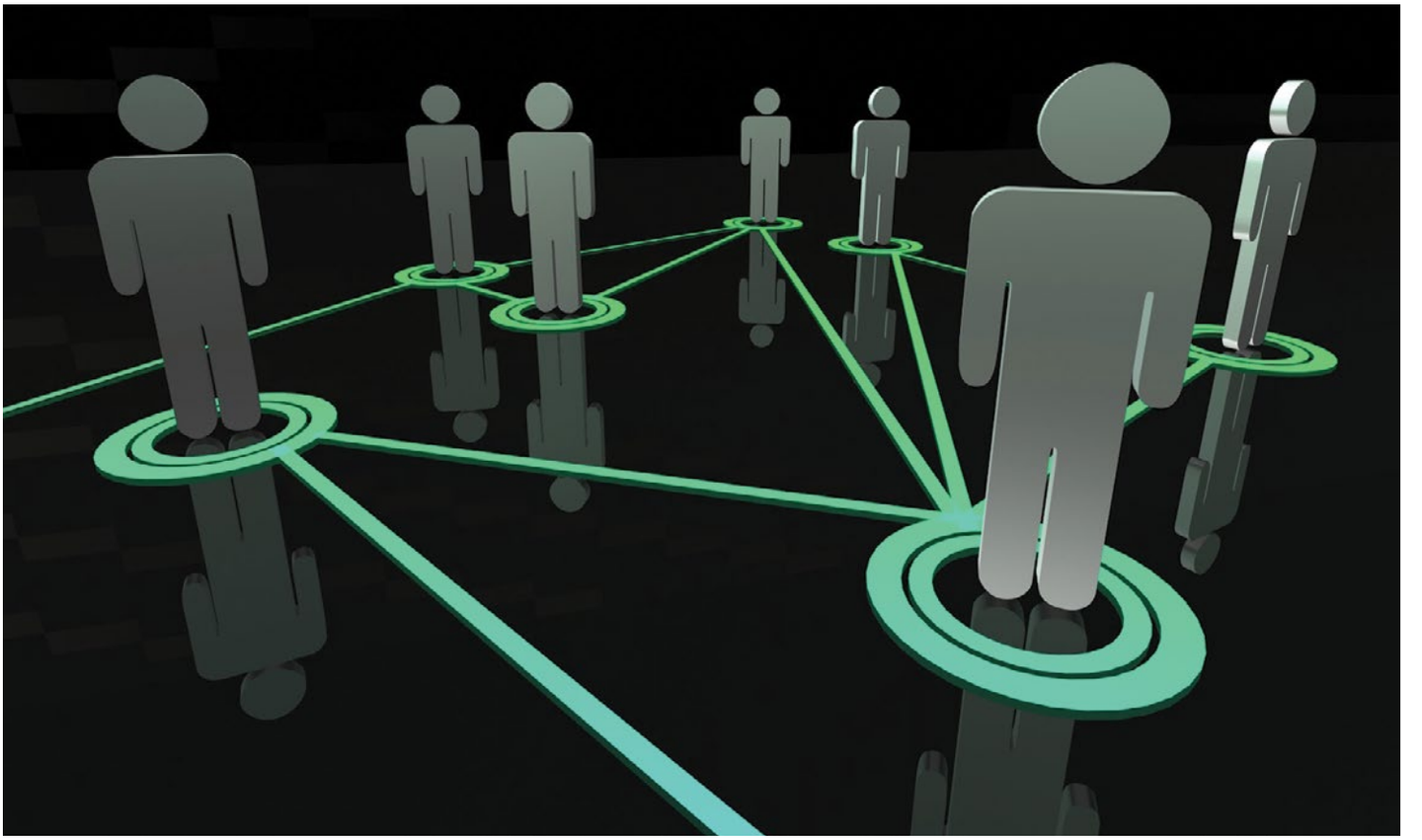

o şirketin tüm politika ve karar süreçleri bu felsefe ile donatılmış olacaktır. Ancak bu kolay bir iş değildir. Herşeyden önce şirket yönetiminin bu işe baş koyması ve rol model olması gerekmektedir. Günümüzde mesaisini daha çok teknik konularla ilgili yoğunluğa odaklamış yöneticilerin iyi niyetle de olsa itibar yönetimi ile ilgili konulara zaman ayırmaları yine de istenen sonuca o şirketi götürmeyecektir. Çünkü kimse o yöneticilerden itibar yönetimi performansı ile ilgili hesap sormayacaktır. Tam tersine teknik konularla ilgili hedeflerini tutturup tutturamadığı daha öncelikli olacaktır. Bunu aşmak isteyen bir çok şirketin günümüzde itibar yönetimi performansını şirket yöneticilerinin ana performans göstergelerine dahil ettiğine tanık olmaktayız ki bu memnuniyet verici bir gelişmedir.

İtibar yönetimi, kurumsallaşmanın da temel ögelerinden birisi midir?
Ülkemizde şirketlerin neredeyse tamamı aile şirketleridir. Bu da ortaya biri olumlu diğeri olumsuz iki sonuç çıkarmaktadır. Olumlu yanı; aile şirketleri için –özellikle soyadını marka yapmış olanlar- itibar herşeydir. Bu konuda pire için yorgan bile yakmaları gerekir. “Bu bize yakışmaz” ifadesi itibar yönetimin ta kendisidir. Olumsuz sonuç ise, aile şirketlerinin kurumsallaşma sevdaları tam bir “yaprak dökümü” dür! Bu konuda ayırdıkları zaman, kaynak ve iş gücünün sonuca ulaştığı bir kaç olumlu örnek dışında genel tablo bu işe heveslenenleri caydırıcı niteliktedir. Durum böyle olunca, itibar yönetimin bir felsefe olarak tabana indirgenmesi hep başka bir bahara kalacak “arkası yarın” öykülerinden başka bir şey olmayacaktır.

İtibar yönetiminin şirketler için rekabete katkısı nedir?
Sürdürülebilirlik, etik ve adil ticaret, sosyal raporlama gibi içerikleri itibar yönetimi performansı ile ilişkilendirilebilecek kavramları iş modellerinin içinde tanımlamamış şirketlerin itibarları ile rekabet edebilmeleri her geçen gün biraz daha zor olacak. Çünkü iş sadece bir kaç sosyal sorumluluk projesi ile şirketin kurumsal markasına makyaj yapmak kadar kolay olsaydı zaten itibar yönetimi diye bir kavrama ihtiyaç duyulmayacaktı. Ancak sözünü ettiğimiz kavramlar ve alt başlıkları artık günümüzde küresel ticaretin kendi doğal açılımları haline gelmiştir. Dünyanın her hangi bir köşesinde bir ihaleye girebilmek için istenen belgeler arasında sayılıyor. Eğer henüz sizin sektörünüzde sayılmıyorsa eli kulağındadır! Yani bu ne demek; var olabilmek stratejisinin bir parçası olarak bu işleri öğrenmek ve sistemlerimizin içine monte etmek durumundayız!

Bir markanın güçlü olması mı yoksa en beğenilen olması mı önemli sizce?
İş dünyasının dinamikleri 1990’larla birlikte “çok para kazanmak” bazlı olmaktan “çok değer yaratmak” sürecine girdi. Fortune’un “En büyükler listesinde” olmaktansa “En beğenilenler listesinde” olabilmek yarışı başladı. Beğeniyi tetikleyen dinamikler finansal odaklı olmaktan çıktı. Şirketlerin pazar değerlerinin %70’ini artık elle tutulamayan değerler oluşturuyor!

Çok para kazandığımızın belgesi olan finansal raporlar “geçmişi” temsil ediyor. Değer yarattığımızın belgesi olan “sürdürülebilirlik raporları” ise “geleceği”... Çünkü değişimin dinamikleri “sosyal sermayeyi” tetikliyor... Elle tutamadığımız, gözle göremediğimiz bu sermaye “değer” üretiyor. Para ediyor! Gelecek vaat ediyor!

Sosyal sermayeyi ise “iyi yönetilen ve bunu yönetim kalitelerine borçlu” olan şirketler oluşturabiliyor! Çünkü toplum, güveni, bu kalitenin oluşturduğu temel yapılanmada arıyor ve buluyor! Tüketici, raftan alışveriş arabasına koyduğu ürünün arkasında hangi şirketin oldu-

"Çok para kazandığımızın belgesi olan finansal raporlar 'geçmişi', değer yarattığımızın belgesi olan sürdürülebilirlik raporları ise 'geleceği' temsil ediyor"

ğuna bakıyor. O şirketin yönetim kalitesi ile ilgili kanaatlerine göre ya alışverişe devam ediyor ya da aldığı ürünü rafa iade ediyor! Yatırımcıların değerleme karnesindeki 100 puanın 48'i yönetim kalitesi ile ilgili hususlara ait. Kalanları finansal değişkenler. Ama bu 48'den geçer not alamayanlara yatırım ve kredibilite kapıları açılamıyor! Öte yandan, Nitelikli çalışanlar iyi yönetilen şirketlerde çalışmak istiyorlar. Birinci tercihleri bu şirketler için. Şirket çalışanlarının bağlılığı da çalıştıkları şirketin yönetim kalitesinden ne oranda geçer not aldığı ile ilgili...

Sosyal sermayeyi neler oluşturuyor?
Yapılan araştırmalar içinde çok kapsamlı bir içerik olmasına karşın 4 ana başlıkta özetlenebilir.

• Kurumsal yönetim ilkeleri
• Kurum itibarı
• Sürdürülebilirlik politikaları ile yönetim
• Çalışan markası yaratmak

Kurumsal yönetim ilkeleri şirketin; etik, adil, açık, şeffaf ve hesap verebilirlik ilkeleri ile "iyi bir kurumsal vatandaş" olmasını hedeflediği alanları tarif ediyor. Kurum itibarı, şirketin paha biçilmez sermayesini korumak ve kollamak adına, başta ekolojik çevre ve sosyal sorumluluklar olmak üzere, toplumun değerleri ve duyarlılıkları ile buluşmak amaçlı

Kurum itibarı, şirketin paha biçilmez sermayesini korumak adına, başta ekolojik çevre ve sosyal sorumluluklar olmak üzere, toplumun değerleri ve duyarlılıkları ile buluşma amaçlı politikaların üretilmesi ile ilişkili...

politikaların üretilmesi ile ilişkili...
Sürdürülebilirlik politikaları "yönetim kalitesinin" uluslararası geçerliliği olan raporlama sistemleri ile performansını belgelemesi...
Çalışan markası yaratmanın temel koşulu "çalışanları" değer olarak tanımlamak. Zar zor bulduğumuz, yetiştirdiğimiz, eğittiğimiz ve geleceğimizi emanet ettiğimiz çalışanlarımıza sahip çıkmak. Her birinin şirketin kültür ve değerlerini her ortamda ve her koşulda temsil etmesini sağlamak. Gönül rızasıyla!
Şirketlerin global pazarlarda yetkinliklerini artırması, performansları ile bir gelecek güvencesi yaratmaları sosyal sermaye birikimlerine bağlı! Yönetim kalitesi "iyi" olan şirketler bu krizde bunu fırsata dönüştürecek olanlardır!

Biraz da sizden bahsedelim… Halkla İlişkiler kavramından İtibar Yönetimine uzanan bir dizi kitap yazdınız. Yıllara dayanan birikimleriniz ile ilgili bizimle neler paylaşırsınız?
Kariyerimde gazetecilikten halkla ilişkilere, stratejik iletişimden itibar yönetimine kadar iletişimin her alanında yolculuk yaptım. Bugüne kadar bilgi ve birikim paylaşımı adına yazdığım kitaplar hep bu yolculuğun ara istasyonlarında "ne var ne yok" arayışıydı! "Halkla ilişkiler öyle olmaz, böyle olur", "Kriz iletişimi öyle yönetilmez, böyle yönetilir", "Aslında kurumsal iletişim şudur", "İtibarı yönetmekten daha önemli bir işimiz yoktur" gibi beylik laflar, bu kitapların okurla buluştuğu temel içerikler oldu.

Ancak bugünlerde geriye dönüp baktığımda, aslında etrafında dolaşıp, ağzımda geveleyip bir türlü söyleyemediğim şeyleri veya başka bir deyişle "büyük resmi" ıskaladığımı görüyorum!

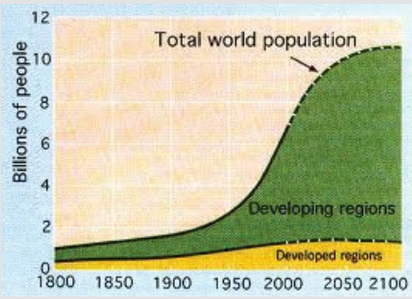

Grafik 1

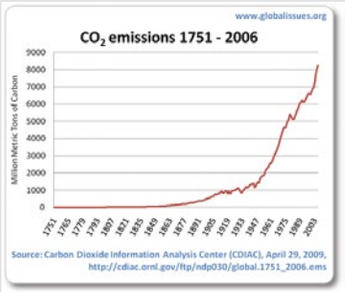

Grafik 2

Fotoğraf 1

Bu bir itiraf değil. Belki birikimim o günlerde burada yazılanları cesaretle söyleyebilecek düzeyde değildi. Belki içinde yaşadığımız siyasal, ekonomik ve sosyal koşullar bu tahlili yapmama olanak vermiyordu. Belki, bu ufku açacak tartışmaların odağında değildim. Ama şurası bir gerçek ki, aslında bugün yazdıklarım, o zamanlarda da geçerliydi.

Peki, ne değişti? Kafamın içindeki bilgiler ile deneyimlerimin çatışması mı bugün, "Tamam işte budur!" diyerek bu satırların arasında dolaşmama sebep oldu? Şöyle diyebilirim: "İtibar" dediğimiz ucu bucağı olmayan ama sonuçta "saygınlıkla" ilişkilendirdiğimiz kavramın günlük yaşamımızın içinde karşı karşıya kaldığı "çatışma ortamları" birçok şeyi yeniden değerlendirmeme neden oldu. Sonuçta saygınlık "değerler manzumesiydi". Ve değerler, toplumsal yaşamın içinde değişime uğruyordu. Örneğin, 70-80 yıl önce çok parası olan, çok zengin olan, şatafat içinde yaşamı olanlar belki de çok itibarlıydı. Oysa şimdi itibarın parayla ilişkili bir şey olmadığı gerçeğiyle yüzleştik. Bu yüzleşme, "saygınlık" adına yaşamın başka alanlarına bakmamızı ve belki de bir özeleştiri yapmamızı sağladı.

Biraz uzayacak ama okuyucularınızla son kitabımın girişinde de yer alan görüşlerimi paylaşmak isterim.
Son yıllarda itibar yönetimi, sürdürülebilirlik, kurumsal sorumluluk, toplumsal yatırım, çalışan markası başlıkları altında şirket yöneticilerine yaptığım sunumlarda "ısrarla" kullandığım "iki grafik ve iki fotoğraf ve bir resimleme" kafamın netleşmesine neden oldu. Arka arkaya bir araya geldiklerinde içinde bulunduğumuz dünyanın ve dolayısıyla da "bizim durumumuzu" çok net bir şekilde gözler önüne seriyor.

Bugüne kadar "İşte doğrusu budur" şeklinde dayatılan hiçbir şeyin doğru olmadığına tanık oluyoruz; aslında bu "sözde" doğrularla hep birlikte yaşamı içinden çıkılmaz bir hale getiriyoruz.

Birinci grafikte 1800'lerden bu yana dünyadaki nüfus artışı görülüyor. Gezegenin yedi milyara dayanmış olan nüfusunun dağılımındaki temel sorun bu dramatik artışın "tarım toplumu" koşullarını geride bırakamamış, yeterli teknik ve altyapıya sahip olmayan az gelişmiş ülkelerde—sağlık ve eğitim altyapısı gelişmemiş, bilgi ve bilinç düzeyi sınırlı, tarım, hayvancılık ve beslenme

Fotoğraf 2

Fotoğraf 3

konusunda geri kalmış ülkelerde—yoğunlaşmış olmasıdır.
Hani kartondan, tenekeden, plastik malzemelerden yapılma, sözde eve benzeyen yerlerde bir ailenin 10-15 ferdinin yaşamını idame ettirdiği coğrafyalar… Aynı gezegen, aynı kaynaklar, ancak sadece on kişiden biri bu kaynakları insanoğlunun layık olduğu şekilde kullanabiliyor! Kalan dokuz kişi "tesadüfen" yaşamını idame ettirebiliyor.

İkinci grafik, gezegenimizin geleceğini tehdit eden sera gazları salımıyla ilgili, sanayileşmenin başladığı ve yaygınlaştığı 1800'lü yıllardan itibaren durumu ortaya koyan bir tablodur. Geldiğimiz nokta, acile yatmış bir hastanın yoğun bakıma nakli sırasında başına gelebilecek herhangi bir olay karşısında yaşama veda etmesi ile yaşama tutunması arasındaki ince çizgiyi andırıyor.
Bu iki grafiğe bakarak kendimizi sorgulayabiliriz. Dünyanın hangi coğrafyasında yaşıyor ya da hangi kariyer süreci içinde yolculuk yapıyor olursak olalım bu tablolardaki gerçeklerden etkilenmeyeceğimizi söyleyebilir miyiz? Hangi şirkette, kurumda, nasıl bir pozisyonda çalışırsak çalışalım, hangi eğitim kurumunda okursak okuyalım, bu tablolar varken yarınlarımıza "güven" içinde bakabilir miyiz?

Ailelerimizin, çocuklarımızın, yaşadığımız coğrafyanın bu tablolarda görünen olgulardan etkilenmeyeceğini ve yaşamımızın bir bütün olarak "altüst" olmayacağını söyleyebilir miyiz?
Doğal afetler sonucunda, özellikle son 20 yıldır yaşanan felaketler milyonlarca insanın yaşamını kökten değiştirdi.
Dünyanın dört bir tarafında ardı arkası kesilmeyen göçlerin temel nedeni, az gelişmiş ülkelerdeki dramatik yaşam koşulları nedeniyle milyonlarca kişinin nefes alabilmek için gelişmiş ülkelerin kapısına yığılması değil mi? Yoksulluk, açlık ve diğer yaşam koşulları eğitimsiz, bilinçsiz halk yığınlarını çareyi ellerine geçirdikleri silahlarla diğerlerini ortadan kaldırmakta aramaya yöneltmiyor mu?
Tüm bu olumsuzlukları kim yarattı? Geldiğimiz noktadaki bu görüntünün hesabını kimden sormamız gerekiyor? İşin içinden nasıl çıkacağız?

İşte bu soruların cevabını vermek için önce aynaya bakmamız gerekiyor. Burada da yukarıda sözünü ettiğim diğer iki fotoğraf ve bir resimleme devreye giriyor.
İlk fotoğraftaki gibi yaşadı veya yaşamak istedi insanoğlu!

Sorumsuzca üretti ve tüketti. Doğal kaynakların hiç tükenmeyecek olduğunu düşündü. Bunu yaparken de aklını ve yaratıcılığını kullandı! Teknolojiler geliştirdi. "Amerikan Rüyaları" ile süslendi beyinlerimiz. Bilimle destekledi bu açmazı. Bu amaç uğruna savaşlar çıkarıldı/icat edildi. Yaşamlar "ucube" kentlere hapsedildi. Denizler tükendi, sular kirlendi, birçok hayvan türü ve ekilebilir tarım arazisi yok edildi. Ormanlar can çekişiyor. Engelli bir gezegene dönüştü dünyamız.
Ve diğeri; bir resimleme. Bütün bunları bilmemize karşın gerçekleri halının altına süpürmeyi "marifet" sandık! Görmezlikten geldik. Duymadık. Üç maymunu oynadık son 150 yıldır!

Bunları dile getirmek isteyenleri susturduk. Dinlemedik. Hatta "yok ettik!"
Bunları biliyor olmamıza karşın reklam yaptık, halkla ilişkiler yaptık, iletişim yönettik. Şirketlerin üst düzey yöneticileri olduk. Markalarımızı küresel pazarların çayırlarına saldık. Fabrikalar kurduk tarım arazilerine, ormanları tükettik ürettiklerimize ambalaj malzemesi yapmak için, hayvanların kürklerini kadınların omuzlarında "şıklık ve zenginlik" için yarıştırdık.

Pazarlama, işletme, mühendislik, mimarlık okuduk bunları gerçekleştirebilmek için… "Gurular" saldık iş âleminin dört bir yanına, "daha feci nasıl olabilir" diye akıl verdiler hepimize! "Başarıyı" bunları yapabilmenin içinde aradık. Üstüne üstlük, bunları başaranlara "itibar" madalyası taktık!
Konferanslara, zirvelere ve forumlara gelen giden gurulara bakıyorum. Pazarlamaya, markaya, rekabete, yönetime dair yeni bir şey söylüyorlar mı diye. En yeni söyledikleri aslında
1990'larda söylenmiş olanlar. Örneğin "inovasyon" gibi! Ondan önce müşteri vardı, toplam kalite yönetimi vardı, performans yönetimi vardı… "Ara sıcak" olarak liderlik, küreselleşme, sürdürülebilirlik gibi nereye çeksek oraya uzanacak kavramlar servis ediliyordu! 2010'larda söyleyecek "yeni bir şeye" yer kalmadı sanki. Hepsi farklı şarkıların ortak nakaratları…
Son fotoğraf, el birliğiyle "yatalak hasta" haline dönüştürdüğümüz gezegenimizin hastaneye naklini gösteriyor! Başka söze gerek var mı?

Özetle, geldiğimiz noktada bohçamızda ne var? Rahatsızlık! Mutsuzluk! Kendimiz, çocuklarımız ve dünyanın bütünüyle ilgili endişelerimiz… Çaresizlik, acizlik, vicdan azabı…
Hiçbirimiz gidişattan memnun değiliz.
Dünyanın hangi coğrafyasında olursak olalım, huzur içinde değiliz!
Bir elimizde, bize sunulan bir dünya var, diğerinde de, gelecek nesillere teslim edeceğimiz dünya. Bakalım sizin elinizdeki hangisi?

"Türkiye'nin, elbette İzmir'in acil bir inovasyon programına ihtiyacı var"

Utkucan Akkaş

Seramik ve savunma sanayine adını altın harflerle yazan Kale Grubu, yatırımlarını İzmir'e kaydırmaya başladı. Bu, İzmir için önemli bir kazanım. Ailesinin bir kısmı İzmir'de yaşayan Kale Grubu Başkanı ve CEO Zeynep Bodur Okyay da bu kentin geleceği ile ilgili öngörüleri olan biri. Ancak önce Türkiye ekonomisi üzerine konuşmak gerek. Kaldı ki bu konuda derin endişeler baş göstermeye başladı. Ancak hem İzmir hem de Türkiye söz konusu olunca öne çıkan bir başlık var: "Sürdürülebilir inovatif büyüme için gerçekten devrimci bir nesle ihtiyaç var."

İzmir'de yatırımlar yapıyorsunuz. İzmir'in var olan ekonomik potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

İzmir; ESBAŞ gibi örnek serbest bölgesiyle, organize sanayi bölgeleriyle , yeni fuar merkeziyle, dev petrokimya tesisleriyle, 9.3 milyar doları aşan yıllık ihracat rakamıyla, Türkiye'nin en çok turist çeken 4'üncü ili olmasıyla, 4 milyonu geçen eğitimli ve dinamik nüfusuyla, müthiş lojistik avantajıyla , 6'sı vakıf, 4'ü devlet olmak üzere toplam 10 üniversitesiyle, 170 bine dayanan üniversite öğrencisiyle günümüzde de göz kamaştırıyor.

İzmir'e iki yeni Kale Bayii açan, daha önemlisi geçen yıl ESBAŞ'ta Kale Pratt&Whitney Uçak Motor Sanayi Fabrikası'nı kuran Kale Grubu, kente yaptığı yatırımlarla dikkat çekiyor. Grubun Başkanı ve CEO Zeynep Bodur Okyay ile Türkiye ve İzmir ekonomisi üzerine konuştuk.

Ailemin bir kısmı İzmir'de yaşıyor. İzmir ve Ege Bölgesi'nde çok güçlü iş ortaklarımız var. Geçtiğimiz günlerde iki yeni Kale bayii açtık. Geçen yıl ESBAŞ'ta açılışını yaptığımız Kale Pratt&Whitney Uçak Motor Sanayi Fabrikamız ile biz de kendimizi artık İzmirli sayıyoruz.

Peki Türkiye? Dünyadaki gelişmeler bizi nasıl etkiledi, nasıl etkileyebilir?

Türkiye ekonomide, 2001 yılında yaşadığı dibin ardından 2002 yılında gelen siyasi istikrar ile önemli bir başarı hikayesi yazdı. Kişi başına milli geliri 3.500 dolar seviyelerinden 10 bin doların üzerine çıkardık. Enflasyon ve faizi tek haneye düşürdük. Bu reform adımları bizi, küresel krizin yaşandığı 2009'a kadar ortalama yüzde 5.9 büyüme oranına getirdi. Küresel finans akımları da tabii bu dönemde bütün dünyada büyümeyi destekler nitelikteydi. Türkiye önemli cazibe merkezlerinden biri haline gelince, ülkeye yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımları 150 milyar doları buldu. 2002-2014 döneminde yapılan sabit sermaye yatırımı 1.6 trilyon dolara ulaştı. Küresel krizin ardından gelişmiş ülkeler merkezde olmak üzere, dünya ekonomisinde baş gösteren yavaşlama, Türkiye'nin de hızını azalttı. Özellikle Avrupa Birliği'ndeki büyüme sorunu, büyüme oranımızı yüzde 3'ün altına çekti. Sonuçta, 2001 krizinden sonra ekonomide temel olarak değişimi gerçekleştirdik ama dönüşümü henüz gerçekleştiremedik. Bu da bizi bir vasatlık sarmalına mahkum etti.

Bugün hala vasatlık sarmalı içinde olduğumuz söylenebilir mi?

Vasatlıktan çıkış için çok önemli bir siyasi irade ve ortaya konulmuş dönüşüm planları var. Bunu çok önemsiyor ve uygulamaya vurgu yapıyoruz. Ancak küresel gelişmeler, ekonominin seyri için çok önemli. Bu dönemde FED'in varlık alımlarında azaltım süreci başlamış, siyasi taraftaki gelişmeler de piyasaları sıkıştırmıştı. Merkez Bankası olağanüstü toplandı ve faizi artırmak zorunda kaldı. Ayrıca iki kritik seçim yaşadık. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda makro açıdan 2014 fena bir yıl olmadı. Mart-Nisan gibi piyasalar sakinleşti. Ekonomide iç ve dış talepli büyüme kompozisyonunda yeni bir dengeleme başladı. Cari açık daralma sürecine girdi. Buna ek olarak enflasyonda belirgin bir yükselme yaşadık. Ülke notumuz düşmedi ama görünüm algımız negatife döndü. Ancak hala yatırım yapılabilinir seviyede Türkiye. Bu arada petrol fiyatları düştü ve net enerji ithalatçısı olan ülkemize avantaj teşkil edeceği ve büyümeye olumlu etki yapacağı düşünüldü. Ancak petrol fiyatı bizi etkileyen faktörlerden sadece biri ve bu düşüşü; ihracat, turizm ve taahhüt gelirlerimizdeki gerileme gibi risklerle birlikte bütün olarak irdelemek gerekiyor. Bu açıdan 2015'in Türkiye adına çok da kolay bir yıl olmayacağı görülüyor. FED'in muhtemelen Eylül ayından itibaren finans akımını zayıflatıcı faiz kararı gelişmekte olan ülkeleri olumsuz etkileyecek. Euro bölgesindeki miktarsal genişlemenin bize etkisini öngöremiyoruz. Özetle, global piyasalardaki gelişmeler bize pek yardımcı olmuyor. Avrupa'daki yavaş büyüme sorunu, Rusya'daki bulaşma riski yüksek kriz hali ve Ortadoğu önemli dış riskler.

Ekonomi için dış riskleri konuştuk, iç risklerden de bahsettiniz, bunları biraz açar mısınız?

Seçim ve çözüm süreci de iç risklerimiz olarak karşımızda duruyor. Seçimler yeni soru işaretleri getirmez ve petrol fiyatları da düşme eğilimine devam ederse 2015'i, düşe kalka da olsa toparlanmanın başlayacağı bir yıl olarak öngörebiliriz. Yüzde 3 gibi bir büyüme oranı, bu küresel konjonktürde makul sayılabilir ama potansiyelimizin çok altında olduğu açık. Yüksek büyümeye, yeni bir başarı hikayesine ancak hızlı bir reform dönemiyle ulaşabiliriz. Burada kritik olan şey, büyümeyi, özel sektörün iştahını artırarak sağlamak.

Türkiye'de sanayi ile ilgili ne gibi sorunlar var? Bu sorunları aşmak adına, sizin öngörüleriniz neler?

Türkiye'de sanayi ile ilgili bugün bazı temel sorun alanları var. Birincisi, sanayinin milli gelir içindeki payı giderek azalıyor.1998'de imalat sanayinin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'daki payı cari olarak yüzde 23.8 düzeyindeydi. 2001 krizi ve ardından 2000'li yıllarda diğer sektörlerdeki hızlı büyüme nedeniyle bu oran 2014 yılında yüzde 15.8 oldu. Türkiye, gerçek anlamda bir sanayi ülkesi olamamışken imalat sanayinin milli gelirdeki payının düşmesi kaygı verici. Artık Türkiye'nin büyük bir sanayi ham-

lesi yapması lazım. Türkiye'de sanayinin katma değerini yükseltirken Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya katkısını da yüzde 20'nin üzerine çıkartmalıyız. Hizmet ve inşaat sektörleri elbette büyüyecek ama biz AVM ekonomisiyle hedeflerimize ulaşamayız. Türkiye'nin bulunduğu zor coğrafyada maruz kaldığı bütün meydan okumalara cevap verebilmek için bölgesinin Almanya'sı olması şart. Son küresel krizden sonra Almanya'nın Avrupa'dan nasıl pozitif ayrıştığını hatırlayın. Çünkü Birliğe dahil ülkelerde imalat sanayinin milli gelire oranı yüzde 15 iken Almanya'da bu oran yüzde 22. Katma değeri yüksek sanayinin yarattığı farka dikkatinizi çekerim. İkincisi ise sanayi şirketlerimizin yarattığı katma değer ve teknoloji düzeyinin giderek düşüyor olması. Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun ortaya çıkardığı net katma değerin üretimden satışlara oranı 1990 yılında yüzde 18.7, 2000 yılında yüzde 13.9 iken, bu oran 2013 yılında yüzde 11.7'ye indi. Daha dramatik olanı ise, bu katma değeri hangi teknoloji düzeyinden elde ettiğimiz. Türkiye'nin 500 Büyük Kuruluşu içinde en yüksek katma değeri yüzde 43,6 ile orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler grubu yaratıyor. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise sadece yüzde 2,6. Oysa yüksek teknolojili sektörlerin dünya imalat sanayi içindeki payının ortalama yüzde 16,7 olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu oran Güney Kore'de yüzde 21,6, Singapur'da yüzde 49,9 ve ABD'de yüzde 20,6 düzeyinde. Bana göre üretim değer zinciri büyümeyi tetikliyor.

Üretim değer zinciri kavramını biraz açar mısınız?

Serbest ticaretin yaygınlaşması, dijital üretim tekniklerine ulaşım imkanının artması ve orta gelir grubunun yükselişi gibi makro etkiler, değer zincirinin dünyanın dört bir yanına dağılması sonucunu doğurdu. Bugün AR-GE bir lokasyonda, mühendislik bir başka lokasyonda ve üretim başka yerde gerçekleşebiliyor. Günümüzde üretim değer zinciri oldukça kompleks, birbiri ile ileri düzeyde etkileşim içerisinde ve hızla değişkenlik gösteriyor. Politika üretenler bir yandan daha fazla istihdam ve ülkedeki insanlar için daha fazla yaşam standardını artırmayı talep ederken, diğer yandan üretim liderleri de her geçen gün dünyadaki yetkin ve kabiliyetli insan gücü, kaynak ve tüketicilere ulaşmak için yarışmaktalar. I Phone, nihai ürünün nerede üretildiği ve ihraç edildiği ile katma değerin nerede oluştuğu ve yaratıldığına çok güzel bir örnek teşkil ediyor. I Phone Çin'de Tayvanlı lisanslı üretici olan Foxconn tarafından montajı yapılan ve Amerika'ya ihraç edilen bir ürün. Brüt ihracat değerine bakarsak Çin bu ürünü 194.4 USD fabrika giriş fiyatı ile satıyor görünüyor ve Amerika ile her bir I Phone için 169 USD ticaret açığı oluşuyor. Amerika Çin'e 24,6 USD'lik komponent yolluyor. Çin'de bunun montajı için 6.54 USD'lık bir bedel / değer oluşuyor. Ama katma değer analizine bakınca en fazla katma değer 80,05 USD olarak I Phone içindeki en pahalı iki komponent olan hafıza kartını ve gösterge panellerini üreten Kore'de oluşuyor. Çin'de ise sadece 6,54 USD'lik bir katma değer oluşuyor. Amerika'nın bu durumda en büyük ticaret açığı Çin ile değil, dolaylı ihracat nedeni ile Kore ile oluşuyor. Gerisi ise 16 USD ile Almanya, 3.25 USD ile Fransa, 1 USD ile Japonya ve 62 USD ile dünyanın geri kalan ülkelerinden yapılan ithalat ile bu ülkelerle oluşuyor. Bu örnek, kompleks değer zincirinin işleyişine ve katma değerin nerede oluştuğuna dair çok çarpıcı bir örnek olmakla birlikte aynı zamanda dünyanın önde gelen teknoloji üreticilerinin, gelişmekte olan ülkelere olan bağımlılıklarına da global tedarik zinciri modeli üzerinden güzel bir örnek teşkil ediyor. Bizim sanayimizin üçüncü sorunu şu ki, sanayi şirketlerimizin mali yapıları bozuluyor.

O mali yapılar nasıl bozuluyor?

Ülke sanayi için önemli bir veri olan 500 büyük sanayi kuruluşunun borçlarının aktiflerine oranı 2004 yılında yüzde 45.5 iken bu oran 2013'te yüzde 57 ile tüm zamanların en üst düzeyine çıktı. Aynı dönemde öz kaynakların aktiflere oranı yüzde 54.5'ten yüzde 43'e indi. Yani sanayici, giderek daha fazla oranda borçla iş yapmaya, daha düşük karla çalışmaya başladı. Türkiye'nin 500 büyük şirketinin toplam karı bugünkü kurla 9 Milyar Dolar iken Apple'ın sadece bir çeyrek karı 18 Milyar Dolar ise durup düşünme vakti geçmiş, hareket zamanı çoktan gelmiştir. Vasatlık tuzağından bir an önce çıkmamız şart.

Peki bu bahsettiğiniz atılımlar, ne şekilde olacak?

Hiç kimsenin elinde sihirli değnek yok. Dünyada yapısal dönüşümünü birkaç yılda tamamlamış bir ülke de yok. Hızlı ve kararlı adımlar atabilirsek, Cumhuriyet'in 100. Yılından itibaren gerçek anlamda bir ekonomi gücü olmayı başarabiliriz. Gelişmekte olan tüm ülkeler gibi Türkiye de ekonominin büyümesi ve güçlenmesi için katma değeri yüksek mal ve hizmet üreten, kendini yenileyen küresel markalar yaratma ve sürdürülebilir bir şekilde bu markaları çoğaltma ihtiyacında. Bunun için dünya katma değer zincirine katılma, global tedarik zincirine dahil olma yolunda akılcı ticaret ve sanayi politikaları oluşturmak çok kritik. Gelişmiş ile azgelişmiş farkını yakın bir zamana kadar teknoloji kullanma düzeyi belirlerken artık bu farkı teknolojiye yön verme ve katkı koyma yetkinliği, yani inovasyon becerisi belirliyor. Bugün dünyada teknolojiyi, inovasyon değerine sahip ürünleri geliştiren ve bu yöndeki tüm insan gücünü ve entelektüel birikimi denet-

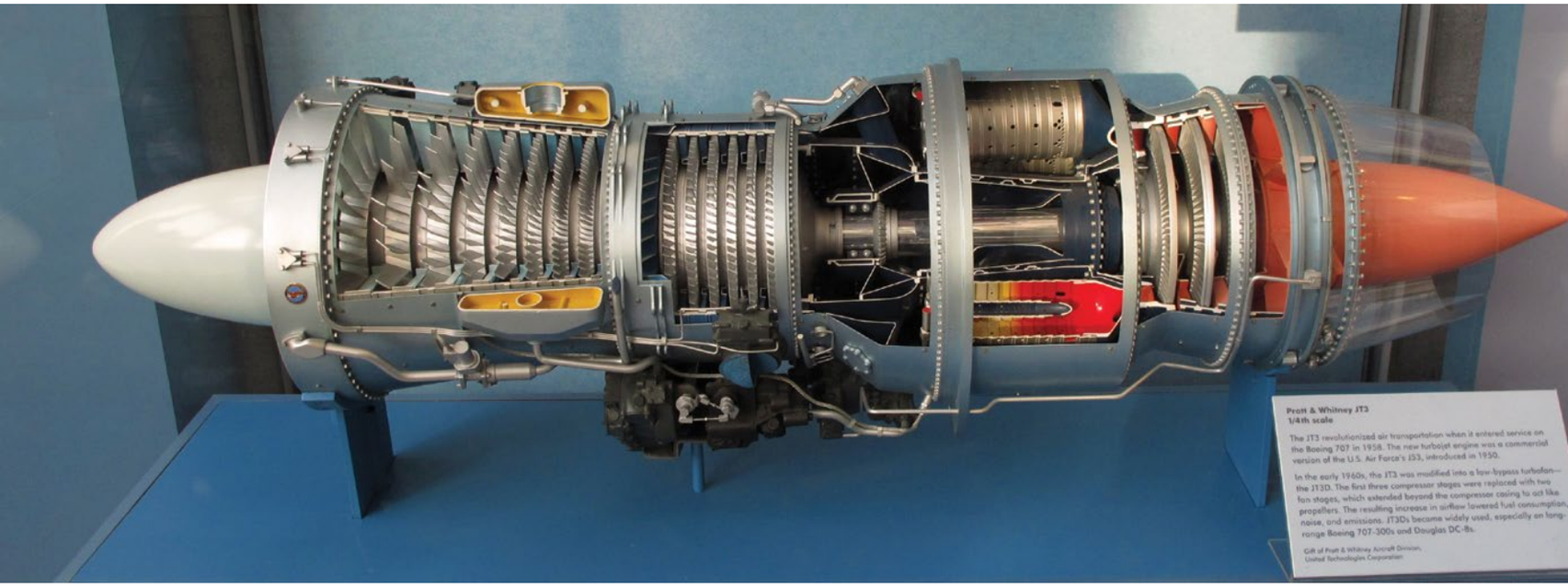

leyenlerin yer aldığı birinci lig ile sahip olmadığı her teknoloji için giderek daha fazla emek harcayanların oluşturduğu ve giderek kalabalıklaşan bir ikinci ligden söz etmek olası. Bu ikinci ligi, vasatlık ya da orta gelir tuzağına düşmüşler ligi olarak adlandırmak mümkün. Ürettiğimiz kadar ve global sisteme entegre olabildiğimiz kadar ağırlığımızın olacağı bir dünya düzeninde, katma değeri yüksek üretim gücümüzün en büyük açılımımız ya da olası kırılma noktamız olacağı kesin. Bugün Türkiye ile kıyaslanan Güney Kore'de AR-GE harcamalarının milli gelire oranı yüzde 3.36 düzeyinde bulunuyor. Dünyanın en çok AR-GE harcaması yapan 1.500 şirketinin 35'i Güney Kore orijinli. Kore, 1960'lardan 1970'lerin sonuna kadar taklit eden, 1980'lerde transformasyona geçen ve 1990'lardan itibaren inovasyon üreten bir sanayi ülkesi. Bugün artık Kore'nin geçmişte yaptığını yaparak aynı başarıyı elde etmek mümkün değil. Bizim, yeni bir yol, yeni bir çıkış bulmamız şart görünüyor. Oysa biz ülke olarak AR-GE harcamamızın milli gelire oranını ancak 2023'te yüzde 3'e yükseltmeyi hedefliyoruz. Bırakın durmayı, yerinde sayanın bile kısa sürede elendiği bir dünyada yaşıyoruz. Bu nedenle yavaşlama lüksümüz yok.

Acil bir inovasyon programına ihtiyacımız var öyleyse…

Ülkemizde bir an evvel ulusal inovasyon programı başlatmayı, AR-GE harcamalarını çok radikal bir şekilde üçe katlamayı, uluslararası rekabet gücünün artırılması için insan kaynağı, kurumsal ve fiziksel altyapı ve yönetişim gibi rekabetin tüm bileşenlerinde önemli ölçüde iyileşme kaydetmeyi, yapısal reformları gerçekleştirerek yatırım iklimini iyileştirilmeyi, fikri mülkiyet haklarını güçlendirmeyi, yenilikçi büyümenin merkezine imalat sanayini oturtmayı, KOBİ'lere yenilikçiliği aşılamayı, genç nesilden bir inovasyon sınıfı yaratmayı başarabilmeliyiz. Tabii sürdürülebilir inovatif büyüme için devrimci bir nesle ihtiyacı var.

O nesil nasıl yetişecek?

Bunun için ben üniversite-sanayi işbirliğini tam anlamıyla işler hale getirmemiz gerektiğine inanıyorum. Önerim, üniversitelerimizin Almanya örneğindeki gibi iki kategoriye ayrılması. Biri sadece "Teknik Üniversite" kapsamında bilimi geliştiren, uluslararası yayınlar yapan üniversiteler olmalı. Diğer kategori ise Almanya'da Hochschule denen ve sanayinin katma değerli ürün ve hizmetler üretebilmesi için gereken teknolojik ihtiyaçları ve know-how'ı üreten üniversiteler gibi yapılanmalı. Bu üniversiteler sanayimizin ihtiyaçlarına uygun müfredatla eğitim verirken, aynı zamanda haftanın belli günlerinde işyerlerinde mesaiyi öngören bir çift eğitim sunmalı. Bu konudaki bir diğer sorun da Yüksek Meslek Okullarından çıkan ve sanayimizin belkemiğini teşkil etmesini beklediğimiz teknik elemanlarımıza maalesef hala "ara eleman" muamelesi yapmamız. Bu tanım altında eğitim alan gençlerimiz ya dikey geçiş sınavları ile mühendis olmaya çalışıp zaman kaybediyorlar ya da açık öğretimde branşları dışında sadece diploma sahibi olma yoluna gidiyorlar. Bu, genç nüfusuna sanayide çok ihtiyaç duyan ülkemiz için büyük kayıp. Böyle giderse özellikle yüksek katma değerli sanayiler dışarıdan nitelikli ve ucuz teknik eleman ithal etmeye başlayacak.

Peki İzmir bu çarkın neresinde?

İzmir, müteşebbis ruhun en ileri seviyede olduğu kentlerden biri. İZKA'nın isabetle belirlediği gibi İzmir'e "öncülerin şehri" demeniz gayet isabetli. Ancak üst üste iki kez aday olunan ancak alınamayan EXPO'lar, Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nın Borsa İstanbul'la evlendirilip İstanbul'a taşınması, başta altyapı olmak üzere yatırımların ağır ilerlemesi gibi nedenlerin İzmir'in motivasyonunu epey bir süre aşağı çektiği aşikar. Çok uzun bir dönem Akdeniz'in en etkin ticaret merkezlerinden biri olmuş İzmir, kendisine yeni bir çıkış, yeni bir kaldıraç arıyor. Mevcut haliyle İzmir'de sanayi de, tarım da, turizm de, hizmet sektörü de var. Oda ve borsa başkanlarınızın sıkça dile getirdiği gibi, İzmir'de her şeyden biraz var ama hiçbir şeyden tam yok. Bu rezervle bile ben İzmir'in, yakın geleceğin en hızlı gelişecek kentlerinden biri olduğuna inanıyorum. Çünkü bu şehir, 8 kentten oluşan hinterlandıyla işlenmeyi bekleyen elmas gibi Avrupa'ya uzanıyor.

Katma değerden bahsediyorsunuz sık sık, bu başta İzmir olmak üzere Ege'de nasıl devreye sokulabilir?

Ege Bölgesi tarım için çok zengin imkanlara sahip. Ancak tarım yapmak, sadece incir ve zeytini işleyip yurt dışına yollamak olarak görülmemeli. Zeytinin ihracat

kilo değeri ortalama 2 Amerikan Doları, zeytinyağımızın ihracat kilo değeri ortalama 7,5 Amerikan doları iken, zeytinin teknoloji ile birleşmiş atık suyundan elde edilen antioksidanların gramı binlerce dolar ediyor. Tarımda aklı ve teknolojiyi kullanarak daha yüksek teknolojili ürünlere yönelmemiz gerekiyor. Bu sadece zeytinyağımızın kutusunu değiştirmek ve pazarlama ile olmuyor. Bu alanda ileri teknoloji kullanan tarımı değerlendirmek ve hedeflemek gerekiyor.

Turizmde de çok artılarımız var. Ege'deki termal turizmimiz dünyaca tanınmış halde. Ancak turizm sadece doğanın imkanlarını sunmak ile olmaz. Sağlık turizmi, bu bölgenin temel hedeflerinden biri olmalı. EXPO adaylığı sürecinde "Herkes için sağlık" temasıyla yaşadığınız deneyimi, kentin sağlık turizminde derinleşmesi için kullanmalısınız. Bu noktada Ege ve 9 Eylül Üniversitelerinin sağlık ve yaşam bilimleri çalışmalarının takdire şayan olduğunu söylemeliyim. Son dönemde kan kaybetse de kurvaziyer turizmin Ege için hayati önemde olduğunu düşünüyorum. Ege'de güçlü bir tekstil sektörü var. Ancak geleneksel tekstil ürünlerimizin global rekabet karşısında markalaşma yanında çok da koruması kalmamıştır. Diğer yandan geleneksel tekstilimizin teknolojik gelişmeler ve gereksinimler doğrultusunda yeniden yapılanması ve yüksek katma değerli ürünlere yönelmesi bir zarurettir. Bunun bir güzel örneğini Denizli'de geleneksel ürünlerden savunma ve havacılıkta kullanılan karbon kompozitler üretimine geçen üreticimizi örnek olarak gösterebiliriz. Bu çalışma ile rekabetten kurtulmuş ve katma değeri çok yüksek bir sanayide yer alma fırsatı yaratılmıştır. Diğer yandan İzmir Kalkınma Ajansı'nın finansal desteği ve Dokuz Eylül Üniversitesi ortaklığında 2014 yılı sonunda proje sözleşmesi imzalanan "Teknik Tekstiller Araştırma ve Uygulama Merkezi"nin, İzmir ve Ege Bölgemizde tekstil sektörünün daha yüksek katma değerli bir sektöre dönüşmesine destek olacağına inanmaktayım.

Seramik üreticiliğinden uçak motorları üreticiliğine uzanan bir yolu var Kale'nin. Bu bir başarı hikayesi aslında ve çok önemli bir örnek. Bu yolu biraz anlatabilir misiniz?

Temsil ettiğim Kale Grubu, zaman içinde kendini büyüterek topraktan gökyüzüne tırmanan bir girişim hikayesidir. Kale Grubu olarak biz, sanayiye inanmış bir topluluğuz.

Bundan 58 yıl önce Çan'da seramik üretimiyle başlayan sanayi yolculuğumuz bugün her biri kendi alanında lider 17 şirketle devam ediyor. Her alanda inovasyon kovalıyoruz.

Geleneksel üretim dalımız olan seramik, bundan 57 yıl önce toprağı işleyerek nihai ürün elde ettiğimiz emek yoğun bir sektördü. Zaman içinde yenilikçi üretim hamleleriyle bugün katma değeri yüksek Sinterflex gibi seramik sektörünün zirve mertebesi sayılan esnek, dirençli ve büyük karoları üretir hale geldik. Kendi alanında dünyada ilk olan Sinterflex bugün, Marmaray'dan Güney Kore metrosuna kadar pek çok önemli projenin duvarlarını süslüyor.

Kalesinterflex üretimi için seramik karoya göre metrekarede ortalama yüzde 66 daha az hammadde kullanılıyor; yüzde 73 oranında daha az doğalgaz, yüzde 76 oranında daha az enerji ve yüzde 84 daha az su tüketiliyor. Bu bize ulusal ve uluslararası rekabette önemli bir avantaj sağlıyor.

Zaman içinde girdiğimiz banyo ürünlerinden inşaat kimyasallarına kadar tüm üretim alanlarımızda yenilikçilik peşinde olduk. 2.7 litre suyla dünyanın en az su harcayan klozetleri, karo üzerindeki desenlerde yüzde 100 ayrışabilen biodegradable malzemeler, sessiz parkeler gibi pek çok yenilik, bu süreçte bizim AR-GE departmanlarımızdan çıktı.

Bugün Avrupa'nın 3'üncü, dünyanın 12'nci, Türkiye'nin en büyük seramik karo üreticisi konumundayız. Kale Seramik olarak dünya seramik ticaretinin yüzde 2'sini tek başımıza gerçekleştiriyoruz. Bu standardın sürdürülebilirliğinde, yenilikçi yaklaşımların önemi çok büyük. 1980'lerin sonunda, grubumuz için çok önemli yeni bir kanal açıldı.

Kale Kalıp şirketimizle Stinger füzeleri için üretim yapmaya başlayarak savunma ve havacılık sanayine adım attık. Bu sektör çok önemli; çünkü internet başta olmak üzere pek çok radikal inovasyon, savunma sanayi çıkışlı.

Bugün dünyanın ilk 10 ekonomisi arasında savunma ve havacılık sanayinde yetkinleşmeyen tek bir ülke yok. Bu anlamda attığınız adım çok önemli…

Biz savunma ve havacılık sanayinde dünyanın en büyük üreticilerinin proje ortağı olarak büyük deneyim kazandık. Savunma sanayi şirketlerimiz çok önemli yenilikçi projelere imza attı. Bu projelere örnek olarak; Türkiye'nin ilk milli piyade tüfeğini, ilk taktik insansız hava aracını, SOM füzesi için geliştirdiğimiz ilk turbo jet motorunu, proje aşamasındaki ilk modern makineli tüfeğimizi sayabilirim. Tüm bu ürünler bugünlerde İstanbul'da başlayan IDEF Fuarı'nda sergileniyor. Savunma ve havacılık sanayinde çok önemli bir aşama olarak Amerikalı Pratt&Whitney ile yüzde 51-49 ortaklıkla geçen Haziran ayında İzmir ESBAŞ'ta bir 4. Nesil sanayi yatırımına imza attık. Bu tesiste, geleceğin savaş uçağı olarak nitelendirilen F35 uçağının motor parçalarını üretiyoruz. Bu arada sivil uçak motorları parçaları üretiminde de söz sahibi olma yolunda ilerliyoruz. Bu yatırım için İzmir'i seçmemizin sebebi ESBAŞ'ın sağladığı cazip şartlar ve kentin lojistik avantajı. Bu tesise yaklaşık 80 milyon dolarlık yatırım yaptık. Şu anda 157 çalışanımız bulunuyor. Fabrikamız, kısmetse, 4-5 yıl içerisinde 750 iyi yetişmiş uzmanın çalıştığı ve sürdürülebilirlik esası üzerine kurulu bir tesis olarak yapılandırıldı. Biz bu yatırımın, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu sanayi dönüşümüne örnek olacak işlerden biri olduğuna inanıyoruz. Bu fabrikada üretilen parçaların kilogram ihracat fiyatı ortalama 177 dolar. Bu rakam, Türkiye'nin 1.68 dolar olan kilogram başına ihracat fiyatı ortalamasının neredeyse 107 katı. Kale Pratt&Whitney fabrikasını kurarken karşılaştığımız en önemli sorun, ne yazık ki yetişmiş insan kaynağı bulmak oldu. Bu nedenle, İzmir'de havacılık ve savunma sanayimizin gelişmesine öncülük etmek ve bu alanda ihtiyaç duyulan teknik uzmanların yetişmesine ve havacılık alanında eko sistemin oluşmasına ışık tutmak amacı ile kurulan Türkiye'nin ilk "Havacılık ve Uzay Kümelenmesi Derneği" faaliyetlerine destek veriyoruz ve bu desteği çok önemsiyoruz.

STONE

Designed by Ece - Oğuz Yalım

Dinlenme alanlarından, akıllı interaktif toplantılara kadar farklı çözümlere ulaşmak...

STONE, bunun için tasarlandı.

nurus links®

Nurus ürünlerinde bulunan **Nurus Links®** sayesinde, elektronik cihazlarınızı mobilyanız ile eşleştirebilir, cihazınızdan bilgi aktarabilir, hızlı bir şekilde şarj edebilir ya da dilerseniz multi-medya özellikleriyle işinizi rahatlıkla çözmenin konforunu yaşayabilirsiniz.

nurus.com

İstanbul/Ankara/Antalya/Bursa/Eskişehir/Gaziantep/İzmir/Kayseri/Kocaeli/Kartal

Nurus İzmir: Şehitler Caddesi No:98 Umurbey Mah. 35230 Alsancak | İzmir | Türkiye

T. +90 232 463 99 08 | F. +90 232 463 98 29 | E. izmir@nurus.com.tr

nurus

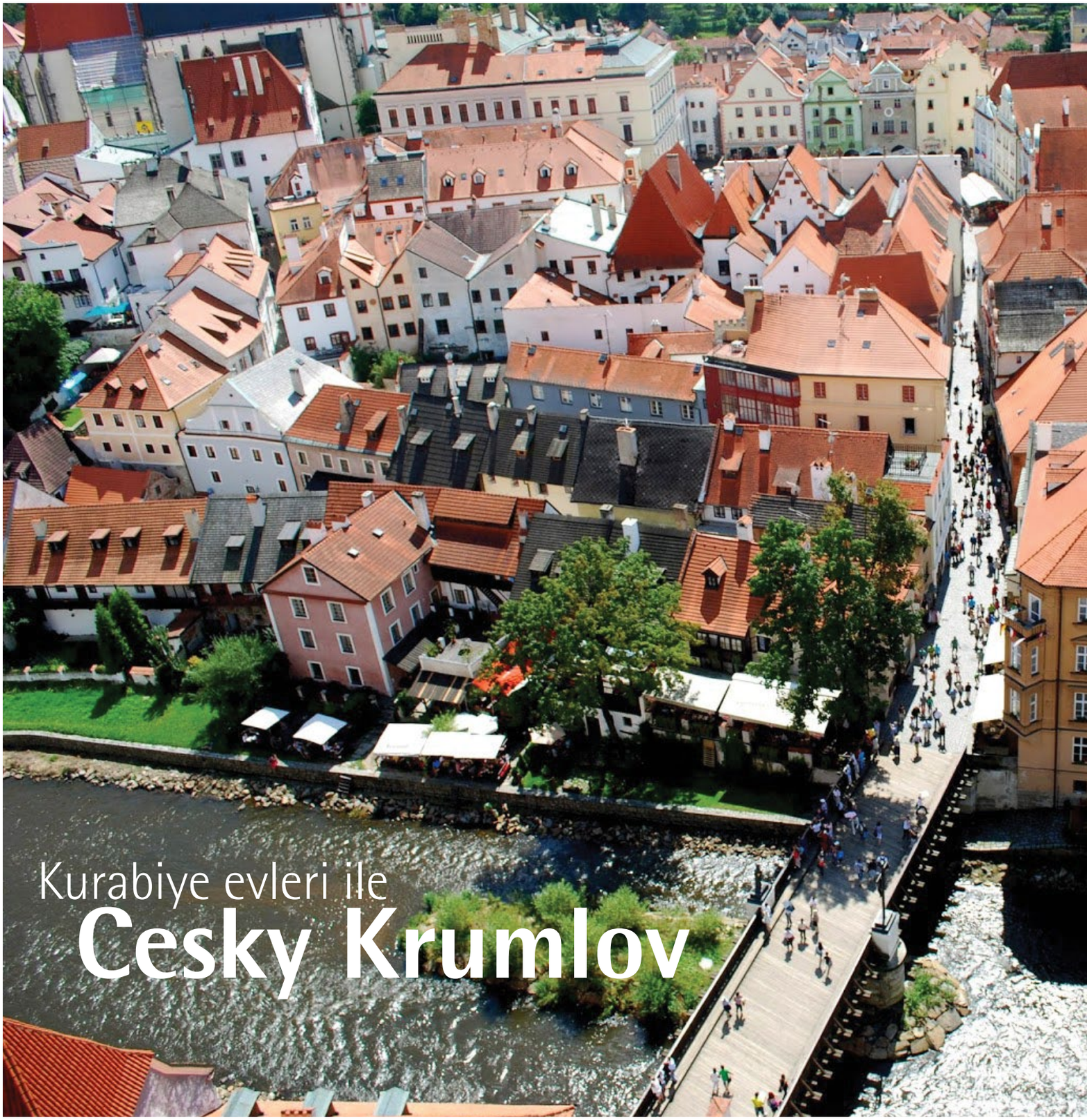

Kurabiye evleri ile Cesky Krumlov

■ **İ. Hakkı Kesirli**

Küçük yerleri sever misiniz? Hani sağa 5 adım, sola 5 adım gidersiniz biter cinsinden. “Bütün canlıların küçüğü güzeldir” derler ya, benim için de bütün kentlerin küçüğü güzeldir. Tatil dediğiniz de küçük yerlerde daha güzel geçer. Gelin karşılaştıralım. Tatil dediğiniz, oradan oraya koşuşturmayla geçen, daha çok yer göreyim diye telaş içinde geçen günler midir? Yoksa, sokaklarını kolay hatırlayacağınız, esnafıyla birkaç kez karşılaşıp dostluklar kurabileceğiniz, sevdiğiniz bir restorana ikinci kez gidebildiğiniz küçük bir kasabada geçen mi?

Bu yazıda sizi günübirlik turlarla gidilen, çan kulesinden bakıldığında kurabiye evleri olan masalsı bir kasabaya Cesky Krumlov’a götüreceğiz. Bohemya’nın UNESCO Dünya Mirası Listesinde olan

Bohemya'da Prag'daki Karl'ın Şatosundan sonra büyüklük olarak ikinci sayılan Kale, büyük iki kaya parçası üzerine kurulmuş, binaları ise kemerli köprüler ile birbirine bağlanmış.

bu şirin kasabası, turizm şirketlerinin Prag seyahati sırasında sunduğu günübirlik turların gözdelerinden…

Prag'tan 2,5 saatlik bir yolculukla ulaşılan Cesky Krumlov'da en az 3 gün sürecek bir tatil için önce kalacak bir pansiyon bulalım. U Brany, Bile Pani, The Old Inn ilk sayabildiğimiz üçlü... Pek çok pansiyon ve küçük otel var ama kolay yer bulabileceğinizi sanmayın. Kalacağınız yeri birkaç hafta önceden ayarlamanız önemle tavsiye olunur.

Vltava nehrinin kocaman bir kıvrımı üzerine kurulmuş olan kasabanın ismi Almanca "çarpık çayır" anlamındaki "Krumma Aue"dan geliyor. 1992 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesine dahil olan Cesky Krumlov'u Kalesi ya da Şatosu ve Merkez olarak ikiye ayırmak mümkün.

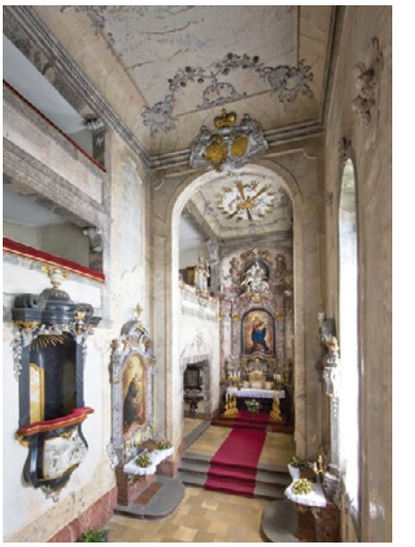

Büyük iki kaya parçası üzerine kurulmuş Kalenin binaları kemerli köprüler ile birbirine bağlanmış. Bohemya'da Prag'daki Karl'ın Şatosundan sonra büyüklük olarak ikinci sayılan kaleyi bir rehber ile gezmeniz gerek. Kalenin Müzesi Nisan ve Ekim ayları arasında turizmin yoğun olduğu sezonda ziyarete açık. Sezon dışında ise Kale'nin bahçesini gezebiliyorsunuz. Bohemya'nın köklü ailelerinden birisi olan Schwarzenberg'lere ait olan Cesky Krumlov Kalesi olağanüstü süslemeleri ile öne çıkıyor. Rehber eşliğinde yaptığınız ilk gezi sonrasında buraya bir kez daha gelin ve Schwarzenberg Ailesi'nin yaşamından izlere tanık olun.

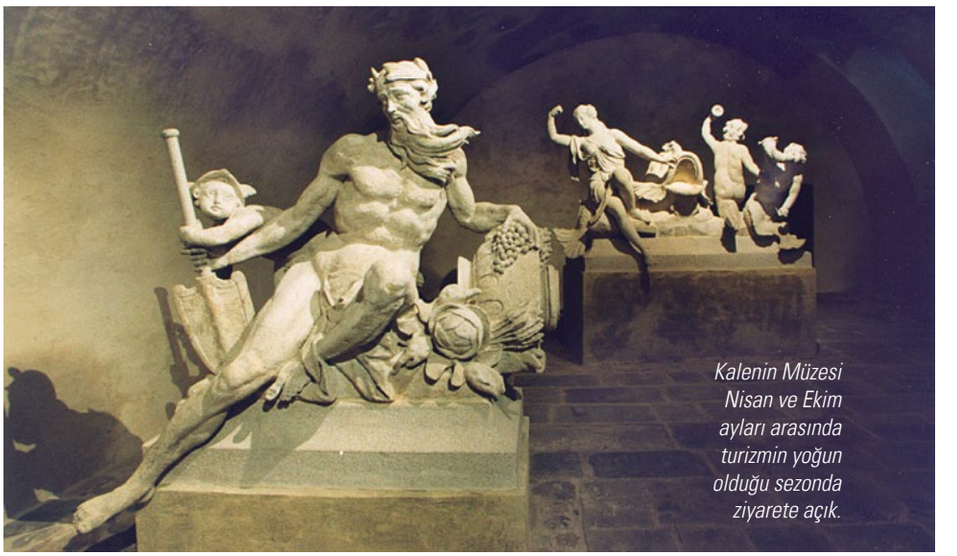

Kalenin Müzesi Nisan ve Ekim ayları arasında turizmin yoğun olduğu sezonda ziyarete açık.

Schwarzenberg'lerin Türk düşmanlığı günümüzde AB platformunda üyeliğimize karşı çıkmalarıyla sürerken başlangıcı ise Osmanlılara karşı kazandıkları bir zaferle anılıyor. 1594 yılında Avusturya Eflak seferi sırasında Osmanlılarca ele geçirilen Raab Kalesi 4 yıl sonra 1598'de Schwarzenberg Ailesi tarafından geri alınmış. Osmanlılara karşı kazanılan bu küçük zafer bile Avrupa'da Ailenin kahraman ilan edilmesine yetmiş.

Bu masal diyarının Kaleden görüntüsü muhteşem... Vltava nehrinin oluşturduğu o büyük menderes üzerindeki köprülerle birbirine bağlanan bu küçücük kasabanın sokaklarında gezerken birkaç yüzyıl geriye gittiğiniz hissine kapılıyorsunuz. Ortaçağın masal kahramanları sanki bir sokağın köşesinden önünüze çıkıverecek gibi bir his bu. İçinizden tamam şimdi bir beyaz atlı prens, belinden sıkı sıkıya sarıldığı bir prensesle birlikte çıkıverecek önüme düşüncesine de kapılabilirsiniz.

Kasabada görülmesi gereken pek çok müze bulunuyor, dar sokaklarındaki hediyelik eşya ve sanat atölyeleri de görsel şölen yaratıyor.

Egon Schiele Sanat Merkezi, sanatla ilginiz ölçüsünde zamanınızı alacak. Çok ilgili iseniz önemli sergilerin yer aldığı bu merkezde bir gün bile geçirebilirsiniz. Kara kalem ve suluboya kullanarak aykırı portreler çizen Egon Schiele, eski zamanlarda hüzünlü ve yer yer erotik resimleri nedeniyle pek sevilen bir sanatçı olmasa da bugün turizm ile geçinen Cesky Krumlov'da turistlerin çok ilgisini çeken Sanat Merkezi ile el üstünde tutuluyor.

Kasabada Seidel Fotoğraf Atölyesi Müzesi, Fotoğraf Evi, ortaçağda kullanılmış çeşitli işkence aletlerinin sergilendiği İşkence Müzesi, Mumya müzesi görülmesi gereken yerlerden… "Ben iyi fotoğraf çekerim" diyorsanız Cesky Krumlov size bir sergi açmaya yetecek kadar güzellikler sunuyor. Tabii ki doğru ışığı yakalamanız için burada birkaç gün ve daha fazlası gerekebilir.

Kasabanın dar sokaklarındaki bir başka görsel şölen hediyelik eşya dükkanları ve küçük sanat galerileri… Birbirinin aynı olmayan bu şirin dükkanların hepsine girip teker teker keşfetmek istiyor insan… Yorulduğunuzda da Vltava Nehri kıyısında bir şarap evine oturup nehrin çağıltı seslerine dalarak şarabınızı yudumlayabilirsiniz…

Cesky Krumlov'a girişler ve geçişler için kapılar yapılmış. Budějovická, Latránská, Mostecká, Radniční, Kájovská, Horní ve Široká kapıları bulundukları alanlara görsel güzellikler katıyor.

Kasabada bütün yollar Svornosti Meydanına çıkıyor. Meydandaki Belediye Binası ve St. Vitus Kilisesi öne çıkan yapılardan…

Nerelerde yiyelim

Le Jardin, kasabanın en iyi hatta gurme restoranları arasında gösteriliyor. Burada bir kutlama ve keyif yemeğine değer.

Çeklerin ünlü biraları Vltava nehri kıyısında sıralanmış bira bahçelerinde sizi bekliyor. Sosis, peynirli kızarmış patates bir öğle yemeğini şölene çevirmeye yetiyor.

Trdelnik, Bohemya'nın geleneksel bir hamur tatlısı, kasabada pek çok yerde küçük dükkanlarda yapılıyor. Mutlaka tatmanız gerek. Ballısı ve fındık parçaları ile kaplı olanı özellikle tavsiye olunur. Bir de bu tatlıyı mutlaka sıcak denemelisiniz. Soğudukça tadı kaçıyor. Kış aylarında sıcak şarap ile sunulan Trdelnik yaz aylarında ise hafif soğutulmuş beyaz şarapla iyi gidiyor.

Egon Schiele Café, sanat merkezine gittiğinizde mutlaka uğramanız gereken mekanlardan biri… Kafe özel sunumları ile dikkat çekiyor.

Apotheka Cafe Bar, kalenin çok yakınındaki bu küçük kafe barda iyi müzik ve iyi içki ile keyifli bir gece geçirilebilir, tabii ki koyu bir sohbet eşliğinde…

Restoran Bohemia, biralar mükemmel, yemekler de öyle iyi bir öğle yemeği için ideal.

Cesky Krumlov'da çoğunlukla servisi iyi olan samimi, sıcak kafe restoranlar var. Şarap evleri ve bira bahçeleri de diğer mekanlar. Fiyatlar genellikle uygun…

Vltava'da kano keşifleri

Tatilinize biraz heyecan katmak isterseniz Vltava Nehri üzerindeki kano turlarına katılabilirsiniz. Belki sizin için bir ilk olacak ama tatil bu hep yeme içme ile geçecek değil ya, Cesky Krumlov'da hep aklınızda kalacak bir deneyim yaşamanızı öneriyoruz. Uzunluklarına göre birkaç kano rotası var. Kano olmaz ise size rafting botunda gezi tadında bir rota da önerebilirler. Kabul edin, eğleneceksiniz…

Festivaller

Cesky Krumlov Uluslararası Müzik Festivali bu yıl 17 Temmuz - 15 Ağustos arasında yapılıyor. Festivale sizin de tahmin ettiğiniz gibi Kale ev sahipliği yapıyor.

Filmlerde pek çok kez gördüğünüz şövalye karşılaşmalarını Cesky Krumlov'da 19-21 Haziran tarihlerinde

düzenlenecek ve 3 gün sürecek olan "Five-Petalled Rose" kutlamalarında izleyebilirsiniz.

Barok Sanat Festivali ise 18-20 Eylül tarihlerinde düzenleniyor. Şehrin en uzun süreli festivali ise her yıl yaz başlarında düzenlenen Oda Müziği festivali. Bu yıl 26 Haziran - 5 Temmuz tarihleri arasında gerçekleşecek.

Size iyi yolculuklar… Gezin, eğlenin…

Geleceğe **toz kondurmuyoruz!**

Medeniyetin yapı taşı çimentoyu
tam 65 yıldır üretiyor,
insanlık için daha kaliteli yaşam alanlarına
imza atıyoruz.
Daima yarını düşünüyor,
daha güzel bir dünyaya yatırım yapıyoruz.

Geleceğimize toz kondurmuyoruz.

• çimentaş izmir • çimentaş trakya
• çimentaş kars • çimentaş elazığ
• çimbeton • süreko • recydia
• hereko • ilion • çimentaş eğitim
ve sağlık vakfı

çimentaşgroup
CEMENTIR HOLDING

Kemalpaşa Cad. No.4 35070 Işıkkent - İZMİR
Tel. 0 232 472 10 50 • Faks. 0 232 472 10 55
www.cimentas.com

Şehir otelciliğinde İzmir

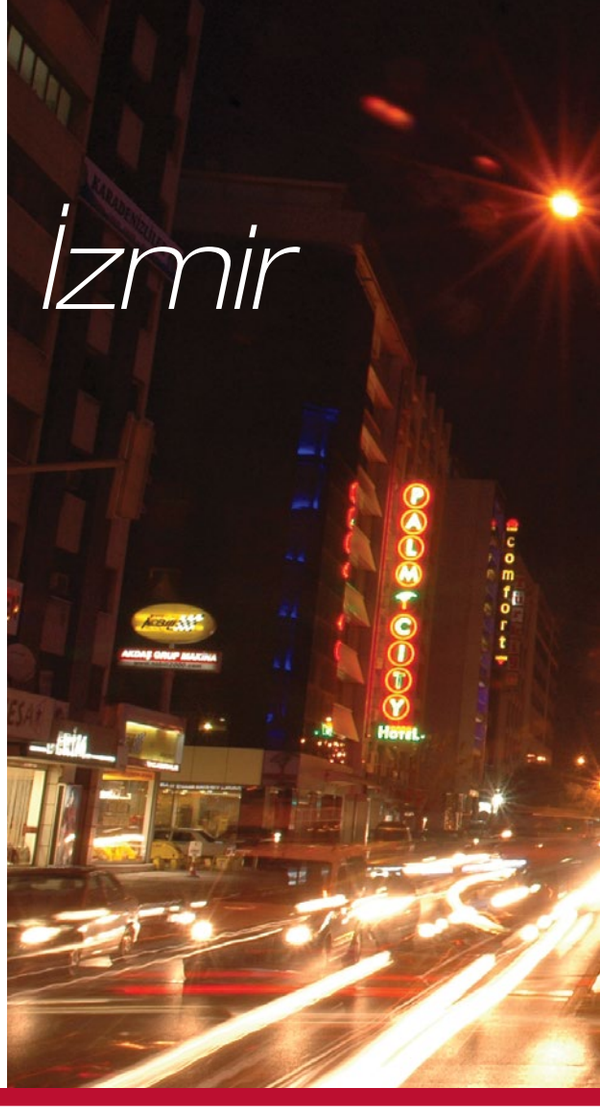

Yaşar Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği
Bölüm Başkanı
Doç. Dr. Gökçe Özdemir

■ Deniz Çaba

İzmir'de şehir otelleri son yıllarda büyük bir artış gösterdi. Bu gelişmeyi bir artı değer olarak düşünmek gerek. Peki, şehir oteli dediğimizde ne anlıyoruz? Şehir oteli denilince daha başka bir kavram çıkıyor karşımıza. Daha "iş" temalı ve daha "sistem" odaklı. Yaşar Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanı Doç. Dr. Gökçe Özdemir şöyle bir tanım sunuyor bize: "Şehir Oteli, daha çok iş seyahatinde olan turistlerin ihtiyaçlarına yönelik olarak tasarlanmış, toplantı ve konferans salonları ile banket salonları bulunan merkezi konumdaki otellerdir."

"Daha çok ulusal ve uluslararası marka gelecek"

İzmir özellikle son yıllarda otel sayısında belli bir noktaya geldi. İzmir'i önemli bir destinasyon olarak gören yatırımcılar, özellikle farklı yıldız statüsüne sahip uluslararası zincir otellerin isim haklarını alarak veya yönetim anlaşmaları yaparak İzmir turizm pazarına girdiler. Doç. Dr. Gökçe Özdemir, yatırımcı sayısının artması ile birlikte İzmir'in büyük kapsamlı fuar ve kongrelere daha rahat ev sahipliği yapılabileceğini söylüyor: "Nitekim, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yatırımı olan Gaziemir'deki İzmir Fuarı'nın açılması ve Kültürpark'ın kongre merkezi haline dönüştürülmesi projesi İzmir'i daha da önemli bir konuma getirecek. Ayrıca İzmir'de sağlık turizminin gelişimi de konaklama ihtiyacını doğuruyor. Şehir otellerine yapılan yatırımlar bu anlamda son derece doğru girişimler olarak dikkati çekiyor. İzmir'in turizm pazarından aldığı pay arttıkça İzmir'e daha çok ulusal ve uluslararası markanın yatırım yapması kaçınılmaz olacak."

> Türkiye'deki uygulamada sorun talep analizi yapılmadan arz yatırımlarının yapılması

"Yerel otel işletmeleri uluslararası zincir otellerle rekabet edebilmeli"

Özdemir'e göre genelde Türkiye'deki uygulamada sorun, fizibilite çalışmaları kapsamında talep analizi yapılmadan arz yatırımlarının yapılması. Bu durum, otellerin doluluk oranlarının düşük olmasına ve talebi canlandırmak için fiyat düşüşleri yapmaları ile sonuçlanıyor. Özdemir, böyle bir durumun önüne geçebilmek için, turizmle ilgilenen tüm kurum ve kuruluşların İzmir'e yönelik talebi harekete geçirmek adına yeni pazarları hedeflemeleri, turistik ürün çeşitlendirmesine gitmelerini, turizm hizmet kalitesini arttırmaları ve yoğun tanıtım çalışmalarında bulunmaları gerektiğini söylüyor: "Diğer yandan, rekabetin yoğun olması fiyat düzeyinde yaşanan rekabet çatışmalarının olmadığı durumlarda kalite artışını da beraberinde getirir. İzmir için de geçerli olan bu durum, yerel otel işletmelerinin de uluslararası zincir otellerle rekabet edebilmek için fiziksel ve yönetsel olarak yenilikler yapmaları sonucunu doğurur. Böylece genel anlamda turizm sektöründe olumlu değişim ve gelişmeler de beraberinde gelir."

Genç Turizmciler Derneği
İzmir Başkanı

Ozancan Yıldırım

Bir yanda zincir markalar var, öte yanda management işletilen oteller

Genç Turizmciler Derneği İzmir Başkanı Ozancan Yıldırım ise şehir otelciliğini bütüncül bir turizm aksı içinde değerlendiriyor. "İzmir turizmi bütün dinamikleriyle yaşayan bir şehir. Bir tarafta deniz-kum-güneş odaklı turizm varken diğer tarafta çok kuvvetli derecede inanç turizmi ya da sağlık turizmini görüyoruz, tabii ki bütün bu giriş-çıkış verilerine baktığımızda konseptleri farklı olan ve farklı lokasyonlarda bulunan şehir otellerine ihtiyaç var" diyor ve ekliyor: "Şehir otellerimiz yapıları gereği daha çok franchise şekilde ilerliyor. Yatırımcılar otelleri kendi işletip, sadece uluslararası pazarda marka değeri kazanmış bir markanın isim hakkını almayı tercih ediyorlar, diğer bir tarafta da management tarzı işletilen otellerimiz var. Bu otellerimiz bir elin parmaklarından daha az ve merkezden yönetiliyorlar; uluslararası pazarlama tekniklerine çok önem veriyorlar. Ben bu tarz profesyonel management yönetilen otellerin konspet olarak da atmasının şehir turizminin katkısında büyük rolü olacağını düşüyorum."

Profesyonel kümeleme çalışmaları lazım

Peki, İzmir'de şehir otelciliği konusunda taşlar yerine oturdu mu? Bu konuda daha alınacak yol yok mu? Ozancan Yıldırım, bu soruya şöyle yanıt veriyor: "İzmir genel anlamda kimliğini arayan bir şehir; geçen yılı ile bir sonraki yılının değerleri hep şaşırtıcı olan bir yapıya sahip. Şöyle ki bir dönem sağlık turizmi sebepleri ile giriş alan bir şehir, öbür dönem sağlık turizminde son sıralarda ve kurvaziyer seçeneğinde üst sıraya geçmiş. Bu da gösteriyor ki; çok profesyonel kümeleme çalışmaları ile doğru tarzı belirleyerek kentsel markalaşmaya önem vermek gerekiyor. Ancak doğru, ekonomik ve şehir tınılarına uygun bir markalaşma planı istenilen rakamlara ulaşmamızı sağlayacaktır. Otel sayısı hala az olmakla birlikte bazı dönem maalesef ki istenilen doluluk oranları sağlanamıyor. Bu sorun şüphesiz daha fazla yabancı sermayeli yatırımcıların şehrimize davet edilmesi ve havayolu şirketlerinin hub bölge olarak İzmir'i tercih etmeleri ile çözülür. Şehirdeki kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yeterince iyi pazarlanması da şehir turizmine şüphesiz iyi bir ivme kazandırır."

> Dünyanın en çok ziyaret edilen ilk 5 ülkesine girmek için İstanbul'dan sonra muhakkak İzmir gelmeli.

Turizmde AR-GE

2015 senesi itibariyle İzmir, Türkiye'nin en büyük fuar alanına sahip bir şehir haline geldi. Yeni fuar alanı 337.000 metrekare ve İzmir Havalimanı ile aynı büyüklükte. Havalimanı da büyüyerek artık 50 Milyon yolcuyu rahatlıkla kaldırabilecek kapasitede. Tüm bu verilerden hareketle Ozancan Yıldırım şöyle söylüyor: "Geriye sadece tüm bu ürünlerimizi doğru yıllık planlarla ve faaliyet raporları ile programa dökmek kalıyor. İzmir'e sadece 15 tane fuar konsepti yetmez. Dünyada gezici olan ve her yıl başka bir ülkede yapılan fuarlardan muhakkak temas halinde olunmalı. Sadece fuar değil uluslararası seviyede ses getirecek festivaller de organize edilmeli. Bu konuda maalesef İzmir büyük bir noksanlığa sahip. Bugün dünyanın diğer ülkelerine baktığımızda sadece bir karnaval ve festival için o destinasyona milyonlarca kişi gidiyor, yani milyonlarca uçak bileti satılıyor, milyonlarca otel rezervasyonu ve araç kiralama hizmeti satın alınıyor. Özetle paylaşmak isterim ki Türkiye'de turizm anlayışı gün geçtikçe daha ileri ve iyiye gidiyor fakat dünyanın en çok ziyaret edilen ilk 5 ülkesine girmek için sadece İstanbul bizi kurtarmaz. İstanbul'dan sonra muhakkak İzmir gelmeli. İzmir, havalimanı desteği ve yeni uçuşlar, tekrar Expo süreci, ilk kez denenen festival ve konserler, kongre ve fuar konseptlerinin gelişmesi, sağlık turizmi ve inanç turizmi ile hakettiği yere gelecektir. Fakat unutmamalıyız ki tüm bunlar için üniversitelerdeki genç turizmci mezunların ve sivil toplum kuruluşları üyelerinin, odaların ve kalkınma ajansların ve katkısı olan tüm paydaşların doğru bir kümeleme çalışması ile AR-GE çalışmalarına önem vermeleri gerek."

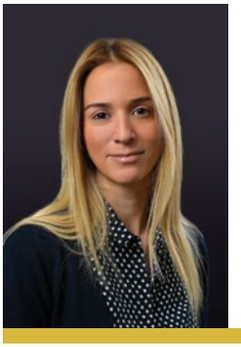

Uzman Psikolog
Ayşe Özgener

En son ne zaman çocukluğuma gittim?

Herkesin içinde bir çocuk yaşar. Kimi zaman zaman bu çocuğun sesine uyar, kimi ise onu susturmayı yeğler. Kimi ise orada olduğunu bile unutmuştur.

Yaşamın her evresinin kendine özgü özellikleri vardır.
Çocukluk dönemi içinde hep daha çok umut barındırdığından içimizdeki çocukla bağı koparmamamız önemlidir. İçimizde yaşayan çocuk ve yetişkin arasında bir etkileşim hep olmalıdır.

Hayatın yoğun temposu, gündelik stresler çocuksu yanımızı gittikçe köreltti. Teknoloji çağında olmamız, her şeyin ileri derecede teknolojik devrimlerle yapıldığı dünyada sokakta oynayan çocuklar azaldı.

Öyle ki çocuklar bile çocukluğunu tam yaşamıyorken yetişkinlerin içindeki çocukla bağ kurması daha da zorlaştı.

Ben küçükken sadece bir iple saatlerce ip atlamaca oynayarak vakit geçirdiğimizi hatırlıyorum. Köşe kapmaca, yakalamaca gibi oyunlar artık pek tercih edilmiyor. Çocuklar ellerinde tabletler, telefonlar, bilgisayar dünyasına hızlı bir dalış yaptı. Oyunlarını daha çok sanal dünyada oynuyorlar.

Tabii bu durum yetişkinler içinde geçerli, birçok kişi sürekli olarak telefonundan oyun oynuyor. Sonra ne oluyor? Gerçekle bağımız kopuyor. Sanal dünyanın çocukları oluyoruz.

Ben çocukken diye başlayan nutuk kokan konuşmaları sevmiyorum, şimdiki çocuklara da yapmıyorum. Tabii ki zamanın gereği teknolojiyi de kullanacaklar sadece değerlerimizi kaybetmekten korkuyorum.
Büyükler de bazen çocukça davranabilir ama bazen buna karşımızdakini utandıran ve ayıplayan bir şekilde tepki veririz.

“Koca adam çocuk gibi eğleniyorsun”. “Kaç yaşında kadın çocuk gibi zıpladı” der geçeriz.
Böyle davrandığımızda karşımızdaki kişinin içindeki çocuğu yaralarız. Böyle davrananlar dikkat etsin bakalım kendi içlerindeki çocuk orada mı, oradaysa kaç zamandır onu susturmuşlar?

Bazen de çocukları bir an önce büyütmek isteriz.
“Hadi ama bak koca çocuk oldun, büyük adam gibi davran” deriz. İçimizde hem çocuk benlik, hem yetişkin benlik hem vardır. Bunun farkına varırsak bize ekilen değerlerle yapılanıp yeni değerler eklemeyi başarabiliriz.

En son ne zaman çocukluğuma gittim? Sanırım Cemal Süreyya’nın;
“Çocuk olsam yeniden..
Bir tek düştüğüm için acısa içim
Ve kalbim; çok koştuğum zaman çarpsa sadece”
şiirini okuduğumda sanırım. Çocuk olmanın en güzel tarafı değil mi? Sorumluluklar az, kaygı daha başlamamış, mutlu olmak için neden daha çok, hayatın adil olmayan şartlarını henüz görmemiş, kendinin barışçıl pembe bir dünyaya geldiğini sanıyor.

Mutlu çocuklar çocukluğunu hatırlamazmış, mutsuz çocukluklar da unutulmazmış. Bu sebeple çocukluk çok özel, çok güzel ve her çocuğun çocukluğunu doyasıya yaşayabileceği bir dünyada yaşamasını diliyorum. Büyüdükçe de çocuk yanımızı koruyup, saklarsak yaşamdan keyif almamız artar ve umudumuzu hep koruruz. Sevgiler.

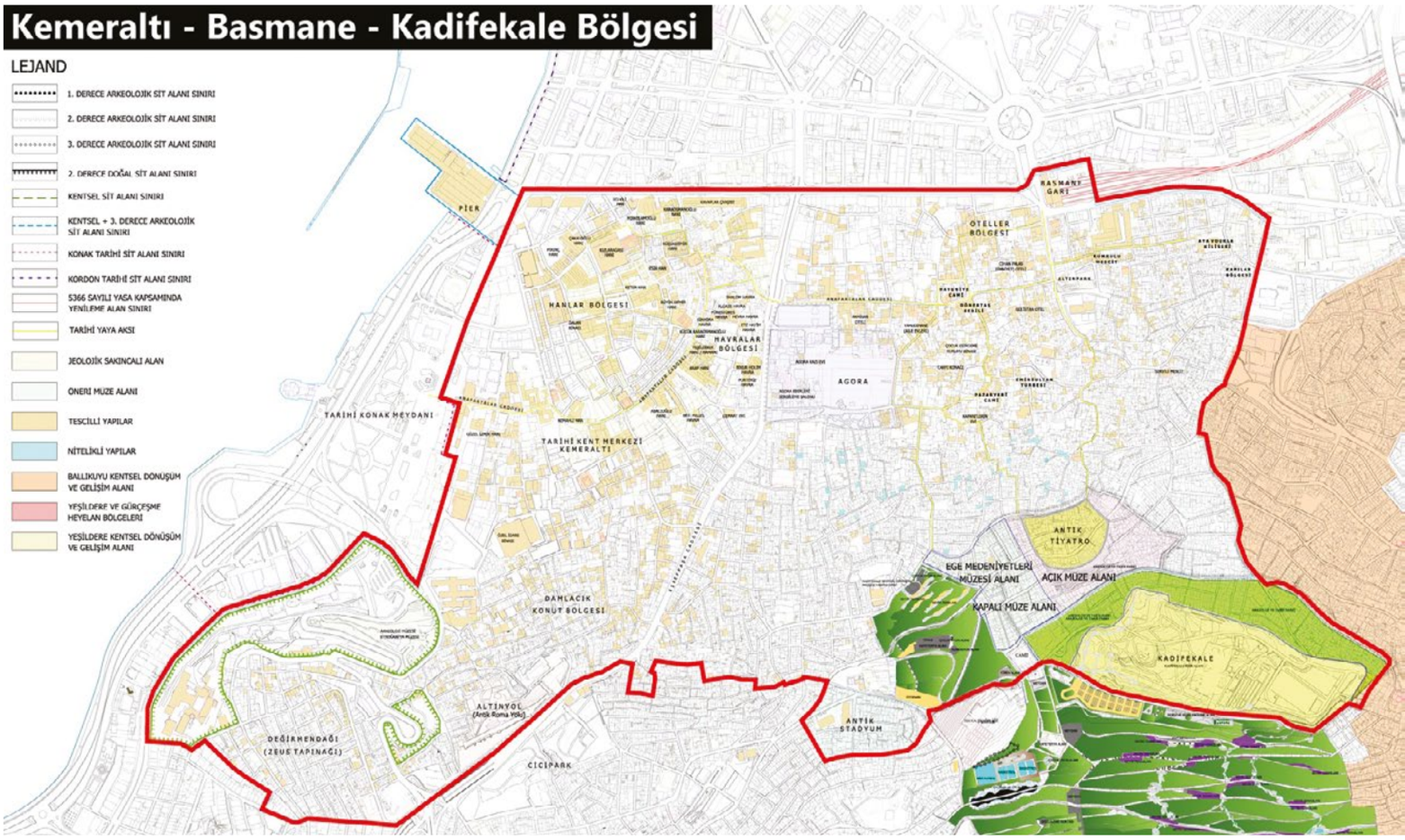

TARKEM Koordinasyon ve Yürütme Kurulu Üyesi

Sibel Ersin:

“İzmir Tarih Projesi, EXPO adaylığından bile çok daha önemlidir”

Deniz Çaba

2012’de İzmir’e gönül veren 116 ortakla kurulan TARKEM (Tarihi Kemeraltı İnşaat Yatırım Ticaret A.Ş.), Kadifekale-Basmane-Konak üçgeni arasında kalan bölgeyi önce İzmirlilere daha sonra da tüm Türkiye’ye kazandırmak için yola çıktı ve o günden bu yana da epey yol katetti. İzmir’in tanınmış isimlerinin bulunduğu bu çok ortaklı gayrimenkul şirketi, Türkiye’de örneği olmayan bir yapı ve İzmir Tarih Projesi’nin de temel taşıyıcılarından biri.

Kamu-özel ortaklık modeli

TARKEM, yatırımlarını ve kaynaklarını Tarihi Kemeraltı Bölgesi’ni kalkındırmak için kullanıyor, daha da kullanacak. Temel amaç, bölgenin kültürel, turistik ve ticari fonksiyonlarının gelişimine yönelik model yaratılması, kamu, özel sektör ve sivil toplum kesimleri arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi.

“Aslında yaratmaya çalıştığımız şey yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle birlikte yeni bir iş modeli yaratmak” diyen TARKEM Koordinasyon ve Yürütme Kurulu Üyesi Sibel Ersin, kamu-özel ortaklığının önemini şöyle anlatıyor: “Özellikle yenileme alanlarında gerçekleştirilecek projelerde kamu-özel ortaklık modelleri pek görülmüyor. Bir kamu özel ortaklık modeli yasası var ve bu yasa dâhilinde havalimanları, otoyollar gibi projelerde kamu-özel ortaklığına rastlanılıyor. Ancak bu şekilde, kentin canlandırılması, yeniden yaratılması projelerinde bu tür bir birliktelik görmüyoruz. Aslında TARKEM’i farklı kılan aynı zamanda bir vakıf gibi çalışıyor olması. Çünkü 116

Tarihi Kemeraltı Bölgesi'ni canlandırmak için öncü bir rol oynamak üzere yola çıkan ve çok ortaklı anonim bir şirket olan TARKEM, en başta "İzmir Tarih Projesiyle" elini taşın altında koydu. Bu proje, EXPO adaylığından bile önemli olarak yorumlanıyor.

kurucu üye, şirket sözleşmesini imzalarken aynı zamanda bir pay sahipleri sözleşmesi imzaladılar. Yani biz her ne kadar anonim bir şirket olsak da kuruluş amacımız Kemeraltı Yenileme Alanı'nın kente ve İzmirliye yeniden kazandırılması. Kurucular da orada mekânsal ve toplumsal canlanmanın sağlanmasını sağlayacaklarına dair bir taahhütname verdiler. Bir manifesto imzaladılar. Bu çok kıymetli bir şey."

İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Konak Belediyesi Kemeraltı Yenileme Alanı içerisinde uzun süredir yoğun ve iddialı bir koruma programı uyguluyor. Ancak bölgenin sadece yerel yönetimler eliyle canlanmasını beklemek yanlış olur. Uygulamada etkili olunabilmesi için yeni aktörlerin de devreye girmesi gerek. İşte TARKEM bunlardan biri. Sibel Ersin de bunu vurguluyor:

"Büyükşehir Belediyesi 2007 yılından itibaren çalışıyor. Fakat yenileme alanı içerisinde tekil bazda restorasyon çalışmaları yapıyorlar. 19 bölgeye ayrılan 270 hektarlık bir alan söz konusu. Tabii bu 270 hektar alanın tümüyle dönüştürülmesi ve işlevsel hale getirilmesi tek başına yerel yönetimlerin, özel sektörün veya üniversitelerin yapabileceği bir şey değil. Hepsinin eşgüdüm içerisinde senkronize çalışması gerekiyor.

TARKEM de vizyonunu buna göre yeniledi. Özel sektör olmamız nedeniyle biz aynı zamanda bir ara yüz işlevi görüyoruz. Hem kamu, hem özel sektör, hem üniversiteler, hem sivil toplum kuruluşlarıyla çok yakın diyaloglar içerisindeyiz."

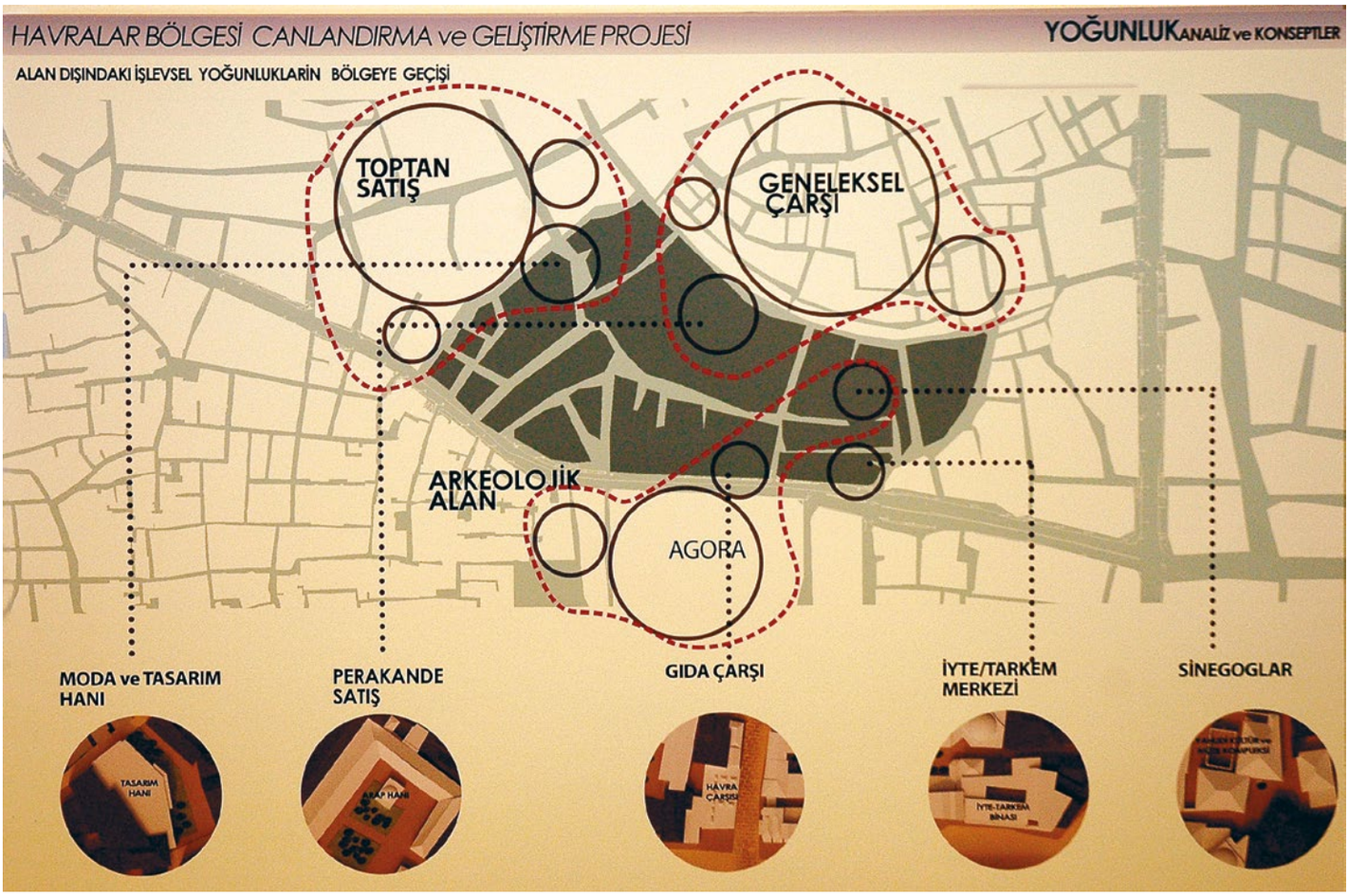

TARKEM'in en önemli projelerinden biri de İzmir Tarih Projesi. Agora-Kadifekale-Kemeraltı aksındaki tarihi dokuyu bozmadan rehabilite edebilmek, İzmirlilerin tarihle ilişkisini güçlendirmek için çaba harcanıyor.

Konak'tan Basmane'ye Basmane'den Kadifekale'ye kadar uzanan 270 hektarlık alanda tam 1480 tescilli bina, 8 bin 500 işyeri var. Yani belirlenmiş 19 tane alt bölgede uzun bir yapılacaklar listesi. Ancak önemli olan tüm bu işlerin artık birlikten doğan güçle yapılacak olması ve İzmirlilerin de sürece dahil edilmesi.

Kent merkezinde turisti tutabiliyor musunuz?

Proje kapsamında 2013 yılından bu yana tüm paydaşlarla birçok toplantı ve çalıştay gerçekleştirildi. Sibel Ersin bugün de o çalışmaların sürdüğünü söylüyor.

"Bu bölgenin ne kadar değerli olduğunu anlatma derdindeyiz. Kişisel fikrimi sorarsanız İzmir'in EXPO adaylığından çok daha önemli bir proje bu" diyor:

"İzmir'e gelen turistlerin yüzde 50'si Efes'e gidiyor. Bu demek oluyor ki kent merkezinde turisti tutamıyorsunuz. Halbuki merkezinde bir stadyumu, bir Agorası, bir antik tiyatrosu olan nadir kentlerden biri İzmir. Bu değeri önce kentliye anlatmak gerekiyor. Şu çok net ki kültür mirası sadece mülk sahibine ait değildir. Eğer o yapı kültürel değer barındırıyorsa o tüm kentliye aittir. Dolayısıyla oranın korunmasıyla ilgili tüm kuruluşların sorumluluk sahibi olması gerekiyor. TARKEM'in yaptığı şeylerden biri de bu. Somut görüş, öneri ve değerlendirmeler sunuyor diğer kuruluşlara."

"Restorasyon yeterli değil, işlevlendirmek de gerek"

TARKEM, bu vizyon doğrultusunda neler yapıyor? Sibel Ersin şöyle açıklıyor: "Kamu kurumlarını bölgeyle ilgili ve İzmir Tarih Projesiyle ilgili bilgilendiriyor. Örneğin EGİAD ile bir İzmir Tarih Çalışma Komitesi kurduk, onlarla her ay bir araya geliyoruz. EGİAD'ın bölgeye gençliğin çekilmesiyle ilgili görüşleri alındı. Bir komisyon kurdular ve çok kıymetli bir kent raporu hazırlıyorlar. Üniver-

siteler ile protokol imzaladık. Onlara belli proje alanları verdik ve öneri getirmelerini istedik. Mimari çizimlerin yapılması, yeniden tasarım planlarının oluşturulmasıyla ilgili çalışmalar yaptırıyoruz. Haziran sonu itibariyle bu tasarımlar mimari çizimleriyle birlikte hazırlanmış olacak. Bütün bu çalışmalarda yine Büyükşehir Belediyesi'nin görüşleri ve değerlendirmeleri alınıyor. Koruma İmar Planı'nın getirmiş olduğu kurallar dikkate alınıyor. Buradaki temel sorun şu: Plan korumayı sağlıyor ama işlevlendirme konusunda kurumların mutlaka devreye girmesi gerek. Siz binayı restore etseniz bile onu doğru işlevlendiremediğiniz sürece bir anlamı olmuyor. Yerel yönetimler çok güzel restorasyon çalışmaları yapıyor ancak maliyet çok yüksek olduğu için o mekanları, yapıları, bölgeleri canlı-yaşayan bir yer haline getiremiyor."

Gençler gelsin...

Kemeraltı'nın canlandırılması için öncelikli konu, gençlerin buraya çekilmesi. Ersin, "Gençliği ne çeker, dünyadaki yenileme alanlarında neler yapılmış, kültür-sanat ve tasarım üreticilerinin bölgeye gelmesi nasıl sağlanır, oradaki hanlar, hamamlar, havralar nasıl canlandırılabilir. Bunlar araştırılıyor" diyor:

"Üniversitelerle temaslarımız devam ediyor. Biz istiyoruz ki üniversitelerin de belli bölümleri, sürekli eğitim merkezleri, uygulama tasarım merkezleri bu bölgeye taşınsın. Böylece öğrenciler gelip gitsin, girişimcilik merkezleri orada kendine yer bulsun. Ayrıca öğrenci yurtları yer alsın, kafeler, dershaneler, yurtlar orada olsun, diğer yandan eskiden olup da şu an güvenlik nedeniyle yok olan bazı işlevler yeniden hayat bulsun. Toplum merkezleri ya da birinci basamak sağlık merkezleri gibi."

"Şirketin bir sermaye artırımına gitmesi gerekecek"

Hem din turizmi hem kültür turizmini geliştirmeye yönelik acentelerin farkındalığı nasıl sağlanabilir? Bu gibi çalışmalar da devam ediyor. Diğer sivil toplum kuruluşlarına, Rotary Kulüplerine, Lions Kulüplerine gidip bilgilendirmeler yapılıyor. Ersin, onların da bu bölge içinde aktif birer rol almalarını sağlamak istediklerini söylüyor:

"TARKEM'in kuruluşunda 2 Milyon 320 Bin Türk Lirası bir sermayesi vardı. Her bir pay sahibi 20 bin TL koyarak, eşit haklar içerisinde ortak oldu. Bu rakam şu ana kadar hep bu planlama çalışmaları için kullanıldı. Yine İzmir Tarih Projesi Tasarım Stratejisi Raporunu destekleyecek bazı alt yapı çalışmaları yapıldı. Bundan sonra uygulama aşamasında şirketin bir sermaye artırımına gitmesi gerekecek. O da önümüzdeki günlerde yapılacak genel kurulda kararlaştırılacak. Tabii o zaman projelerimiz hazır bir halde olduğu için ilk çağrı ortaklarımıza olacak. Yeterli finansman sağlandığında hemen uygulama projeleri hayata geçirilecek, sağlanamazsa da İzmirliye ve ulusal-uluslararası fon kuruluşlarına başvurulacak."

Sermaye tehdit değil

Proje uygulama şirketi için ortaklıklar söz konusu olduğunda, TARKEM'e yeni üyeler de dahil edilebilecek. "Burada kritik olan şu" diyor Ersin: "Kamuoyunun da tam olarak anlayamadığı bir şey var. Büyük sermayenin girişi bir tehdit olarak algılanıyor. Oysaki sermaye şirketleri bu bölgenin değerinin, tarihi ve kültürel dokusundan geldiğini çok net bir şekilde biliyor. Tüm dünyadaki örnekler inceleniyor ve yerel yönetimlere bu örnekler sunuluyor. Siz eğer oradaki tarihi ve kültürel dokuyu bozarsanız, zaten çarşının bir değeri kalmayacaktır. Bizim girişimimizin temel hedefi kültürel çeşitliliği korumak, küçük esnafın yerinde kalmasını

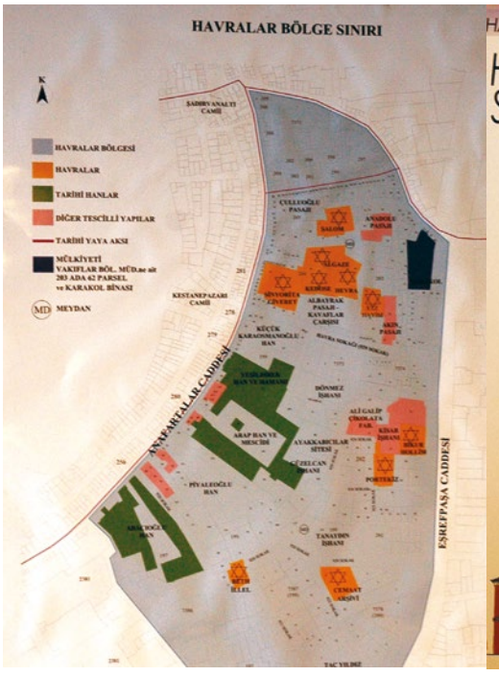

sağlamak. Bunu yaparken küçük esnafın üretimine katma değer kazandırabilmek, tasarımla buluşturabilmek. Oraya gelen ve alışveriş yapan hedef kitle çeşitlendirilsin." Burada TARKEM'in en önemli katkısı özel sektör mantığıyla oradaki ticaretin canlandırılması yönünde de görüş veriyor olması. Ersin, "Aslında bu tip yenileme alanlarında dünyadaki örneklere baktığınızda yerel yönetimlerin özel sektörü hep yanına almış olduğunu görürsünüz" diyor:

"Çünkü işlevlendirme, kiralama, ticari bir işletme kurma aslında belediyenin işi değil. Burada yatırımcının bölgeye nasıl çekileceğiyle ilgili de belediye kafa yoruyor. İşte bu aşamada TARKEM devreye giriyor. Hangi markalar, hangi yatırımcılar çekilmeli konusunda biz çalışıyoruz."

20 yıldır çalışılıyor ama uygulamaya dökülmemiş

Peki, tarihi çarşıya markaların gelmesi ya da tasarım kültürünün oluşturulması nasıl sağlanacak? Sibel Ersin şöyle anlatıyor: "Belediye tarafından yürütülecek olan alt yapı ve üst örtü çalışmaları var. Tüm bu çalışmalarda da Büyükşehir Belediyesi katılımcı planlama teknikleri kullanıyor. Önce alt çalıştaylar yaptı. Bu şekilde hem esnafı, hem orada yaşayanları, hem çalışanları, hem kurumları bir araya getirdi. Onların önerilerini aldı, uygulanabilir olanlarını projeye dahil etti. 20 senedir bu bölgeyle ilgili çalışmalar devam ediyor ancak hiç pratiğe dökülmemiş. Çünkü koruma-imar planı orada yaşayan ve çalışanlar için bir engel gibi gözüküyor. Oysaki değil. O imar planına göre revizyonlar yapılarak, yeni işlev önerileri getirilerek bölgenin canlandırılması mümkün. Ancak burada birlikte hareket etmek gerekiyor."

"Projeler tamamlanınca yatırım başlayacak"

Aslında tasarım kültürünün geliştirilmesi ve bunun esnafa da anlatılması anlamında somut olarak yürüyen bir mekanizma var. Büyükşehir Belediyesi tarafından Ahmet Ağa Konağı'nda "İzmir Tarih Proje Merkezi" oluşturuldu; burada koordinatör Gökhan Kutlu'nun önderliğinde bir teknik destek birimi kurulması planlanıyor. Yine halkla ilişkiler birimleri ve proje izleme birimleri açılacak. Bir tasarım atölyesi hali hazırda var. Ersin, "Dolayısıyla yenileme alanıyla ilgili çalışmaların senkronize ilerlemesini sağlayacak bir organik yapı meydana geliyor" diyor: "Bölge için bir aydınlatma master planı hazırlanacak. Ayrıca bir yayalaştırma planı üzerine çalışıyoruz. Bazı alanlarda trafik geçişleri yavaşlatılacak, yaya yürüyüş yolları sağlanacak. İzmir Tarih Projesi gerçekten çok önemli. Çünkü her geçen gün oradaki yapılar yok oluyor. Bir haftada ortadan kaybolan yapılar var. TARKEM olarak alanda henüz bir yatırım yapmadık, çünkü bütüncül projelerin tamamlanmasını bekliyoruz.

Önümüzdeki günlerde belli proje alanları nezdinde senaryolar ortaya çıktığında, Büyükşehir Belediyesi de uygun görür, gerekli finansman da sağlanabilirse uygulama projeleri başlayacak."

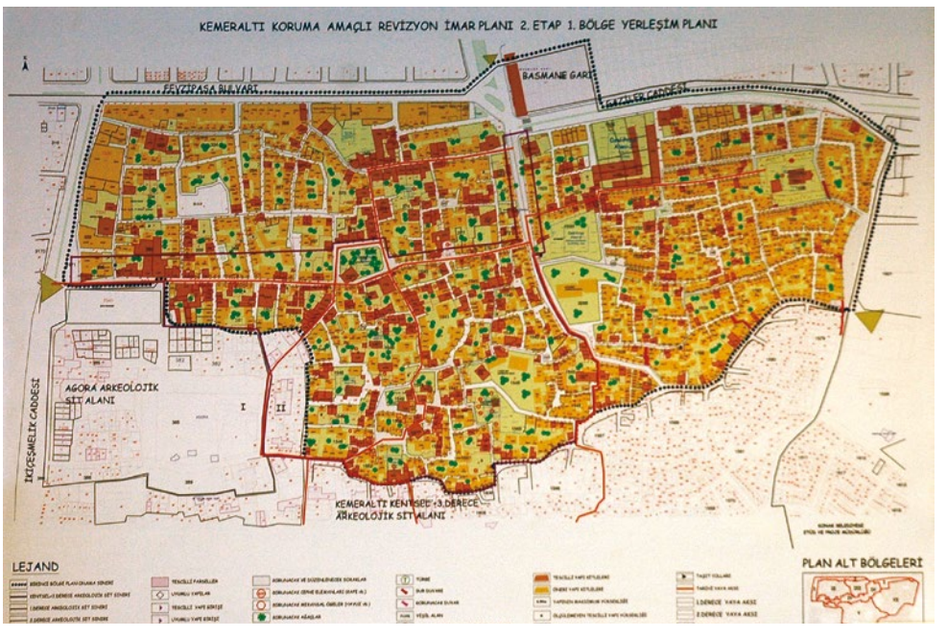

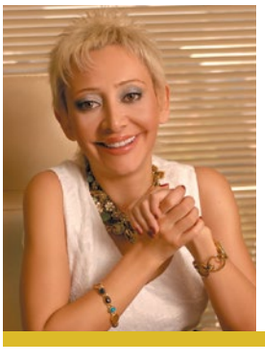

Erkekler en çok hangi estetik işlemleri yaptırıyor?

Dr. Yasemin Fatih Amato

Eskiden her 100 erkekten 5'i estetik operasyonlar ve bakım ile ilgilenirken; bugün bu oran, 100 erkekten 80'e kadar çıkmış durumda. Erkeklere yapılan estetik uygulamalar, ameliyatlı ve ameliyatsız olmak üzere ikiye ayrılıyor. Ameliyatlı uygulamalarda; kaş asma, göz kapağı estetiği, burun operasyonları, liposuction, boyun germe - gıdığın alınması, yüzdeki çizgilere yağ ve doku kokteyli enjeksiyonu, yüz germe ve alın germe ile dudak inceltme - kalınlaştırma operasyonları, erkeklerin tercih ettikleri estetik ameliyatlar arasında yer alıyor.

Yapılan estetik operasyonun sürdürülebilirliği ve var olan yaşla ilgili güzelliğin devamlılığı için tercih edilecek ameliyatsız uygulamaların mutlaka doktor ve fizyoterapist kontrolünde, konusunda uzman kişiler tarafından yapılması gerekiyor.

Meme küçültme

Erkek vücudunda, memelerde büyüme iki dönemde gözlenir. Bunlardan birincisi çocukluktan gençlik dönemine geçiş sırasında meme dokusunun artışı ile karakterizedir. İkincisi ise daha ileri yaşlarda, vücut kitlesindeki artışa paralel meme yağ dokusunun artışına bağlı olarak gözlenir. Gençlik döneminde gözlenen meme büyümesi, delikanlılık çağındaki erkek çocuğun ruh sağlığı üzerinde olumsuz etki yaratabilmektedir. Yine ileri yaşlarda, kişiyi dinç ve erkeksi bir vücuttan uzaklaştıran bu durum kendine güveni azaltarak, sosyal ve iş yaşantısında çekimserliklere neden olmaktadır. Meme küçültme operasyonlarının birçoğu yağ emme yöntemi ile herhangi bir iz bırakmadan gerçekleştirilebilirken, özellikle gençlik döneminde meme dokusunun artışına bağlı büyümelere yönelik operasyonlar, meme başı etrafından yapılan ve ilerleyen dönemlerde kaybolarak fark edilmez hale gelen küçük kesilerle gerçekleştirilmektedir.

Yüz gençleştirme

Yaşla birlikte yüzün yağ dağılımı değişmektedir. Avurt bölgesindeki yağlarda belirgin bir erime gözlemlenirken, çene altı ve boyun bölgesinde yağ ve deri fazlalığı belirgin bir hale gelir. İşte değişen bu dengeyi yerine koyabilmek için fazlalık olan bölgelerdeki yağ ve deriyi çeşitli yöntemlerle toparlamak, eriyerek yaşlı bir görünüme neden olan yağları ise yine vücuttaki depolardan yenilemek yoluyla yüzde gençleşme sağlamak mümkündür. Bunun yanısıra göz ve ağız çevresi kırışıklıkları ile göz kapaklarındaki düşme ve torbalanmalar, yaş henüz çok ilerlemeden yapılacak basit müdahalelerle düzeltilerek erkek estetiğinde yüz güldürücü sonuçlar elde edilebilmektedir.

Liposuction (yağ emme)

Erkek vücudunda yağın depolandığı bölgeler kadınlara göre farklı bir yerleşime sahiptir. Özellikle kilo verilse de yok olmayan, karın ve gövdenin her iki yanındaki yağ kitleleri için ideal çözüm liposuction'dır. Böylelikle kısa bir süre içinde uzun ve yorucu bir spor programından elde edilebilecek sonuçlara ulaşmak mümkündür. Karın bölgesinin yanısıra, yine çoğunlukla erkeklere özgü bir problem olarak karşımıza çıkan, ense ve sırt bölgesindeki yağ birikiminin liposuction yöntemi ile giderilmesi de dinç bir görünüm sağlamaya yönelik sıkça uygulanan estetik girişimlerdendir.

Burun estetiği

Erkek burnu, kadın burnundan estetik ve anatomik olarak belirgin farklılıklar gösterir. Bu nedenle erkeğe yönelik bir burun düzeltme operasyonu, bu farkları göz önünde bulunduran ve uygun teknikleri kullanan bir Estetik Cerrah tarafından yapıldığı takdirde başarılı olacaktır. Örneğin, kadına hoş ve sevimli bir ifade veren hafifçe kalkık bir burun, erkekte kadınsı ve itici durabilir. Ancak bu özellikler göz önünde bulundurularak titizlikle gerçekleştirilmiş bir burun operasyonu, erkek yüzünde oldukça olumlu sonuçlar yaratabilecektir.

Göğüs ve baldır protezleri

Tamamen erkeğe özgü estetik girişimler arasında yer alan uygulamalardır.

Vücutla uyumlu ve izsiz yöntemlerle yerleştirilebilen özel göğüs protezleri ile aylarca vücut geliştirme salonlarında ter dökmüş gibi bir görüntüye sahip olmak mümkündür. Ayrıca, çok ince bacaklara sahip ve bundan rahatsızlık duyan erkeklere, baldır bölgesine uygulanan protezlerle daha atletik bir görünüm kazandırılabilmektedir.

Kadın ya da erkek herkes, öncelikle güzel görünmek sonra da beğenilmek isterler. O yüzden her geçen yıl özellikle erkekler ön yargılarını kırarak kendilerini güzellik uzmanlarının ellerine bırakıyorlar. Bazen ruhsal olarak bulamadığımız mutluluğu fiziki değişiklikler ile bulabiliriz. O yüzden akıllarında oluşan soru işaretlerini gidermek için güvenilir bir güzellik uzmanına görünmek yenilenmenin başlangıcı olabilir.

Eski yapılarda restorasyon nasıl yapılmalı?

Tarihi yapıların restorasyonu oldukça zor ve maliyetli bir iş ama ortaya çıkan sonuç muazzam. Peki böyle bir işe girişildiğinde izlenecek yol nedir ya da restorasyon sürecinde nelere dikkat etmek gerek? İşin uzmanlarıyla konuştuk.

- **Deniz Çaba**
- **Utkucan Akkaş**

Dünyanın dört bir yanında geçmiş kültürlerin ışığını yansıtan tarihi yapıların izini süreriz. Büyülü bir şeydir o mirası görmek, o yapıların içinde gezmek-dolaşmak. Ve elbette bizzat bir tarihi binada yaşamak ya da çalışmak. Birçok medeniyete kucak açmış Anadolu toprakları da bu konuda oldukça şanslı. Ne var ki çoğunu kaybetmişiz; geriye kalanların ayakta kalabilmesi ise biraz da bize bağlı. Bu görev pek tabii tek bir kuruma ihale edilemez. Bireysel olarak eski yapıları alıp restore edenler bu yüzden çok önemli bir işe imza atmış oluyorlar.

"İşinde ehil olan kişilerce yapılmalı"

"Tarihi yapıları neden korumalıyız" sorusunun cevabı çok açık. Mimari miras kültürel mirasın önemli unsurlarından biri. Mimari mirası oluşturan tarihi yapılar yapıldıkları dönemin kültürel ve bilimsel bilgi birikiminin somut nesnelere dönüşmüş hali adeta. Toplumlar geçmişleriyle bu yapılar yoluyla ilişki kurabiliyor. Tarihi yapılar kent kimliğinin de önemli bir parçası, yaşamın tanığı. Koruma yaklaşımında asıl olan da bu bilgiyi korumak ve gelecek nesillere aktarabilmek. Bu yüzden restore çalışmalarının nasıl yapılacağı çok önemli. İşte bu "nasıl" sorusunun yanıtını almak için DEÜ Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emel Kayın ve Yüksek Mimar-Restorasyon Uzmanı Zübeyda Özkan ile konuştuk. Emel Kayın, restorasyonda koruma ve sağlıklaştırma kavramları yerine "tasarım" kavramının ön plana çıkarılmasını tartışmalı bir olgu olarak görüyor. Zübeyda Özkan ise restorasyon bilimsellikten uzak ve işinde ehil olmayan kişiler tarafından yapılınca sorunların baş gösterdiğini ekliyor.

Restorasyon nedir?

Tarihi yapıların korunması yönündeki uygulamaların yaygınlaştığı günümüzde öncelikle sıklıkla ifade edilen "restorasyon" kelimesinin ne anlama geldiğine bakmak gerek. Kavramın sözlük karşılığına baktığımızda "Aslını Bozmadan Onarmak" tanımı ile karşılaşıyoruz. DEÜ Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emel Kayın'a göre bu tanım "restorasyon" olgusunu anlamamız açısından yeterli değil, çünkü "restorasyon" bir koruma müdahalesine karşılık geldiği için sözü edilen tanımın "koruma" konusundaki ilkelerle birlikte ele alınması gerekiyor: "Tarihi yapılarla ilgili muhafaza, bakım, onarım, resto-

rasyon, işlev değiştirme gibi uygulamalara temel teşkil eden koruma kuramı 19'uncu yüzyıl'dan itibaren sistematik biçimde tartışılarak çağdaş biçimine ulaşmış durumda. Kısaca, önceleri anıtların yaşatılmasına odaklanan koruma düşüncesinin süreç içinde sivil mimarinin ve dokuların da yaşatılması yönelimine evrildiğini, restorasyonda üslup birliğine ulaşma kaygısının da yerini farklı çağlara ait katmanların değer taşıdığı düşüncesine bıraktığını söyleyebiliriz."

"Tarihi yapılara her işlevin getirilemeyeceğinin anlaşılması gerek"

Kayın'a göre tarihi yapılar ya da taşınmaz kültür varlıkları, insan uygarlığının serüvenini yansıtan belgeler olarak görülmeli. Yıkıcı, yok edici çok sayıda faktörün var olduğu bir dünyada tarihi yapıları yaşatmanın yolu ise onları koruma altına almak; korumanın yollarından biri de restorasyon. Ancak tarihi yapıların restorasyon sürecinde dikkat edilmesi gereken unsurlar var. Kayın, "En önemli konu yapılacak müdahalelerin tarihi yapıların özgünlüğüne zarar vermemesini sağlamak" diyor: "Tarihi yapıların yaşamlarını uzatmak için ihtiyaç duyulan sağlamlaştırma, bütünleme, yeniden işlevlendirme gibi müdahalelerin yapılarda bazı değişikliklere yol açması kaçınılmaz. Bu noktada asıl önemli olan, değişim yaratan unsurların asgari düzeyde tutulması ve gerçekten ihtiyaç duyulmayan ya da yapıları aşırı derecede değiştirecek müdahalelerden kaçınılması. Örneğin yapılara çağdaş donanımlı ıslak mekânların getirilmesi kabul edilebilir ve yapının kullanılarak yaşatılmasını sağlayacak bir müdahale olarak görülebilirken, yapının mekânsal örgütlenmesini tümüyle değiştirecek bir işlevle yüklenmesi olumsuz bir müdahale olarak düşünülmeli. İşlev seçimi oldukça önemli bir konu; tarihi yapılara her işlevin getirilemeyeceğinin konuyla ilgili tüm taraflarca anlaşılması gerekli."

Aşırı yenileme ve belgelere dayanmayan bütünlemelerden kaçınmalı!

Tarihi yapıya müdahale ederken de, yapının geçmiş sürecinin iyi araştırılması, karakteristiklerinin doğru analiz edilmesi ve restorasyon müdahalesinin bu niteliklere zarar vermeyecek bir biçimde örgütlenmesi gerek. Aşırı yenilemeden ve belgelere dayanmayan bütünlemelerden daima kaçınılmalı. Ve restorasyon tamamlandığında yapı hâlâ geçmiş dönemin hikâyesini aktarabiliyor ama aynı zamanda yüklendiği yeni işlevi de sürdürebiliyor olmalı.

Peki kullanıcılar tarihi yapıları restore etmek istediklerinde nasıl bir yol izlemeliler? Kayın, şöyle yanıt veriyor: "Restorasyon bir uzmanlık konusu olduğu için bu süreçte öncelikle bir uzmana başvurmaları uygun olur. Evrensel-ulusal normlardaki koruma ilkeleri ile geçerli mevzuata göre hazırlanacak rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri ve raporları elde ettikten sonra ilgili kurumlardan izin alınması gerek. Restorasyon uygulamasının sonlanmasının ardından da resmi bir denetim süreci devreye giriyor. Kullanıcıların tarihi yapılar üzerindeki beklentilerini azaltarak uzmanlarla ve kurumlarla işbirliği içinde olmaları, işlerin sağlıklı yürütülmesi açısından önemli."

Hatalar ve geri döndürülmesi mümkün olmayan sonuçlar

Yüksek Mimar-Restorasyon Uzmanı Zübeyda Özkan'a göre de söz konusu tarihi yapı olunca her müdahale uzmanlar gözetiminde yapılmalı. "Çünkü" diyor Özkan: "Ülkemizde restorasyon alanında en büyük eksiklik restorasyon çalışmalarının bilimsellikten uzak ve ehil olmayan kişiler tarafından yürütülmesi. Restorasyon uygulamalarının doğru yapılabilmesi ancak bilimsel ve titiz bir çalışma sonucu mümkün olabilir. Bu çalışma içerisinde yapının niteliğine ve özelliğine göre mimarlar, arkeologlar, sanat tarihçileri, inşaat mühendisleri, makine mühendisleri, kimyagerler gibi değişik mes-

Ülkemizde restorasyon alanında en büyük eksiklik restorasyon çalışmalarının bilimsellikten uzak ve ehil olmayan kişiler tarafından yürütülmesi.

lek pratiklerinden uzmanların yer alması gerekebilir. Tarihi yapı sahipleri işin ehli olmayan bir usta veya kalfa ile çalışarak yapılara çeşitli müdahalelerde bulunuyorlar. İzmir ve çevresinde de bu tür uygulamaların çok yaygın olduğunu görüyoruz. Bilinçsizce yapılan bu müdahalelerin birçoğu yapılarda geri döndürülmesi mümkün olmayan ya da çok zor olan sonuçlar doğuruyor. Yapıların özgün nitelikleri zarar görüyor, hatta bir kısmında taşıyıcı sistemi etkileyen sorunlar oluşabiliyor. Ayrıca çoğunlukla yasal süreçler de takip edilmediği için bir takım cezai işlemlerle karşı karşıya kalınabiliyor. Tabii ki yapı sahipleri binaların bakım ve onarımını düzenli olarak yapmalı. Ancak bu bakım ve onarım yapı elemanlarının özgün malzeme ve biçimini değiştirmeyecek şekilde basit onarım olarak nitelediğimiz kapsamda kalmalı."

İlk adım: Bir mimara başvuru

Restorasyon çalışmalarında yürütülecek süreçte de bazı püf noktaları var. Zübeyda Özkan, önceliği yasal düzenlemelere veriyor: "Ülkemizde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve bu kanuna ilişkin yayınlanan yönetmelikler var. Bütün çalışmaların bu mevzuat çerçevesinde yapılması gerek. Ayrıca restorasyon alanında bilimsel olarak yayınlanmış ve tüm dünyada kabul gören bildirge ve tüzükler var."

Yapısını restore ettirmek isteyen kişiler ilk adımda bir mimara başvuruyorlar. Dolayısıyla ilk aşamada yapıya ilişkin araştırma ve belgeleme çalışmaları yapılıyor ve yapının mevcut durumunu ortaya koyan rölövesi hazırlanıyor. Daha sonra çeşitli analiz çalışmaları yapılıyor. Özkan, "Bunlar yapıda kullanılan malzemelerin irdelendiği malzeme analizi, yapıda meydana gelen hasarların tespit edildiği bozulma analizleri ve yapıda dönem içinde meydana gelen müdahalelerin irdelendiği özgünlük analizleridir" diyor: "Bu analizler analitik olarak çeşitli tekniklerle rölöve paftaları üzerine işleniyor. Ardından yapının restitüsyon etüdünü hazırlıyoruz. Bu aşamada özellikli yapılar söz konusuysa cami, kilise vb. çalışmalar sanat tarihçileri ile birlikte yürütülüyor. Gerekli durumlarda restorasyon laboratuvarlarından destek alınıyor. Yapının rölöve ve analizler ile restitüsyon etüdü hazırlandıktan sonra bir değerlendirme aşaması var. Yine bu aşamada da statik sorunlar söz konusuysa inşaat mühendislerinden, gerekiyorsa diğer uzmanlardan görüş alıyoruz. Sonra üretilen bu kararları kapsayan restorasyon projeleri ve ayrıntılı raporlar geliyor. Projelerin hazırlanmasından sonra ilgili belediyeden ön onay alınıyor. Ön onay sonrası projelerimiz koruma bölge kurullarına iletiliyor. Koruma Bölge Kurulu onayı sonrasında projeler tadilat ruhsatı alınabilmesi için tekrar ilgili belediyeye iletiliyor. Belediyeden tadilat ruhsatı alınarak, uygulamaya geçiliyor."

Danışmanlık hizmeti de var

Zübeyda Özkan bugüne dek pek çok restorasyon projesine imza atmış. Bu anlamda bireysel olarak tarihi bir yapıyı alıp restore etmek isteyen kişilere de yardımcı oluyor. "Ben ve pek çok meslektaşım yapı sahipleri için sadece mimari proje hazırlamıyoruz, aynı zamanda pek çok konuda danışmanlık hizmeti de sunuyoruz" diyor: "Yapıya ilişkin yasal süreçler, alınabilecek yardımlar veya diğer sorunlara ilişkin bilgi birikimimiz ve donanımımızla yapı sahiplerine yardımcı olmaya çalışıyoruz. Bazen çok kapsamlı

restorasyona ihtiyaç duymayan yapılar da olabiliyor. Bu durumda bakım ve onarım için gerekli izinlerin alınması ve doğru uygulamaların yapılabilmesi için çalışmalar yapıyoruz. Yani bir mimarla çalışmak yapıya doğru müdahalenin yapılabilmesi için ilk ve en önemli adım."

Kalifiye eleman eksikliği

Ancak restorasyon çalışmalarında gözlemlenen bazı bariz sıkıntılar var. Özkan, ilk sıraya yapı sahiplerinin veya kullanıcılarının yeterince bilinçli olmamasını koyuyor. İkinci sırada ekonomik sorunlar var. Yapı kullanıcıları veya sahipleri çoğunlukla bu yapıların restorasyonunu finanse edecek yeterli ekonomik güce sahip değil. Çeşitli yardım ve kredilerle yapı sahiplerine destekler sunulsa da bu destekler henüz istenen düzeye ulaşmış durumda değil.

Üçüncüsü ise restorasyon konusunda çalışacak kalifiye eleman eksikliği. Özkan, "Özellikle son dönemde restorasyon uygulamalarına ilişkin medyada çok fazla eleştirinin yer aldığını görüyoruz. Bu da uygulamaların uzman kişilerce ve bilimsel olarak yapılması gerekliliğini bir kez daha ortaya koyuyor" diyor: "Tabii öncelikle toplumda tarihi yapılara ilişkin bir farkındalık oluşturmak gerek. Böylece kullanıcılar yapıları daha çok sahiplenecek ve bilinçli müdahaleler gerçekleştirme yoluna gideceklerdir. Öte yandan maddi yardımlar konusunda yapı sahiplerinin daha fazla bilgi sahibi olması sağlanmalı. Ve elbette yerel yönetimler ve merkezi idareler restorasyon konusunda yeni finans modelleri geliştirmeli."

> "Tarihi yapısını restore etmek isteyen kişilere Kültür Bakanlığı tarafından ayni, nakdi ve teknik yardım sağlanıyor."

Yıllık yüzde 4 faizle ve 10 yıl geri ödemeli olarak kredi

Genel olarak restorasyon maliyeti yüksek bir iş. Bunun ana nedeni restorasyon uygulamalarında nitelikli işçi çalıştırma zorunluluğu ve kullanılan malzeme fiyatlarının yüksek olması. Ancak yapı sahibinin faydalanabileceği çeşitli kaynaklar da mevcut. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanmasına Dair Yönetmelik kapsamında, Kültür Bakanlığı tarafından ayni, nakdi ve teknik yardım sağlanıyor. Yönetmelik kapsamında taşınmaz kültür varlıklarının projelerinin hazırlanması için ve hazırlanan projelerin uygulanabilmesi için maddi yardımlar veriliyor. Belli dönemlerde yapı sahipleri İl Kültür Turizm müdürlüklerine başvurarak bu yardımlardan faydalanabilmekte.

Ayrıca Toplu Konut İdaresi tarafından korunması gerekli tescilli taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı ve restorasyonu için yıllık yüzde 4 faizle ve 10 yıl geri ödemeli olarak kredi veriliyor. Kredi için de yine belli başvuru dönemleri ve hazırlanması gereken belgeler var. Özkan, "Başvurular konusunda yapı sahiplerine bizler de elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyoruz" diyor.

Koruma yerine tasarım

Restorasyonda temel ilkeler bunlar. Ancak uygulamada İzmir'e baktığımızda maalesef pek çok hata görüyoruz. Emel Kayın, "Koruma ve restorasyon uygulamaları sayıca artarken, niteliğin aynı oranda arttığını söylemek ne yazık ki mümkün değil" diyor: "Koruma alanlarının bir bölümünde o alanlara yönelik kapsamlı çalışmalar yapmış uzmanların devre dışı bırakılarak sözü edilen alanlar ve bu yerlerin içerdiği meseleler konusunda belirgin bir çalışma üretmemiş kişilerin görevlendirilmeleri, günümüzde sıklıkla karşılaşılan bir durum. 'Koruma' ve 'sağlıklaştırma' kavramının kullanılmasından çoğu noktada vazgeçilerek 'tasarım' kavramının ön plana çıkarılması da başka bir tartışmalı olgu. Evrensel idealler ve yerel gerçekliklerin birlikte değerlendirilmesi gereken karmaşık bir konu olan kültürel miras alanından koruma uzmanlarının uzaklaştırılmaları, sonuçları gelecekte görülecek sorunlu bir gelişmeler dizisine işaret ediyor. Tarihi yapıların özgün niteliklerine uygun olmayan işlevlerle yüklenmesine yönelik baskı, yapıları aşırı derecede yenileyerek geçmişin ruhunu yok etme eğilimi, yapılar ve alanlar açısından derinden derine ilerleyen soylulaştırma talebi, sonuçları gelecekte daha açık kavranacak sorunlar arasında."

"İzmir ve çevresi ciddi bir tarihi yapı stoku barındırıyor"

İzmir'de bireysel bazda bir tarihi yapıyı alma ve restore etme talebi ise çok yüksek değil. Zübeyda Özkan, "İzmir ve çevresi ciddi bir tarihi yapı stoku barındırıyor. Dolayısıyla bu yapıların da restore edilmesi gerek. Ancak henüz yeterli düzeyde talep yok" diyor: "Dönem dönem ve bölge bölge taleplerinde artışlar ve azalmalar olabiliyor. Bu bölgenin ekonomik olarak değer kazanması ile ilişkili bir süreç. Örneğin Alaçatı ve çevresinde günümüzde tarihi yapılar çok rağbet görüyor. Dolayısıyla bölgede restorasyon uygulamaları artmış durumda. Aynı süreçler Buca ve Alsancak'ta da yaşandı."

Islak mendil temizler mi?

Hizmette kusur etmeyen restoranlarda bir üstünlük olarak yemek öncesinde ve sonrasında ellerinizi temizlemeniz için ıslak bezler getirilirdi eskiden. Şimdilerde pek rastlamıyoruz. Bazen bu bezler o kadar sıcak olurdu ki el yakardı…

Şimdilerde temizlik ürünleri çok çeşitlendi; pek çok restoranda yemek sonrası masaya hesapla birlikte ıslak mendiller geliyor. Bence yemeğe başlamadan da getirilmeli, hem yemek öncesinde hem de yemek sonrasında eller temizlenmeli ama adet böyle gelişmiş, çoğunluk yemek sonrasında sunuyor ıslak mendilleri. Yurt dışına çıktığınızda hiç rastlamıyorsunuz ıslak mendillere…

Bu sektör adeta gıda sektörünün yan sanayii gibi çalışıyor. Kafelerdeki çubuk şeker paketlerini, ketçap, zeytinyağı poşetlerini, eve servis paketlerini bu sektör üretiyor. Hem sektörü tanımak hem de sorunlarını dinlemek için İzmir'de sektörün büyük firmalarından birisi olan "Bilen Biri Ambalaj" Yönetim Kurulu Başkanı Eylem Ekin ile görüştük.

> Gıda sektörünün yan sanayii gibi çalışan ıslak mendil sektöründe büyük ölçekli üretim yapan firmalar azınlıkta, çoğunluk ise fason üretim yapan firmalardan oluşuyor.

"Bilen Biri Ambalaj" Eylem Ekin

Sayın Ekin, bize sektörü tanımlar mısınız?

Sektör temel olarak restoranlar ve gıda zincirlerine hizmet üretiyor. Bir diğer büyük müşteri grubu ise seyahat firmaları… Örnek ürün yapımı da bir başka alan. Bu ürün çeşitlerinin tamamını üre-

ten firmalar olduğu gibi sadece ıslak mendil ya da kolonyalı mendil üreten küçük firmalar mevcut. Ürün yelpazesi ıslak mendil ile başlıyor, çubuk şeker ve tuz dolumu, baskılı kürdan, çatal bıçak seti ve kağıt poşet vb. ambalaj malzemelerinden oluşuyor.

Sektörde büyük ölçekli üretim yapan firmalar azınlıkta, çoğunluk baskı işlemlerini fason olarak yaptırıp sadece birkaç mendil paketleme makinası ile üretim yapan firmalardan oluşuyor.

Nasıl bir makine ile üretim yapılıyor?
Entegre bir tesis için öncelikle bir tasarım birimi ve pazarlama hizmeti üreten bir birim gerekli. Üretimde ise baskı makineleri, mendil paketleme makineleri, sıvı ve kuru dolum makineleri, set makineleri ile makine parkı tamamlanabilir. Her işte olduğu gibi kaliteli üretim için kaliteli üretim araçlarına sahip olmanızın yanında kaliteli bir işçilik de gerekli.

Kalite kriterleri neler?
Temel kalite değerleri malzeme, baskı, işçilik ve hizmetin ötesinde sektör genel olarak gıda üzerine çalışıyor.
Burada en temel faktör de hijyen, sektörde üretim yapanların bu gerçeğin farkında olmaları lazım. Hijyen olmayan bir ortamda üretilen çatal bıçak setinin yaratacağı sorunları düşünebiliyor musunuz? Aynı şekilde "merdivenaltı üretim" olarak tabir ettiğimiz bir atölyede üretilen ıslak mendili kullanan bir restoran müşterilerine iyilik mi yapıyor, yoksa kötülük mü? diye sorabiliriz…

Peki, denetim yapılmıyor mu?
Öncelikle bu sektörde çalışan bütün firmaların sağlıklı bir ortamda üretim yaptıklarına dair belgelerinin tam olması gerekiyor. İçtiğiniz çay, kahveye koyulan ambalajlı şeker ya da çorbanıza eklediğiniz ambalajlı tuzun üretildiği yerler pek tabii ki denetime tabi olmalı. Bu üretimleri yapan müesseselerin devletin şart koştuğu izin belgelerine sahip olması lazım. Ama ne yazık ki sektörde bu kurallara uymayan üretimler de yapılıyor.

Denetim yeterince yapılmıyor galiba...
Bence her şeyi devletten beklememek lazım. Öz denetim diye bir kavram var. Siz çok kaliteli bir restoran işletiyorsunuz ama müşterinize sunduğunuz ıslak mendilin, tuzun, şekerin nerede üretildiğini bilmiyorsanız temel suçlu sizsiniz demektir. Her restoranının tedarikçisi satın aldığı bu ürünlerin üretildiği ortamı görmeli, belgelerini kontrol etmeli, geçerlilik tarihlerini mutlaka incelemeli.

Biz Bilen Biri olarak çalıştığımız bütün markaların yöneticilerini ve tedarikçilerini işletmemize davet ediyoruz. Hatta bize haberli değil, habersiz gelmelerini istiyoruz. Zeytinyağı, deterjan gibi ürünler üreten kurumsal markalar bu denetimleri çok mükemmel yapıyorlar. Yılda birkaç kez işletmemizi denetimden geçiriyorlar. Kapasitemizi üretim proseslerimizi inceliyorlar. Bütün markaların böyle davransa sektör kendi özdenetimini tamamlamış olur.

Bu denetim için ne yapılabilir?
En önemlisi bu konunun iyice anlatılması. Belki büyük üreticiler bir araya gelebilir. Şartları zorluyacak, denetimi artıracak bir birlik kurulabilir. Ben herşeyden önce özdenetim diyorum.

Adnan Saygun'un dünya çapında en güçlü yorumcusu

Gülsin Onay

"Ünlü bestecilerin adına eserlerini ithaf ettikleri Gülsin Onay, dünya çapında bir müzik kariyerine sahip. Sanatçı, yorum gücünün yanında repertuar zenginliğiyle piyanoda bir kilometre taşı olarak kabul ediliyor."

"Duyarlı bir kesinliğe ve zekice bir parıltıya, en hassas şeyleri bile maharetli parmaklarına neredeyse gülümsercesine emanet etme yeteneğine sahip ve tutkulu bir sanatçı. Hayal gücü yüksek, mükemmel bir piyanist." Alman müzik eleştirmeni Peter Cosse, böyle söz ediyor Gülsin Onay'dan.

Müziğini Venezüela'dan Çin'e uzanan bir coğrafyada beş kıtaya ulaştıran Onay, dünyanın önde gelen orkestraları eşliğinde solist olarak sahneye çıkarak binlerce seyirciyle buluşmuş. Rachmaninoff yorumlarıyla müzik otoritelerinden büyük övgüler alırken aynı zamanda dünyanın önde gelen Chopin yorumcularından birisi olarak kabul edilmiş. Öyle ki Polonya Hükümeti, Chopin yorumları nedeniyle sanatçıyı Polonya Devlet Nişanı ile onurlandırmış.

"Bu kızın kulağında altın var"

Müzisyen bir aileden gelen Onay, piyano ve keman sesleriyle dolu bir evde büyümüş. "Annem piyanist babam da kemancıydı. Her iki enstrümana da ilgim vardı ama piyano ailenin bir parçası gibiydi" diyen sanatçı, üç buçuk yaşındayken başladığı piyanoyu o zamanlar "oyuncak" olarak gördüğünü itiraf etse de zamanla büyüsüne kapılıvermiş. Büyük bir tutkuyla tuşlarına dokunduğu enstrümanıyla ilk konserini, TRT İstanbul Radyosu'nda altı yaşındayken vermiş. Çok küçük yaşta yeteneği ile öne çıkan Onay'ın müzik serüveninde önemli bir isim Ulvi Cemal Erkin olmuş. Konserde Onay'ı dinleyen müzik adamı ondaki yeteneği hemen keşfetmiş. "Konserden sonra Ulvi Cemal Erkin 'Bu kızın kulağında altın var' demiş ve Üstün Yetenekli Çocuklar Sınavı'na girmesini önermiş. "Ben de bütün gece kulağımda altın aramışım. Bulamayınca çok üzülmüşüm. Ailem de bu öneriyle hemen sınava başvurmuş." Erkin'in önerisiyle

Keman sanatçısı oğlu Erkin Onay'la aynı sahneyi paylaştıkları konserler çok anlamlı.

girdiği sınavda büyük bir başarı gösteren Onay, "Üstün Yetenekli Çocuklar Kanunu" kapsamında yoğun bir eğitime alınmış. Sonrasında iki yıl süreyle Mithat Fenmen ve Ahmed Adnan Saygun çalışmış ve 12 yaşında Fransa'ya gönderilmiş. Paris'e gittiğinde kendisi için "Öğreneceği çok şey kalmamış" dediklerini söyleyen sanatçı, ne kadar başarılı olduğunu Paris Konservatuvarı'nın piyano ve oda müziği dallarını birincilikle bitirerek kanıtlamış. Piyanist ve besteci Mithat Fenmen'in öğrencisi olduğunu söyleyen Onay, "Mithat Fenmen, çok zengin bir piyano ekolüdür. Onun o yumuflacık karakteri ile engin müzik bilgisi bana müthiş bir temel verdi. Benim için çok büyük bir şanstı" diyor.

Saygun'un eserlerini dünyaya yaymak

Besteci Adnan Saygun'un en güçlü yorumcusu olarak tanımlanan Onay, dünyanın dört bir yanında ünlü bestecinin eserlerini seslendirmiş ve seslendirmeye de devam ediyor. Saygun, "2. Piyano Konçertosunu" sanatçıya adar-

ken, o da Saygun eserlerinin en güçlü yorumcusu olarak bu onura layık oluyor. Her şeyi konuşup, anlatabildiği hocası Adnan Saygun'dan bahsederken, "Vefat edinceye kadar kendisiyle ilişkimiz çok yakından devam etti. Onu kaybetmek benim için büyük bir boşluk oldu" diyen Onay, ona olan gönül borcunu hiç bir zaman unutmuyor.

Onay, Adnan Saygun'un 2. Piyano Konçertosu'nun yanı sıra Stuppner ve Tabakov'un konçertolarının da dünya prömiyerlerini gerçekleştirmiş. Varflova Filarmoni, Belçika Ulusal Orkestraları, Tokyo Senfoni ve "City of London Sinfonia" gibi orkestralarla konserler veren, gösterdiği performansla Türkiye'nin sesini tüm dünyaya duyuran sanatçı, Türk bestecilerin eserlerine her konserinde mutlaka yer veriyor. Onun için en önemli şeylerden biri farklı coğrafyalardaki sanatçıların Türk eserlerini çalması ve Türkiye'nin dünyadaki müzik repertuarına katkı yapması.

"Bir piyano yarışmasında jüri olarak Almanya'dayken konser için orada bulunan Fazıl Say ile bir yemekte biraraya geldik. Bir çok Türk öğrenci de bize katıldı. Onlardan bir tanesi şöyle dedi: 'O kadar çok Adnan Saygun çaldınız ki Almanya'daki konservatuvarlarda öğrenciler Saygun'un eserlerini çalıyor.' Benim burada gördüğüm Türkiye'nin dünyadaki müzik repertuarına katkı yapmış olduğudur. Bu o kadar önemli ki. Türk ruhunu, müzikle taşıyarak bütün dünyaya yayabiliyorsunuz. Bu hepimizin gurur duyması gereken bir gelişme. Benim için hayatta gerçekleştirmiş olduğum en önemli misyonlardan birisi Türk müziğinin dünyaya yayılması. Ben de tabii hâlâ nefes almadan bu görevi heyecanla sürdürmeye devam ediyorum."

"İyi bir dinleyici olabilmek emek ister"

Sohbetimizde söz ülkemizdeki klasik müzik bilincine geldiğinde Onay, değerlendirmesini şöyle yapıyor: "Türkiye'de klasik müzik dinleyicisi bu işe son derece meraklı. Her geçen gün gençler de katılmaya devam ediyor. Ayrıca yetenekli ve başarılı genç yorumcularımız çıkmaya başladı." Sözlerine,

“Güzel bir gençlik grubu yetişiyor” diye devam eden sanatçı, genç yeteneklerden piyanist Eser Öktem için, “Muazzam bir kabiliyet” sözlerini kullanırken genç kemancı Eren Kuştan’ın ismini de ekliyor bu listeye.

Tüm bu sevindirici gelişmelere rağmen yeni klasik müzik dinleyicileri kazanmanın da önemini vurguluyor. Sanatçı bu sevgiyi ateşlemek ve olabildiğince geniş kitlelere yayabilmek için “Durmadan çalışmamız gerekiyor” diyor ve bu bağlamda bir çok anlamlı projeye imza atıyor. Anadolu insanıyla klasik müziği tanıştıran sanatçı, Milas’a bağlı 500 yıllık Çomakdağı Köyü’nü tarihinde ilk defa klasik müzikle buluşturmuş. Halen de Eğitim Gönüllüleri Vakfı’nın çeşitli şehirlerde bulunan Eğitim Parkları’nda öğrencilerle buluşmaya devam ediyor. Hayli yoğun bir konser programı olan sanatçı, bu tür organizasyonlara elinden geldiğince katılmaya çalıştığını aktarırken çok da alışık olmadığımızı belirttiği klasik müziğe olan ilginin kolay yoldan edinilemeyeceğini de sözlerine ekliyor: “Mozart’ın dünyasını sevebilirsiniz ama onu anlamak emek ister, uğraş gerektirir. Kimdir, nedir diye araştıracaksınız. Ancak böyle gelişecektir.”

Sanatçının 2007 yılında hayranlarına sürprizleri var. Öncelikle Adnan Saygun’un 100. doğum yılı sebebiyle yıl boyunca birçok konser verecek, Saygun’un iki konçertosunu Bilkent Senfoni Orkestrası eşliğinde yorumladığı kaydını da müzikseverlerle buluşturacak. Ayrıca, 2007 sezonu programı içerisinde Vladimir Ashkenazy yönetiminde İzlanda Senfoni orkestras› ile iki konser ve 2007 Princeton Uluslararası Piyano Festivali’nde bir resital verecek.

“Çiçeklerle huzur buluyorum”

Yılın çoğunluğunu yoğun bir konser programıyla geçiren sanatçının büyük bir zamanı da seyahatlerde geçiriyor. Hayatının neredeyse tamamını kapsayan müziğin yanında enerjisini ailesi, dostları ve çok sevdiği hobisi bahçesinden alıyor. Keman sanatçısı oğlu Erkin Onay ile zaman zaman biraraya gelip çalıştıklarını belirten Onay için, oğluyla aynı sahneyi paylaştıkları konserler çok anlamlı. İlk sahne birlikteliklerine üç yıl önce Afyon Müzik Festivali’nde başlayan anne-oğul, Antalya, Ankara ve İzmir’de de konser vermiş. “Baba-oğul birlikteliği çok var; ama anne-oğul çok sık rastlanmayan bir birliktelikti. Bizim çok uzun zamandır gerçekleştirmek istediğimiz proje, imkanlar ve tarihler de uyuşunca hayata geçti. Oda müziği bambaşka bir boyuttur. Konçertonun, solo piyanonun devamlı bir diyaloğu vardır. Dolayısıyla sahnede olağanüstü bir muhabbetle konser verdik. Anne-oğul olarak sahnede olmak müthiş bir duyguydu.” Büyük bir özenle yetiştirdiği çiçeklerinden oluşturduğu bahçesinde huzur bulan sanatçı, müziğin çiçeklere iyi geldiğini söylüyor: “Çiçeklere büyük bir tutkum var. Onları inceliyor, onlarla konuşuyorum. Piyanoya yakın çiçeklerin daha sağlıklı olduğu görüyorum.”

Büyükler için pop müzik
Şirin Soysal

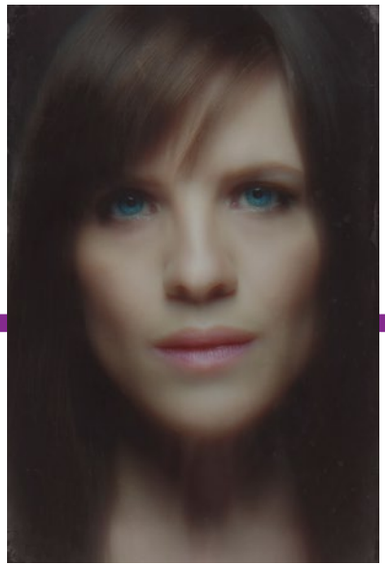

■ Utkucan Akkaş

Ülke ülke gezmiş, gittiği her yerin kültürünü damıtıp kendi tarzını yaratan bunu da kendi söylemiyle ülkemizde henüz yerleşmemiş bir deyim olan "Adult-Pop" olarak adlandıran sanatçı Şirin Soysal ile konuştuk. Soysal'ın yaptığı özel müziği, Avrupa'da ve ülkemizde sanatı ve sanatçının yerini irdelediğimiz söyleşimizde, Soysal'ın sesi kadar kelimelerine de hayran olmamak elde değildi.

"Ne Yaptım Şu Hayatta?" diyorsunuz ya bir şarkınızda, sormak isterim Şirin Soysal neler yaptı bu hayatta? Kimdir Şirin Soysal?
Yıllarca daldan dala atladı, onu doyuracak meyveyi aradı durdu. Yirmi sekiz yaşına geldiğinde hayatta ne yapması gerektiğini anladı ve şarkıcı olup, şarkı yazmaya başladı. Hayatının erkeğini de aynı yıl içinde bulmuştu. Şimdi, yedi yıl sonra iki albümlü bir sanatçı haliyle anne oldu. Hayatının sihirli üçgeni böylece oluştu: müziği, aşkı ve kızı.

Uzun yıllar ülke ülke dolaşarak geçen bir hayat. Bu sanatınızdaki zenginliğin nedenidir diyebilir miyiz?
Teşekkür ederim. Nedenlerden biri olduğu kesin… Yeni bir dil veya kültürle kendinizin yeni bir yanını keşfediyorsunuz. İnsanın kendini tanıması için çok çeşitli deneyimlere ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Farklı ülkeler ve insanlar bunu bana sağladı. Çok meraklı ve maceracı biri oldum hep. Risk aldım, korkularımın üstüne gittim. Kendimi kaybetmeden çılgınlık sınırlarımı zorladım. Adrenalini sevdim. Adrenalini yüksek bir iş yapıyorum şimdi… Tüm bunlar benim sanatçı kimliğimi oluşturmuş, hiç hissettirmeden, usulca. Olumlu olumsuz, yaşadığım hiçbir şeyden pişmanlık duymuyorum, çünkü hepsi bana bir şeyler kattı.

Oyunculuk eğitimi almanıza rağmen ve yönetmenlik yapmanıza rağmen bir anda müzik ve sahneler… Nedir bu seçeneğin nedeni?
Bir anda değil aslında. 16 yaşımda şan dersleri almaya başladım. Lisede sahnede orkestra eşliğinde müzikal şarkıları söylüyordum. Tiyatro ve müzik birbirine yakın dallar, tiyatro okumuş olmam bugünkü sahne duruşumu şekillendiren şeylerden biri. Eninde sonunda müziği seçmemin sebebi iç sesimin beni buna itmesi. Aslında yıllardır bağırıyormuş fakat ben duymazlıktan geliyormuşum. İnsan bazen en doğru olanı bilinçli veya bilinçsiz olarak atlatıyor. Herkesin hayatta özel bir misyonu olduğuna inanıyorum. Kimi hiç bir zaman bulamıyor onu ve bu çok acı. Misyonumun şarkılar yazmak ve onları sesim aracılığıyla paylaşmak olduğunu anladığımda, hayatımdaki taşlar oturmaya başladı. O karmaşık puzzle şekil almaya başladı. Uzunca bir süre bu görevden korkmuş ve kendimi başka yerlere çekmişim. Fakat iç ses sonunda galip geldi ve müziğe verdim kendimi.

"Bir Şeyler Var" albümü, hızlı bir giriş. Ülkemizin caza yabancılığını da düşünürsek, nasıl tepkiler aldınız?
Yavaş yavaş insanların hayatına sızan bir albüm oldu, hala da sızmaya devam ediyor. Seveni çok seviyor. Sevmeyeniyse hiç. Bu bir düz caz albümü de değil. Birçok türün izleri var içinde. Ülkemizde 'adult pop', yani 'büyükler için pop' kavramı oluşmamış henüz. Bu müziği öyle tanımlayabiliriz. İnsanların ayakta sallanarak, elde bira veya rakıyla dinleyecekleri, bağırarak eşlik edecekleri bir müzik değil. Bu yüzden genelde oturma düzeni olan mekanları tercih ediyorum. Seyircinin meditatif bir hale girebileceği, müzikle birlikte içine dönebileceği bir ortam olması çok önemli. O zaman hazzı çıkıyor müziğin, hem bizim, hem de dinleyici için.

Pop kültürü yerlerde sürünüyor. Popçular bu işi kalple yapmıyor artık, çürük bir piyasaya hizmet ediyorlar. Tüm klipler ucuz bir cinsellik üzerine kuruluydu. Melodi diye bir şey kalmamış, anlamlı hiç bir söz yok…

Yaptığınız müziğin, bizim ülkemiz ve diğer ülkelerin dinleyici kitlesi arasındaki farklarını merak ediyorum. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
Bizim ülkemiz için yeni bir tarz olduğu için kulak aşinalığı henüz gelişmedi. Genel kitle yadırgayabilir bu müziği. Yurt dışında çok örnekleri var ve tabii bu nedenle dinleyici kitlesi de çok daha geniş. Güzel olan şey, her tarz, her his, her ses karşılığını bir şekilde bulur, neresi olursa olsun. 'Yabancıyım' için, 'bu şarkı beni anlatıyor' yorumunu defalarca duydum. Duygu evrenseldir, müziğe yansıması ise sübjektif. Çoğu zaman, dinleyen kişi açık bir kalple dinliyorsa, tınılar yabancı gelse bile duygu onu yakalar.

"Bir Şeyler Var" ve "Ziyaret". Yeni albüm çalışmaları var mı ufukta?
Var. Hamileliğim çok üretken geçti, iki albüm yazdım o süre içinde. Biri Türkçe, diğeri İngilizce şarkılardan oluşuyor. Türkçe albüm öncelikli, onun çalışmalarına başlayacağız yakında.

Yabancıyım adlı şarkı. Sanki Şirin Soysal orada kendini anlatıyor. Bu şarkının bir öyküsü var mı?
'Yabancıyım' benim sivrileşmiş aidiyet "dilemma"mı anlatıyor. Diplomat bir ailenin çocuğu olarak hep taşındık ordan

oraya. Türkiye'ye de yabancıydım, diğer yaşadığım ülkelere de. Ait hissedemedim hiç bir yere, hiç bir kültüre veya topluluğa. Üniversitede, yani Dublin'de bu değişti. Tiyatro bölümü benim gibi insanlarla doluydu. Benim gibi derken, ülke ülke gezdiklerinden değil, bir şekilde hayatın kenarında, kıyısında dolaşan tiplerdi. Onlarla yakınlaşmak, kaynaşmak kolaydı. İlk defa ait hissettim kendimi. İrlanda bana çok iyi geldi.

Peki, ya "Siyah Zürafa"... Onun da bir hikayesi var sanırım.

"Siyah Zürafa" beni çok etkileyen bir rüyadan yola çıkarak yazdığım bir şarkı. Rüyamda siyah bir zürafa görüyorum ve onun tanrı olduğunu anlıyorum. Bunu anlamamla birlikte siyah zürafa göle dalıyor ve yok oluyor. Fakat şarkının esas çıkış noktası Atilla İlhan'ın 'Baki'ye Gazel' adlı şiiridir. Öyle bir anlatmış ki Baki'ye olan hayranlığını o şiirde… Sarsıcı. Ben de Atilla İlhan'a olan hayranlığımı ifade etmek istedim. Melodiyi bu şiire yazdım, sonra aynı hece düzeninde şarkı sözleri yazdım. Gezi'yle eş zamanlı yazılmış bir şarkı, Atilla İlhan'a 'Gezi'yi anlatmak istedim.

Ülkemizde pek çok sanatçı seyirciye göre yol alıp, belki de asıl istediği tarzdan uzaklaşıyor. Siz tarzınızdan ödün vermeden bir kitle yarattınız…

Müzik işi kalp işi. Diğer sanat dalları gibi, edebiyat gibi. İçten gelen ve son derece kişisel bir şey. Bu yüzden bir formüle göre veya beklentiye göre yapılınca büyüsü bozulur. Geçen gün uzun zamandan sonra MTV seyrettim. İki saat durdum kanalda ve inanır mısınız, kayda değer bir parça bile çıkmadı. Pop kültürü yerlerde sürünüyor. Popçular bu işi kalple yapmıyor artık, çürük bir piyasaya hizmet ediyorlar. Tüm klipler ucuz bir cinsellik üzerine kuruluydu. Melodi diye bir şey kalmamış, anlamlı hiç bir söz yok… Çok yazık. Alternatif akımın popu bir nevi devralması gerekiyor, daha geniş kitlelere ulaşması gerekiyor. Yoksa insanlar robotlaşır ve öz denen şey kaybolur.

Avrupa'da sanata ve sanatçıya kamuoyu ve yöneticiler tarafından bakış nasıl? Bizle farkları olumlu ya da olumsuz ne düzey de?

Avrupa'da devletler ve kamuoyu sanatçıya ve sanata daha çok değer veriyor çünkü toplumsal gelişim ve eğitim açısından önemi sisteme kazınmış durumda. Finansman, fon bulmak daha kolay, izleyici, dinleyici daha ilgili. Münih'te bir festivale katıldım geçen sene. Küçücük çocuklar sessizce ve ilgiyle dinliyorlardı müziği. Yeniliğe çok daha açıklar. Bu eğitimle ilgili tabii ki. Küçük yaşta başlayan bir farkındalık var, algı yelpazesi çok geniş. Televizyonun da çok büyük rol oynadığını düşünüyorum. Avrupa'da televizyon programlarının belli bir düzeyi var, burda olduğu gibi bir çöp yığını değil. İngiltere'de düzeysiz veya lüzumsuz bir program pek çıkmaz karşınıza kanalları gezerken.

Sözleri siz yazıyorsunuz, ayrıca başka yerlerde verdiğiniz cevaplardan da anlaşılan o ki aslında bir kelime cambazı var karşımda, bu yeteneği daha farklı alanlarda kullanma fikriniz var mı?

Teşekkür ederim. Söz yazarlığına çok önem veriyorum ve yazdıkça gelişiyorum. Sadece bu alanda kullansam bile bana yeterli. Tabii başka hayallerim de var; günün birinde bir roman yazmak isterim. Fakat tercümanlıktan senaryo doktorluğuna, bir çok iş deneyimim oldu, şarkıcılık ve şarkı yazarlığının en iyi becerdiğim şey olduğunu gördüm.

Müzik sizin için nedir?

Müzik benim varlık kaynağım. Tükenmeyen bir hazine. Kendimi ve dünyayı tekrar tekrar keşfettiğim, sorguladığım, incelediğim orman. Yeni bir şarkının evrenine daldığımda yaşadığım heyecan benzersiz. Ayrıca egoma ayar veren şey müzik. Bazen unutuyorum niçin müzikle uğraştığımı, kaygı ve hırs çöküveriyor üstüme. Hayatla bir yarış içinde buluyorum kendimi birdenbire. O anlarda kendimi o bulanıklıktan çıkarmam, hatırlamam gerekiyor… İnsanlığa hizmet şeklim müzik yapmak, çünkü en iyi becerdiğim şey bu. Bunu hatırladığımda sıfırlanıyorum ve tekrar üretebiliyorum.

İzmir'e daha önce geldiniz mi? Konser planlarınızda İzmir var mı?

İzmir'e konser için gelme fırsatım henüz olmadı, şartlar el vermedi maalesef. Gezmeye geldim. Çok rahat ve güzel bir şehir. Yeni albümle birlikte oradaki dinleyiciyle buluşmayı çok istiyorum…

Dark Places • 26 Haziran

Yönetmen Gilles Paquet-Brenner
Oyuncular Chloë Grace Moretz, Charlize Theron

Kansas'ta bir çiftlikte ailesi katledilen beş yaşındaki Libby, bir kar fırtınasının ortasında buradan kaçıp kurtulmayı başarır. Yaşadığı hazin olaylar ve talihsizlikler bir türlü hayatından silinmez. Aradan 25 yıl geçmesine rağmen bu acılardan kurtulmuş değildir. Ta ki Kill Club isimli, gizemli suç olaylarını araştıran gizli bir topluluğu keşfene dek... Şimdi geçmiş anıları tekrar canlandırmanın ve ailesinin başına gelen katliamı çözmenin zamanı gelmiştir.

Gillian Flynn'ın romanından sinemaya uyarlanan filmin yönetmen koltuğunda Gilles Paquet-Brenner, başrolünde ise Chloë Grace Moretz ve Charlize Theron bulunuyor.

Selfless • 31 Temmuz

Yönetmen Tarsem Singh
Oyuncular Ryan Reynolds, Ben Kingsley, Natalie Martinez

David Leitch ve Chad Stahelski daha önce dublörlük yapıyordu. John Wick, ikilinin ilk yönetmenlik deneyimi.

Kanserden ölmek üzere olan oldukça zengin bir adam, daha önce uygulanmamış bir tedaviyi kabul eder ve kendini genç bir bedenin içinde buluverir. Fakat hiçbir şey göründüğü gibi değildir, bu bedenin kökenleri hakkında bilgi sahibi oldukça, onu öldürmek üzere olan gizli servisin farkına varır. Filmin başrollerini Ryan Reynolds, Natalie Martinez, Ben Kingsley paylaşıyor , yönetmenliğini ise Tarsem Singh yapıyor.

Phoenix-Yüzündeki Sır

10 Temmuz
Yönetmen Christian Petzold
Oyuncular Nina Hoss, Ronald Zehrfeld, Nina Kunzendorf

Nelly Lenz, 2. Dünya Savaşı sonunda esir olduğu toplama kampından nihayet kurtulmuştur. Özgürlüğüne kavuştuktan sonra da, aldığı kurşun yarası sonucu tamamen değişen yüzü için ciddi bir estetik operasyon geçirmek durumunda kalır. Nelly, her şeyin savaştan öncesi gibi olduğunu düşünmek ister; ancak bu mümkün değildir. Arkadaşları ve akrabaları onun öldüğünü düşünmektedir ve Nelly'nin kamptaki günlerde kendisini ayakta tutan en önemli şey, çıktığı zaman kocasını yeniden görebilme umududur. Neredeyse yerle bir olmuş Berlin'de kocasının izini sürerken bir yandan da onunla ilgili korkunç bir dedikodu kulağına gelir: Kocası Johnny'nin Nelly'i gönderilmesi için Nazilere ihbar etmiş olması ihtimali.

Alman sinemasının önde gelen isimlerinden Christian Petzold'un yazıp yönettiği filmin başrolünde, yönetmenin bir önceki filmi Barbara'da da başrolde yer alan Nina Hoss bulunuyor.

Şafak Pide'nin sahipleri ve aynı zamanda ustaları: Cüneyt Barış, Yunus Aksoy, Cengiz Nasır

Aydın Denizli bölgesine özgü pide çeşitleri, 50 yıldır farklı bir damak tadı...

Canınız özel bir pide çektiğinde...

İzmir'desiniz ve yolunuz Antalya, Aydın ya da Denizli…Hatta Marmaris veya Bodrum…Yani İzmir'den güneye araçla gidiyor ve İzmir Aydın Otoyolunu kullanıyorsanız, Germencik çıkışından çıkın, eski yol üzerinden yolunuza devam edin, sizi İncirliova karşılayacak. Ordan arabayla 5 dakikalık mesafede bulunan Koçarlı'ya kırın direksiyonunuzu, merkezdeki belediye binasını bulun ve aracınızı park edin. Hemen belediye binasının çaprazında bulunan Karacasulu Şafak Pide, öğle yemeği için size tavsiyemizdir, pişman olmayacaksınız.

Tam 50 yıldır aynı yerde hizmet veren bu pide salonu, Aydın ve İzmir başta olmak üzere birçok şehirden insanların uğrak yeri. Tahinli, kesikli (çökelek), şam işi ve künarlı-tahinli pidesi ile yani Aydın Denizli bölgesine özgü pide çeşitleri farklı bir damak tadı sunuyor size. Künar ne derseniz, bildiğimiz çam fıstığı. Koçarlı'da üretilen, kendi özel mahsulleri olan bu çam fıstığının bölgedeki adı künar. Tabi klasik kuşbaşılı ve kıymalı pideleri de mevcut. Tüm ürünlerin elde hazırlanması ve her malzemede maksimum özen gösterilmesi 50 yıllık tarihin başlıca sebebi.
Haftanın 7 günü, sabah 8 akşam 9.30 arası hizmet veren Şafak Pide, her gün çıkardığı 300'ün üzerinde pidelerden birini tatmanız için sizi bekliyor. Hadi kırın direksiyonu Koçarlı'ya, sonra zaten müdavim olacaksınız…

Orta Mahalle Terzioğlu Caddesi 36,
Koçarlı, Aydın
Telefon: 256.761-4075

Künarlı-tahinli pide

Kesikli (çökelek) pide

Mutlu olmak için neye ihtiyacınız var?

Elvan Demirkan

İnsanlığın belki de en evrensel arayışı mutlu olabilmek... Ama nedense amaçlarımızın içinde en basit olan bu hissi bir türlü kalıcı yapamıyoruz.
ABD'li psikolog Abraham Maslow'un 1943 yılında yayınladığı bir çalışmasındaki 'İhtiyaçlar Hiyerarşisi' teorisini bilirsiniz...

Maslow, insanların ihtiyaçlarını 5 kategoride toplar. Bu ihtiyaçlar, önem sırasına göre karşılandıkça, insanlar daha mutlu ve tatminkar bir hayat yaşayabilirler.

Bu hiyerarşide en temel ihtiyacımız; fizyolojik ihtiyaçlar. Karnın doyması, uyku gibi…

İkinci sırada güvenlik var.
Üçüncü seviyedeki ihtiyacımız sevgi ve ait olmak
Dördüncü saygınlık
Piramidin en tepesinde ise ruhsal gelişim var. Yani kendini geliştirmek...

Ancak bizler bu ihtiyaçları genelde 'ruhumuzu' değil, 'egomuzu' besleyecek yollarla gidermeye çalışıyoruz… Ve mutsuzluluğumuz artıyor.

Mesela en temel fizyolojik ihtiyaçlarımızdan biri uyku… Çoğu insan uykuyu zaman kaybı olarak görüyor bu hızlı ve hırslı yaşantıda…. Zihnen ve bedenen yorgun olsak da, uykumuzu heba ediyoruz. Halbuki uyku demek yenilenmek demek, enerji kazanmak, hafızayı güçlendirmek demek. Uykusuzluk vücudunuzun savunma mekanizmasını zayıflatıyor. Zor koşullara çözümler bulabilmemiz, sağlıklı kilo verebilmemiz iyi uykuya bağlı. Biyolojimizin bu kadar önemli bir ihtiyacını neden görmezden geliyoruz? Neden uykuya hakettiği önemi vermiyoruz?

Piramitteki ikinci ihtiyac; güvenlik…
Mesela; güvenlik hissini 'kontrol etmek' ile bir tutuyorsanız, bulunabileceğiniz en zayıf pozisyon bu… Sürekli tetikte, tedirgin ve yorgun bir hayat yaşarsınız. Hayatın akışına ve değişime biraz daha esnek olabilmeyi öğrenmek, aslında insana gerçek güven hissini veriyor. Bazen de kendimizi güvende hissetmeyi, güvende olmaya tercih ediyoruz. Sağlığınız hakkında endişe ediyorsunuz-

dur ama bunun yanında belki içtiğiniz sigaranın zararını görmezden gelirsiniz… Anlatabiliyor muyum? Hissi ve gerçeği birbirine karıştırıyoruz.

Sevgi ve ait olma ihtiyacı… Bu konuda toptan kafamız karışık. 'Kendini olduğun gibi sev' diyoruz ama 'güzel ve başarılı' olanı seviyoruz. Ya da kendini seviyorsan, 'egoist' oluyorsun. Tutku ile sevgiyi karıştırıyoruz. Ait olma hissini sosyal medyada arıyoruz. Tinder'da anlamlı ilişkiler bulmaya çalışıyoruz gibi… Aslında kendini sevmeyen insan, başkasını sevdiği zaman egonun ihtiyacı ortaya çıkıyor. Bu yüzden ilişkilerde kendi enerjimiz neyse, benzer enerjileri çekiyoruz.

Piramidin en tepesindeki ihtiyacımız ise ruhsal gelişim. Bazıları kişisel gelişimi 'naif' insanların ihtiyacı olarak görüyor… Halbuki kendinle barışık olmayı bilmeyen, kendini sevmeyen insan, hayatta hiçbirşeyin değerini bilemez. O halde niye 'kendimiz olmaya' bu kadar karşı koyuyoruz?

"Mutlu olmak için önce mutluluğun ne oldugunu bilmek gerekir" demiş ünlü filozof Jean-Jacques Rousseau…
Peki ya siz… En temel ihtiyaçlarınızı karşılamak için seçtiğiniz yollar gerçekten mutluluğunuzu arttırıyor mu?

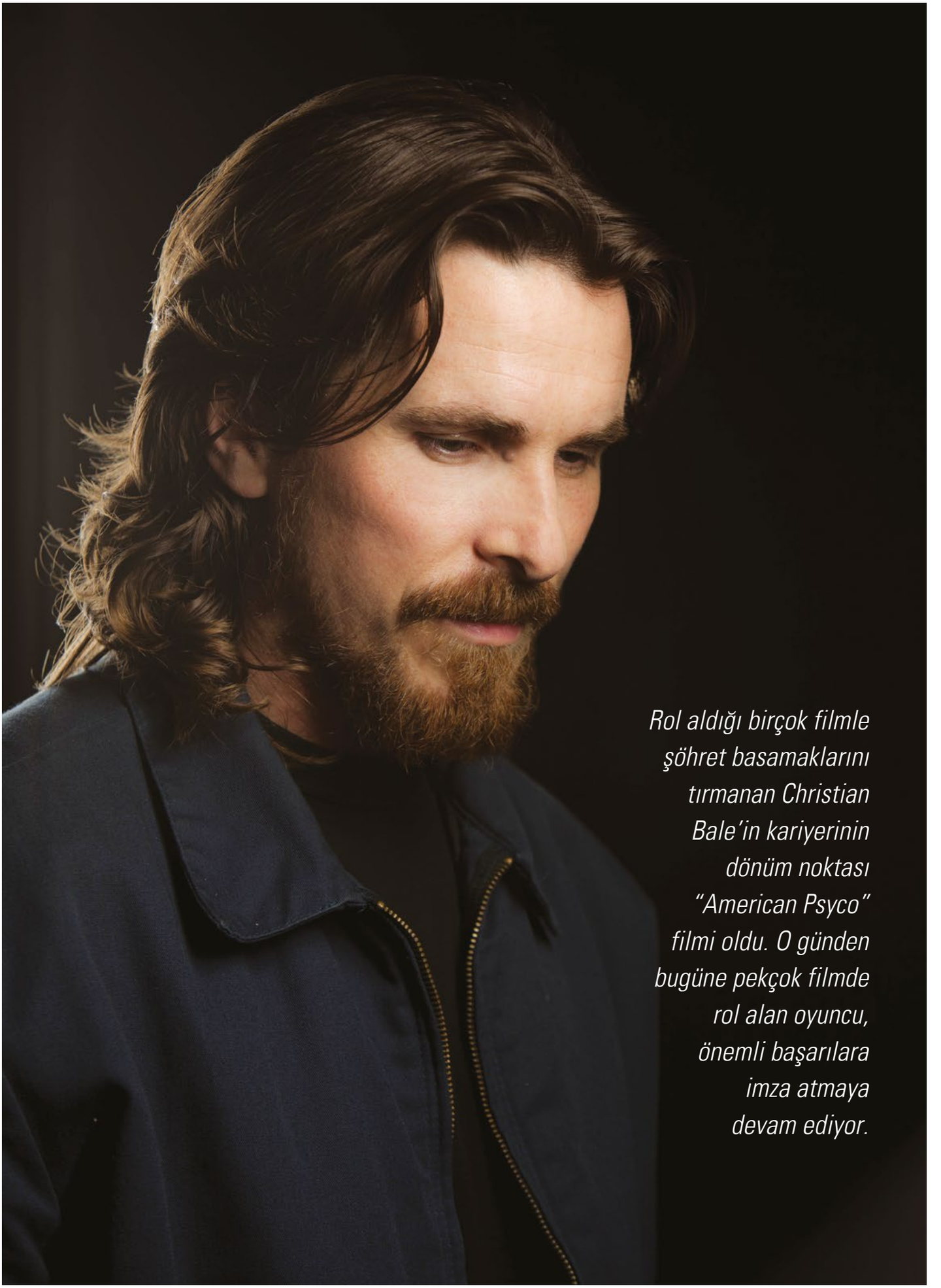

Rol aldığı birçok filmle şöhret basamaklarını tırmanan Christian Bale'in kariyerinin dönüm noktası "American Psyco" filmi oldu. O günden bugüne pekçok filmde rol alan oyuncu, önemli başarılara imza atmaya devam ediyor.

Christian Bale

Sinema perdesinde yüzünü görmeye alıştığımız, film bittikten sonra çıkan yazılardan adına baktığımız ancak birkaç gün sonra bir türlü ismini hatırlayamadığımız aktörlerden biriydi Christian Bale. Yüzü beynimize kazındı. Başarılarını adım adım takip ettik. Filmlerinin kastlarına baka baka ismini ezberledik, unutamaz olduk.

Christian Bale, 1974 yılında Haverford, Galler'de dünyaya geldi. Babası bir ticari pilot iken, annesi sirklerde palyaçoluk yapıp dans ediyordu. Çocukluk yılları kendi doğumunun ardından üç kız çocuğuna sahip olan ve sürekli seyahat eden ailesinin peşinde İngiltere, Portekiz ve Amerika'yı dolaşarak geçti.

Christian Bale içinde oyunculuk genleri taşıyarak büyüdü. Anneannesi ve dedesi yarı zamanlı çalışan oyuncular ardı. Las Vegas'ta oturan amcası ise Winona Ryder'ın kişisel asistanıyla evli olan, yirmiyi aşkın filmde rol almış profesyonel bir oyuncuydu. Yakışıklı aktörü sahne ışıklarının altına çeken de belki bu oldu. Kamera ile ilk karşılaşması 9 yaşındayken rol aldığı bir mısır gevreği reklamı ile gerçekleşti. Daha sonra kız kardeşlerinden biri ile tiyatro çalışmalarına katılarak profesyonel oyunculuğa giden yolda ilk adımlarını atmaya başladı. Farklı televizyon dizilerinde aldığı küçük roller, onu sinema kariyerinin başlangıcına doğru götürdü. On üç yaşındayken rol aldığı Steven Spielberg yapımı *"Empire Of The Sun"* (1987) filmi ile çocuk oyuncu olarak tüm dikkatleri

bir anda üzerinde topladı. Bu rol ona başarının kapılarını açtı. Filmin gösterime girmesinin ardından oturduğu mahalleye geri döndüğünde hiç beklemediği aşırı bir ilgiyle karşılaştı. Film yapmaktan zevk aldığını ancak normal bir çocuk gibi arkadaşları ile etrafta bisiklete binip dolaşmayı isteyen biri için kendisine gösterilen ilginin onu boğduğunu söyledi. Mahalledeki bütün kızlar onunla çıkmak istiyor, bütün erkekler ise kendi güçlerini test etmek istercesine onunla kavga etmeye çalışıyorlardı. Ailesine bir daha film yapmak istemediğini çünkü bu ilgiye daha fazla katlanamayacağını söyledi.

Ancak Christian Bale, yine de film yapmaya devam etti. Babası ve ablasının kendisine eşlik ettiği bir Los Angeles yolculuğundan *"Newsies"* (1992), *"Swing Kids"* (1993) isimli iki Disney müzikalinde rol almış olarak döndü. *"Newsies"* (1992)'deki rolüne hazırlanırken aldığı ses dersleri ona daha sonra çevireceği birçok filmde yardımcı oldu. Prodüktörler Bale'in sesine, dansına ve farklı aksanları hiç zorlanmadan konuşabilme yeteneğine hayranlardı.

Winona Ryder, Kirsten Dunst ve Claire Danes gibi dönemin genç kuşak yıldızlarını bir araya toplayan Gillian Armstrong yönetmenliğindeki *"Little Woman"* (1994), Christian Bale için gerçekten iyi bir atlama noktasıydı. Bu rolün ardından *"Pocahontas"* (1995) isimli animasyon filminde Thomas karakterine sesiyle hayat verdi. Ve yine farklı aksan-

ları konuşabilme yeteneğini kanıtladı. *"The Secret Agent"* (1996) ve "The Portrait of a Lady" (1996) gibi filmler ile yıldızı anlık bir düşüşe geçen aktörün kendisini toparlaması geç olmadı. Julian Barnes'ın bir romanından sinemaya uyarlanan *"Metroland"* (1997)'de ünlü aktris Emily Watson ile başrolü paylaşan Christian Bale, şöhret basamaklarını tekrar tırmanmaya başladı. 70'li yılların müzik dünyasına ışık tutan *"Velvet Goldmine"* (1998) filmindeki cinsel kimlik arayışı içinde kaybolmuş gazeteci rolü ile genç kuşağın da ilgisini toplamayı başaran başarılı aktör, yine Kevin Kline, Michelle Pfeiffer and Rupert Everett gibi usta oyuncularla aynı sahneyi paylaştığı Shakespeare adaptasyonu *"A Midsummer Night's Dream"* (1999)'de oyunculuk gücünü de kanıtladı.

Christian Bale'in kariyerindeki dönüm noktası ise yine bir romanın beyaz perde uyarlaması olan *"American Psycho"* (2000) oldu. Oyunculuğu ile sinema eleştirmenlerinin, gelişmiş vücut kasları ile de genç kızların ilgisini üzerine çeken Bale, ismini herkesin aklına kazıdığı bir aktör haline geldi.

İki yıl sonra *"Reign of Fire"* (2002), *"Laurel Canyon"* (2002) ve *"Equilibrium"* (2002) isimli üç film ile tekrar sinema ekranına dönen Bale, kariyerinde kısa dönemli bir sarsıntı yaşasa da *"The Machinist"* (2004) ile tekrar sinemaseverleri sarsmayı başardı. Filmin yönetmeni Brad Anderson'ın artık dur uyarılarına aldırmaksızın sadece Trevor Reznik karakteri için 30 kilo veren başarılı aktör, film boyunca hafızalardan silinemeyecek bir performans sergiledi.

Günümüzde Christian Bale oyunculuk kariyerinin yanı sıra sıkı bir hayvan hakları savunucusu olarak da gündemde yer almayı başarıyor. Ark Trust, Greenpeace, The World Wildlife Foundation gibi kuruluşlara üye olan Bale, aynı zamanda da *"The Dian Fossey Gorilla Fund"*, *"The Redwings Sanctuary"* ve *"The Happy Child Mission"* gibi derneklere de maddi destek sağlıyor. Günlük hayatında sıkı bir vejetaryen olan aktör, Rio De Janeiro'da sokak çocukları için yapılacak bir okul projesine maddi destekte bulunanlar arasında. Üyesi olduğu kuruluşlarca defalarca ödül yağmuruna tutulan Bale, ayrıca Discover dergisinin çevre ödülünün de sahibi.

Bir oyuncunun filmin önüne geçmeden, oynadığı karakteri canlandırırken film ile kendisi arasında bir dengeyi kurması gerektiğine inanan Christian Bale, 2005'te *"The New World"* filmi sonrasında "Batman Begins" (2005) filminde yeni kuşak Batman olarak karşımıza çıktı. *"The Dark Knight"* (2008) ve *"The Dark Knight Rises"* (2012) filmleri ile

izleyicinin büyük ilgisini çeken yeni Batman dizisi Bale için de artık kanıksanan yükselişinin basamakları oldu.

Bale'in sinema perdelerinde seyirci ile buluşması *"Harsh Times"* (2005), *"Rescue Dawn"* (2006), *"Prestige"* (2006), *"I'm not There"* (2007), *"3:10 to Yuma"* (2007), *"Terminator Salvation"* (2009), *"Public Enemies"* (2009), *"The Fighter"* (2010), *"Flowers of War"* (2011), *"Out of the Furnace"* (2013), *"American Hustle"* (2013), *"Exodus: Gods and Kings"* (2014) filmleriyle sürdü.

Bale 2015'te Terrence Malick'in yönettiği Cate Blanchett, Antonio Banderas ve Natalie Portman ile rolleri paylaştığı ilginç bir aşk üçgenini konu alan iddialı bir yapım olan *"Knight of Cups"* ile karşımıza çıktı. Son filmi ise yine Terrence Malick'in yönettiği *"Weightless"*'ta bir kez daha Natalie Portman ile kameraların karşısında…
Christian Bale, artık ismi akıllarımızdan uçup giden bir aktör olmanın çok ötesinde. İleride yönetmen koltuğunda da görmeyi arzu ettiğimiz nadir oyunculardan biri...

Yeni kuşak Batman olarak karşımıza çıkan ve izleyicinin büyük ilgisini çeken Christian Bale için yeni Batman dizisi artık kanıksanan yükselişinin basamakları oldu.

"The Machinist" (2004)

"American Hustle" (2013)

"Empire of The Sun" filminde çocuk oyuncu (1987)

Özgürlük renkle dans ediyor

Ayşe Tatari

Bu yılın modasında, mercan rengi ile birlikte kırmızının her tonu, tozpembeler, kiremit, karmen kırmızıları…
Maviler… Bebek mavisinden iris moruna, lavantaya, laciverde kadar her tonu… Yeşiller, zümrüt, jade, çayır, çimen, nane yeşilleri, pastelleri, nüansları, esas renkleri ile…
Moda, adeta bir ressamın paleti.

En son üretim teknolojileri ile çok özel malzemeler.
Kıpır kıpır renkler ile evreni tazeleyen bahar enerjisi.

Siyah-beyaz olmadan olur mu?
Her zamanki gibi değişmez başrol oyuncuları. Yan yana keskin ve asil duruşlarıyla gece ve gündüz her saat her yerdeler.

Renklerin enerjisi-özgür dağınıklar-eğlenceli rahatlıklar- oversize yorumlar-şaşkın düzensiz kesimler-günlük maxiler-yaratıcılık şampiyonu yaz pantolonları-yelekler-şehirde doğal konfor trençler-hippy look parti kılıkları-karışık renklerle buluşan jean'ler-etnik siyah beyazlar-şehir maceracıları için konstrüktiv siluetler-yeni püskül yorumları-şehirde vahşi batı detayları-teyeller-dikişler, kabaralar, antik paralar, ekoseler, örgüler, uçuşan tül etekler…
Yepyeni blazer, spencer formları…
Yüksek belli bol pantolonlar…

Blazer'ın dönüşü… İçine büstiyer sütyen giyilerek, ille de üst giyiminiz olsun; ister trench ister blazer, sıcak soğuk fark etmez, stil sahibi olmak için deneyin.

Jean olmadan olmaz ama başka yorumlarla moda…
Maxi elbiseler geliyor siyah beyaz temel kullanımıyla…

Çingene olun, hippy olun ya da cool olmak isterseniz pastel tonlarla yalın bir duruş sergileyin.

Gökkuşağı renkleri, gün batımı kızılları, derin su mavileri, yosun renkleri, pasteller, sıcak çöl bejleri, baharat sarıları, enerji taşı yansımaları; akik, ametist, mercan, zümrüt renkleri… İnci, sedef parıltıları… Akdeniz esintileri; lacivert-mavi-kırmızı-beyaz… Jean mavileri… Duru beyazlar… Seksi siyahlar… Ve etnik vurgulu siyah-beyaz beraberliği…

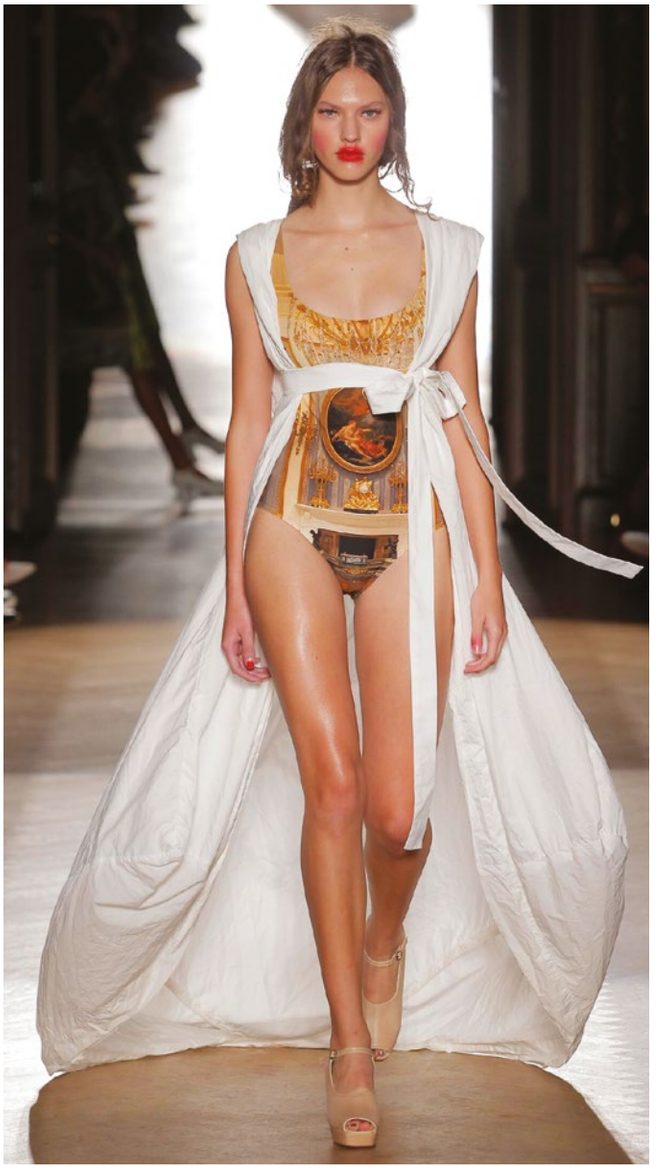

Malzemeler

Lazer teknolojisi ile şekillenmiş nefes alan deriler- naturel kalın western süetleri- anaconda finisajlı deriler-ince parlak glossy anilin deriler-ipek, krep şifon, kalın kaba triko, dökümlü keten mixleri ile oluşan hafif yaz derileri…

Tül hafifliği, saten parlaklığı, krep dökümlülüğü, jean rahatlığı, pastoral desenler, casual ekoseler, hafif yaz kotonları.

Çapraz kullanılan küçük çantalar, postacı torbaları. Uzun zamandır görülmeyen omuzda zincir askılı çantalar, sırt çantaları.

Ayaklarda düz terlikler, sandaletler, eğlenceli espadriller, şıklık için ince topuklu sivri burunlu ayakkabıların yanı sıra kalın platformlu topuklu ayakkabılar.

Elektrikli Mercedes Benz SLS AMG Electric Drive

Dünyanın en büyük otomobil fuarlarından biri olan Paris Otomobil Fuarı, birçok yeni modelin ilk kez görücüye çıktığı yer oluyor. Fuara damgasını vuran markalardan birisi de elektrikli spor otomobilini tanıtan Alman otomobil devi Mercedes oldu.

Motor teknolojisinde devrim olarak kabul edilen elektrikli motorlara sahip modeller henüz yaygınlaşamadı. Elektrik gücünü depolayan bataryaların maliyetlerinin yüksek, menzillerinin kısa ve şarj sürelerinin uzun oluşu elektrikli araçların çıkmazı olarak görülüyor. Bu çıkmazda çözüm üretemeyen Toyota geçtiğimiz günlerde elektrikli otomobil projelerini askıya aldığını açıklamıştı.

Elektrikli otomobillerin geleceği tartışıladursun, Mercedes dünyanın en hızlı elektrikli otomobili üreterek dikkatleri üzerine çekmeyi başardı. Elektrikli Mercedes Benz SLS AMG modelinin 0-100

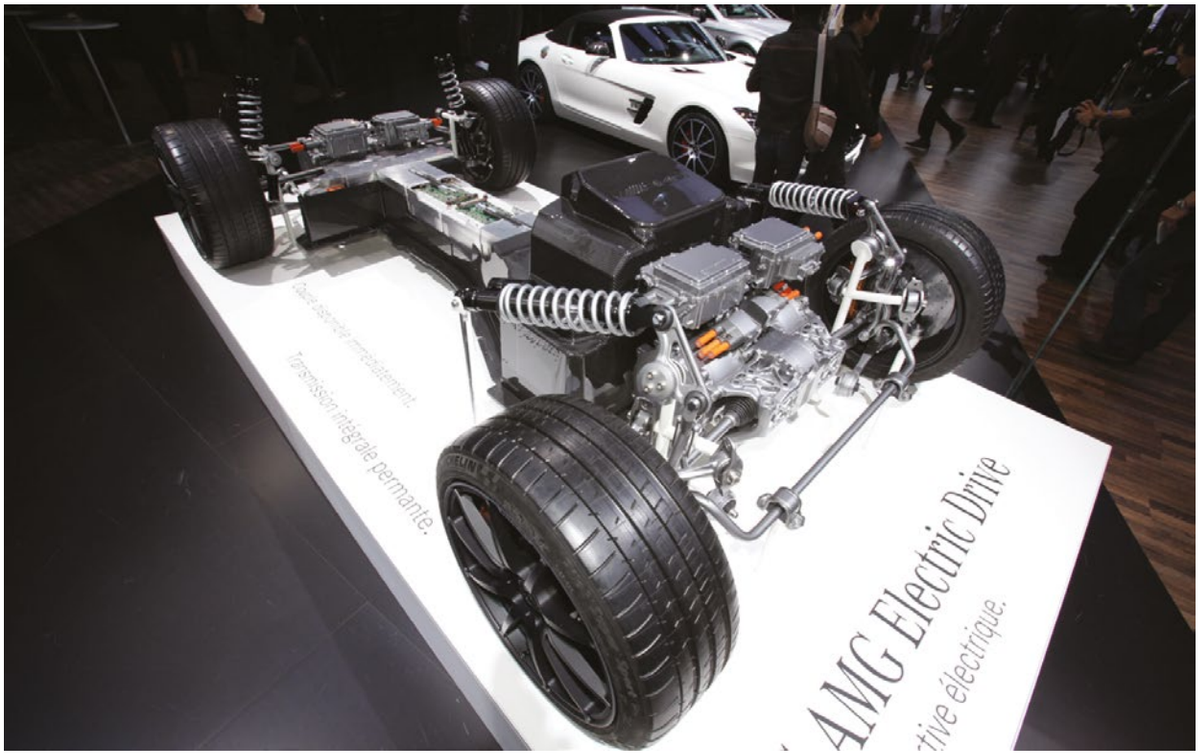

km hızlanması sadece 3,9 saniye. Otomobilin hızı ise 250 km ile sınırlandırılmış. SLS AMG'nin elektrikli motorunun gücü ise 740 hp değerine denk geliyor. Elektrikli motorların sesi yok denecek kadar az ve spor otomobil tutkunlarının pek hoşuna gitmeyen bu duruma çözüm de bulunmuş. Mercedes, elektrikli otomobiline yapay bir motor sesi eklemiş. 11 farklı ses arasından seçim yaparak hızınıza göre şiddeti değişen motor sesini aracın içinde duyabileceksiniz.

Mercedes Benz SLS AMG'nin performansı hayranlık uyandırırken, karbon salınımı 'sıfır' olan elektrik motorlu SLS AMG modelini daha çok Hollywood'un çevreci ünlülerinin garajında görebiliriz gibi duruyor. Zira fiyatı 540 bin dolar.

En güçlü seri üretim elektrik motorlu otomobil ünvanına sahip olan aracın Almanya pazarında vergiler dahil satış fiyatı 416.500 olacak...

Strand Craft 166

Strand Craft 166 ismindeki bu üstün ekipmanlı yat geri çekilebilir kaptan köprüsü, gizli jakuzi güvertesi gibi özellikler içeriyor ve özel yapım bir süper otomobil barındırıyor.

Gray Design yeni bir yat satışa çıkardı

Bu süper otomobil şirkette üretilmiş, 4,3 litrelik V8 motoru olan spor bir coupe. Diğer yandan, yatın potansiyel müşterileri Ferrari, Lamborghini ya da diğer ünlü süper otomobil markalarından birini tercih edebilir. Geri çekilebilir kaptan köprüsü ve radar direği ve gizlenmiş giriş kapıları SC166'nın bu kısımlar kullanılmadığı zaman temiz, akışkan tasarım hatlarını koruyabilmesini sağlıyor.

Tekne gizemli bir görünüme sahip. Aksesuar seçenekleri arasında Vectran liflerinden dokunmuş kurşun geçirmez Japon Samurai dış derisi gibi ekstrem bir donanım var. Bu kaplama duvarlarda da kullanılarak kabini kurşun geçirmez hale getirebiliyor.

Güç değerleri: İki MTU 20V4000 M93L 2x4300KW (2x5766 bg) motor ve ek bir Vericor TF50 4177KW (5600 hp) yardımcı güç kaynağından oluşuyor ve SC166'yi 40 knot maksimum hıza ve 30 knot seyir hızına çıkarabiliyor.

• Uzunluk: 50 m • En: 9 m
Gövde: Yüksek Teknoloji kompozit
Su Kesimi (Yüklü): 1,9 m
Ağırlık: 230 Ton
Makine: 2xMTU 20V4000 M93L
Max. Hız: ~40 Knots
Yakıt Kapasitesi: 35000 L
Tatlı Su Kapasitesi: 5000 L
Tender: Bugatti Veyron

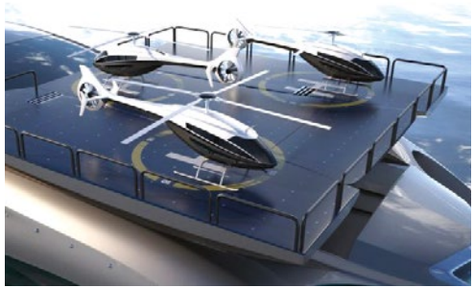

Hunter 40

Marlow-Hunter'ın "World Destination Series" modellerine son eklenen H40 bu sayıda sayfamızın konuğu. H40, iki ya da üç kamara seçeneği ile sunuluyor. Geniş mutfakta ocaklı ve çift gaz memeli LPG gazlı fırın ve 6'lı tabak, çanak ve bardak seti var; iç kaplamalar kiraz ya da tik ağacından. İki kamara konfigürasyonundan öndekinin içinde banyo ve ayrı bir duş bölümü var. Kıçtaki standart kabin, çift kişilik yatağa sahip, banyo ve duş bölümü, ayrıca ikili sedir kaplı dolaplar var.

Borda kısmında ise Hunter 40 adeta hareket halindeki bir şiir gibi... Geniş kokpiti Marlow-Hunter TravelArch®arma ile birlikte hareket özgürlüğü sağlıyor. Çift dümen kolayca kullanılabilir, bir yandan kıç küpeştedeki paslanmaz çelikten oturma yeri, seyir için rahat bir oturma alanı sağlar.

Kokpitin ön tarafında tercihe bağlı yelken sarma sistemi, tek elle kontrol edilebilmesi için tasarlanmış düzenli güverte ve arma planlarıyla H40 tam bir işçilik harikasıdır. Alternatif olarak, performans odaklı denizciler standart seyir konfigürasyonunu seçebilirler. İki seyir planı da maksimum güvenlik ve mobilite için eğik küpeşte ve kaplamalar ve kaymaz yüzey ile kolaylıkla kontrol edilebilir.

Kokpitin ön tarafı parlak ve düşük profilli bir kamaradır. Geminin iskele tarafı ve sancak tarafında devam eden pencereler içeriye bol ışığın girmesini sağlarlar.

"Marlow-Hunter'ın tanınmış güvenli ve sorunsuz yapısının yanı sıra, hoş tasarım estetiği, borda yelken performansı ve zengin özellikli kolaylıklarıyla, H40 bizim tasarıma, yeniliğe, kaliteye ve dünya çapındaki tüm denizcilere verdiğimiz değere olan bağlılığımızı gururla sunuyor."

Marlow Hunter, Türkiye'de Tatari Yatçılık tarafından satışa sunulmaktadır.

www.tatari.com.tr

easy sudoku

						5	1	9
	2	9			1		8	
		7			4			
			9	8		1	2	5
		8		1		6		
9	5	1		6	7			
			6			9		
	8		1			2	7	
1	9	5						

7					3			2
		2	7	6				
3			5			1	7	
	1	7		9				
9								1
				1		7	6	
	2	6			5			4
				8	6	5		
8			2					6

			8			6	2	
	9				4	1		3
1						8		9
		7		4				1
2		1	7		3	4		8
9				6		3		
6		4						2
5		9	6				8	
	1	2			5			

				2			6	8
2	8	5	4				9	
7	6		8			5		
					5			4
		3				9		
4			9					
		2			1		8	6
	7				4	1	5	9
5	1			3				

2	3							
			3				6	9
	4			7	5	2		
4				5			9	
	1	3		9		6	5	
	8			6				7
		5	7	4			8	
8	2				9			
							1	6

		1	3	5	8		4	
5		3		2			9	
	7		6	4				3
		5						
	2		8		3		6	
						9		
4				3	5		1	
	3			8		5		9
	5		1	6	7	8		

ALKİM Kağıt

Türkiye'nin kağıdı...

Yükselmeye devam ediyoruz...

farkı kalitesi

www.alkimkagit.com

Fikir Ağacı

www.parkyasamatasehir.com

İzmir

Park Yaşam Ataşehir @ParkYsmAtasehir

U.S. GREEN BUILDING COUNCIL
LEED CERTIFIED
USGBC

BÖLGENİN İLK

YEŞİL BİNA LEED SERTİFİKALI PROJESİ!

Leed Sertifikası başvuruları yapılmış, sertifika süreci başarı ile devam etmektedir.

İZKA İNŞAAT

GÜLTEKİNLER İNŞAAT